

การศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ
ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชนิษฐา หอมแหม่ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ
ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชนิษฐา หอมแหม่ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2549

การศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าซอง
ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

บทคัดย่อ
ของ
ชนิษฐา หอมแฉ่ม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางควิทยา
มีนาคม 2549

ชนิษฐา หอมแถม. (2549). *การศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ ตำบล ตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี*. ปรินญาณินพนธ์ ศป.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เล้ารัตนอารีย์.

ปรินญาณินพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี
ของชนเผ่าของ ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายในการศึกษา คือ

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ ตำบลตะเคียนทอง
จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาดนตรีชนเผ่าของใน ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

โดยมีวิธีการวิจัยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำรา แลบบันทึกเสียง แลบบันทึกภาพข้อมูลจากการสัมภาษณ์ฉบับบันทึกและเข้าร่วมสังเกตการณ์รวบรวมบทเพลงและบันทึก
โน้ตสากล

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. นักมานุษยวิทยาได้จัดให้ชนเผ่าของอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ ออสโตร – เอเชียติก (Austro - Asiatic) กลุ่มมอญ – เขมร (Mon - Khmer) และในกลุ่มมอญ – เขมร (Mon - Khmer) ชนเผ่าของเป็นชนเผ่าดั้งเดิมที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในดินแดนแถบภาคตะวันออกเฉียงของประเทศไทย ในปัจจุบัน
จังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดที่มีชาวของอาศัยอยู่มากที่สุด โดยเฉพาะในเขตตำบลตะเคียนทองและ
คลองพลู ซึ่งมีหมู่บ้านของเป็นเขตอนุรักษ์ และเขตตำบลคลองพลูก็ยังมีศูนย์วัฒนธรรมชาวของ
ชนเผ่าของมีค่านิยม ความเชื่อนับถือในเรื่องของผีบรรพบุรุษมาก พิธีกรรมของชนเผ่าของส่วนใหญ่
จึงเกี่ยวกับการไหว้ผีบรรพบุรุษ นอกจากนั้นยังมีประเพณีการแต่งงาน ซึ่งเป็นประเพณีที่สำคัญอีก
ประเพณีหนึ่งของชนเผ่าของที่มีความแตกต่างจากวัฒนธรรมของชนเผ่าอื่น ๆ ทั้งทางด้าน
องค์ประกอบต่าง ๆ รวมทั้งบทเพลงที่ใช้ในการประกอบพิธีด้วย

2. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ ชนเผ่าของมีค่านิยม ความเชื่อ
ประเพณีและวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งในการประกอบพิธีกรรมหรือประเพณีต่าง ๆ
จึงมีเรื่องของบทเพลงและดนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย โดยแบ่งประเภทของบทเพลงได้ 4 ประเภท

ได้แก่ บทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม, บทเพลงร้องเล่น, บทเพลงประกอบการทำงาน, และเพลงกล่อมลูก
เนื้อร้องก็จะใช้ภาษาของเป็นส่วนใหญ่ว่า บทเพลงก็ใช้ภาษาไทยบ้าง ความหมายของเนื้อร้องและ
ทำนองก็เข้าใจง่าย ทำนองจะวนซ้ำไปซ้ำมาไม่ซับซ้อน เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบส่วนใหญ่ใช้
เฉพาะเครื่องกำกับจังหวะเท่านั้น ต่อมาจึงเริ่มใช้ขลุ่ยร่วมบรรเลงบ้าง

ปัจจุบันค่านิยมต่าง ๆ ได้ทำให้ยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรม ประเพณี
ความเชื่อที่มีมาแต่โบราณจึงกำลังถูกลบเลือนไปตามกาลเวลา โดยเฉพาะลูกหลานชาวของใน
ปัจจุบันบางคนไม่สามารถพูดภาษาของได้เลย จะมีก็แต่กลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้นที่พยายามถ่ายทอด
วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ให้แก่คนรุ่นใหม่แต่เนื่องด้วยชนเผ่าของไม่มีภาษาเขียน สื่อสารกันโดยใช้
ภาษาพูดเท่านั้น จึงไม่มีการจดบันทึกประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชนเผ่าตนเองไว้เลย
ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการยากที่จะสามารถรักษาและสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของชนเผ่าของ
ให้คงอยู่สืบไป

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จึงเสมือนเป็นเครื่องมืออย่าง
หนึ่งในรูปแบบของภาษาที่มีการจดบันทึก เพื่อการอนุรักษ์ รักษาและค้นคว้าวิจัย วัฒนธรรมและ
ประเพณีทางด้านดนตรีของชาวของเพื่ออนุชนรุ่นต่อไป

A STUDY OF MUSIC AND CULTURAL CONTEXT OF CHONG TRIBE
IN TAKEANTHONG DISTRICT, CHANTHABURI PROVINCE.

AN ABSTRACT
BY
KHANITTHA HOMCHAEM

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Arts degree in Ethnomusicology
at Srinakharinwirot University
March 2006

Khaniattha Homchaem (2006) *.A study of music and cultural context of Chong tribe in Takeanthong district, Chanthaburi Province*. Master Thesis, M.F.A.

(Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

Advisor Committee: Assoc.Prof. Kanchana Intarasunanont, Assist. Prof. Pratheep Lountrattana – ari.

The study of this thesis is about the culture and music of Chong tribe people who live in Thakheanthong district, Chanthaburi Province, Thailand. The objective of studying is as follows:

1. To study the culture of Chong tribe people related to their own local music.
2. To study the music of ethnic Chong people in Takeanthong district, Chanthaburi Province.

Information is collected from various sources such as referent books, audio cassettes, taking note, and from the participation and observation in Chong culture and activities. The result of studying is concluded:

1. The Ethnomusicologist classifies Chong people into a Austro – Asiatic group, subgroup Mon – Khmer located in eastern part of Thailand. Presently, Chanthaburi Province is the place where Chong people live in the most, specially in Tambol Thakheanthong and Tambon Klongplu. Reservation area and a cultural center are also made for them in Tambol Klongplu. Chong pay a very respect to their ancestor so many social activities are related to the people who passed away. The wedding ceremony is a lot different from other Thai in term of practice and also the songs for ceremonies.
2. Chong people have a unique culture so they have their own song and music for various occasions. Songs are divided into 4 types; song for ceremonies, song for fun, song for working, and lullabies. The songs are mostly in own

language with Thai language in sometimes. The language is quite simple and easy to understand with a meaningfully. Only an instrument which is played with the songs is Percussions in the early days.

Things were changed rapidly. Chong culture and their musical culture were affected too. Now, very few young generation of Chong can absorb the old traditional culture and music. They can't even speak chong language. There are only old generations that try to reserve it. Unluckily, that Chong doesn't have their writing so it is very difficult to protect and keep the unique and valuable historical culture, music, and instruments for the later generations.

As the result of all above. This study should be a tool or an instrument in a writing language form more researching and maintaining a conservation of Chong cultural and musical traditions as long as possible for the next generations.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ
ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

ของ

นางสาวชนิษฐา หอมแหม่ม

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขามานุษยดุริยางควิทยา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2549

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ กาญจนา อินทรสุนานนท์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประทีป เลี้ยวตันอารีย์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ วิสุทธิแพทย์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุจี ศรีสมบัติ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยพระคุณของมารดา บิดา ปู่ ย่า ตา ยาย และญาติพี่น้องที่ช่วยส่งเสริมให้ข้าพเจ้ามีแรงบันดาลใจให้ประพฤติปฏิบัติในด้านการศึกษานำผลของการศึกษามาพัฒนาองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดลงสู่ชนรุ่นหลัง

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณชาวบ้านหมู่บ้านของ ตำบลตะเคียนทอง ตำบลคลองพลู จังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าชองและอำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาในการค้นคว้าวิจัย อาทิ กำนันเงิน ผันผาย, อาจารย์เชื้อชาย ทิพย์สมบัติบุญ อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี , อาจารย์ประสิทธิ์ มีพีชน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองพลูวิทยา, อาจารย์สุวิมล บัวบาน อาจารย์โรงเรียนคลองพลูวิทยา, อาจารย์สุรศักดิ์ จำนงค์สาร, อาจารย์ภูมิรินทร์ ภูมิรัตน์, ครอบครัวเต่าทอง, คุณสุภาภิกข คงสมบูรณ์ และนักเรียนโรงเรียนคลองพลูวิทยาทุกคน

ขอขอบพระคุณ ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ ขอขอบพระคุณ ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์ รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เล้ารัตนอารีย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุจี ศรีสมบัติ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและชี้แนะให้ความรู้อันเป็นประโยชน์แก่ข้าพเจ้า

บุญกุศลที่เกิดขึ้นจากการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขออุทิศให้แก่ผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้ทุก ๆ ท่าน ขอให้ท่านมีสุขภาพกาย ใจที่แข็งแรง ประสบแต่ความเจริญและสำเร็จยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ชนินฐา หอมแหม่ม

	สารบัญ	
บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	5
	ความสำคัญของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการศึกษา.....	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
	เอกสารและตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง.....	9
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
3	วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	15
	วิธีดำเนินงานศึกษาค้นคว้า.....	15
	ขั้นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล.....	15
	วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม.....	16
	การจัดทำข้อมูล.....	17
	อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	17
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	18
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
	วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ.....	21
	ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าของ.....	21
	วิถีชีวิตความเป็นอยู่.....	24
	ภาษา.....	31
	พิธีกรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ.....	35

	สารบัญ (ต่อ)	
บทที่		หน้า
4	(ต่อ)	
	ดนตรีของชนเผ่าซองโน ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี.....	50
	เครื่องดนตรี.....	50
	ประเภทของบทเพลง.....	55
	รวบรวมบทเพลงและบันทึกเป็นโน้ตสากล.....	64
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
	สรุปผล.....	74
	อภิปรายผล.....	75
	ข้อเสนอแนะ.....	77
	บรรณานุกรม.....	78
	ภาคผนวก.....	81
	ภาคผนวก ก. จังหวัดจันทบุรีในปัจจุบัน.....	83
	ภาคผนวก ข. แบบสัมภาษณ์บุคคลทางวัฒนธรรม.....	101
	ภาคผนวก ค. ศูนย์วัฒนธรรมของ กิจกรรมการแสดงพื้นบ้านซอง.....	105
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	112

	บัญชีภาพประกอบ	
ภาพประกอบ		หน้า
1	ศูนย์กลุ่มอนุรักษ์ของ.....	23
2	บริเวณหมู่บ้านของ.....	23
3	แผนที่ตำบลตะเคียนทอง.....	24
4	วิถีชีวิตของชาวของ.....	25
5	การแต่งกายของชนเผ่าของ (ญ).....	27
6	การแต่งกายของชนเผ่าของ (ญ).....	27
7	การแต่งกายของชนเผ่าของ (ช).....	28
8	การแต่งกายชาวของปัจจุบัน.....	29
9	ลักษณะโครงสร้างและรูปร่างหน้าตา.....	30
10	โรงเรียนคลองพลูวิทยา.....	34
11	ศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูภาษาวัฒนธรรมของ.....	34
12	หิ้งสูงเพื่องตาประกอบการเล่นผีหิ้ง.....	38
13	เครื่องเซ่นในการประกอบพิธีไหว้บรรพบุรุษ.....	39
14	เครื่องเซ่นในการประกอบพิธีเล่นผีโรง.....	40
15	เพิงประกอบพิธีการเล่นผีโรง.....	40
16	ขนมไหว้ผี(ประกอบพิธีเล่นผีโรง).....	41
17	ผ้าขาวอุปกรณ์สำหรับการเล่นผีหิ้ง.....	41
18	หมอมือควบคุมร่างทรง.....	42
19	เครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธีการเล่นผีหิ้ง.....	42
20	เครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธีการเล่นผีหิ้ง.....	43
21	เครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธีการเล่นผีหิ้ง.....	43
22	ร่างทรงคนที่ 1.....	44
23	ร่างทรงคนที่ 2.....	44
24	การประกอบพิธีเล่นผีโรง.....	45
25	การประกอบพิธีเล่นผีโรง.....	45

	บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)	
ภาพประกอบ	(ต่อ)	หน้า
26	พิธีแต่งงานชนเผ่าซอง.....	47
27	พิธีแต่งงานชนเผ่าซอง.....	47
28	โพน.....	50
29	กลองตุ้ก.....	51
30	กรับ.....	51
31	ฉิ่ง.....	52
32	ฉาบ.....	52
33	โหม่ง.....	53
34	ลูกแซ็ก.....	53
35	กลองยาว.....	54
36	เครื่องดนตรีประกอบการแสดงของชนเผ่าซอง.....	54
37	การแสดงยั่วยุของนักเรียนโรงเรียนคลองพลูวิทยา.....	57
38	การแสดงยั่วยุของนักเรียนโรงเรียนคลองพลูวิทยา.....	58
39	ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดจันทบุรี.....	83
40	ดอกไม้ประจำจังหวัดจันทบุรี.....	83
41	ต้นไม้ประจำจังหวัดจันทบุรี.....	84
42	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดจันทบุรี.....	85
43	แผนที่แสดงการแบ่งการปกครองของจังหวัดจันทบุรี.....	86
44	แผนที่จังหวัดจันทบุรี.....	90
45	เมืองเพนียด.....	92
46	เมืองเพนียด.....	92
47	วัดทองทั่ว.....	93
48	อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช.....	95
49	ศูนย์วัฒนธรรมของ โรงเรียนคลองพลูวิทยา.....	105
50	ศูนย์วัฒนธรรมของ โรงเรียนคลองพลูวิทยา.....	105

	บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)	
ภาพประกอบ	(ต่อ)	หน้า
51	ภาพขาวของในอดีตจากศูนย์วัฒนธรรมของ.....	106
52	ภาพขาวของในอดีตจากศูนย์วัฒนธรรมของ.....	106
53	โรงเรียนคลองพลูวิทยา.....	107
54	การประกอบพิธีไหว้ครู.....	107
55	การประกอบพิธีไหว้ครู.....	108
56	เครื่องดนตรีประกอบการไหว้ครู.....	108
57	ดอกไม้ธูปเทียนประกอบการไหว้ครู.....	109
58	นักเรียนจากโรงเรียนคลองพลูวิทยาคม.....	109
59	การแสดงย่นแย่งของนักเรียนโรงเรียนคลองพลูวิทยาคม.....	110
60	การแสดงย่นแย่งของนักเรียนโรงเรียนคลองพลูวิทยาคม.....	110
61	แผนที่หมู่บ้านของ.....	111

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ดนตรีเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้วยอารมณ์สุนทรีย์ะ ผสมผสานกับจินตนาการเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ และบทบาทของดนตรีก็มีความสัมพันธ์กับศาสนา ความเชื่อ เศรษฐกิจ ระเบียบแบบแผน และการศึกษาอบรมในสังคมอีกด้วย การก่อเกิดภาษาแห่งเสียงดนตรีนี้ จึงเป็นภาษาสากลอันยิ่งใหญ่ที่ได้ปรากฏเป็นเครื่องสะท้อนชีวิตของมนุษย์ได้อีกทางหนึ่ง หากมองย้อนไปถึงสมัยดึกดำบรรพ์ครั้งเมื่อสมัยการคมนาคมยังไม่เจริญ ครูคนแรกของมนุษย์แต่ละสังคมคือ ธรรมชาติซึ่งสอนทุกสิ่งทุกอย่างแก่มนุษย์ ดนตรีเป็นการเลียนเสียงธรรมชาติและเครื่องดนตรีทั้งหลาย ก็เกิดจากความคิดและสติปัญญาที่ประดิษฐ์เลียนแบบธรรมชาติ

มนุษยชาติทุกเผ่าพันธุ์ต่างก็มีวัฒนธรรมทางดนตรีซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะ องค์ประกอบทางสังคม และวัฒนธรรมของตน ทั้งในด้านเครื่องดนตรี ท่วงทำนอง ลีลาในการร้อง และเนื้อหาของเพลง ดนตรีของแต่ละชนเผ่าต่างก็นำดนตรีไปใช้ในบทบาทแตกต่างกันไป เช่น บ้างก็ใช้เพื่อความบันเทิง บ้างก็ใช้ดนตรีรักษาผู้ป่วย บ้างก็ใช้ดนตรีเพื่อก่อให้เกิดความฮึกเหิมและพลังในการสู้รบ

ลักษณะของดนตรีชาติเดียวกัน ที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี ความรู้สึกนึกคิด และวัตถุซึ่งเป็นสื่อแสดงออกซึ่งดนตรีของชุมชนแต่ละท้องถิ่น เรียกว่าดนตรีประจำถิ่นหรือดนตรีพื้นเมือง มีบทเพลงง่ายๆ ตั้งแต่เพลงกล่อมเด็ก ไปจนถึงที่ยากขึ้นเครื่องดนตรี วงดนตรี การขับร้อง ตลอดจนการแสดง การเต้นรำต่างๆ (ปัญญา รุ่งเรือง , 2533 : 1)

การศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น นอกเหนือจากการศึกษาด้านวัฒนธรรมแล้วยังมีวัฒนธรรมด้านอื่นๆที่คล้ายคลึงกัน เช่น พิธีกรรม และประเพณีต่างๆในพิธีกรรม และประเพณีนี้ต่างก็ประกอบไปด้วย บทเพลง พิธีการ และสิ่งประกอบอื่นๆที่อยู่ในค่านิยมของกลุ่มนั้นๆ ซึ่งสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คติชาวบ้าน คำประพันธ์ต่างๆ ภาษาถิ่น และเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชาวบ้านได้ (กาญจนา อินทรสุนานนท์, 2536: 52) ดังนั้นนักวิชาการบางส่วนจึงมุ่งศึกษาประวัติศาสตร์ไปด้วย จะเห็นว่าดนตรีหรือเพลงพื้นบ้านเหล่านี้นับวันแต่จะสูญไปเพราะสภาพสังคม

และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และขาดการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเสื่อมความนิยมของดนตรีและเพลงพื้นบ้านก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากธรรมชาติของมนุษย์ที่พยายามแสวงหาความบันเทิงใหม่เท่าที่ตนพอใจ ความบันเทิงอื่นๆได้เข้ามาแทนที่ “เพลงพื้นบ้าน” ซึ่งเป็นความบันเทิงสูงสุดในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเรื่องชาติพันธุ์ในประเทศไทยนั้น ฟังจะได้รับ ความสนใจเมื่อไม่นานมานี้ ในขณะที่ต่างประเทศให้ความสนใจกับเรื่องนี้มานานแล้ว ส่วนใหญ่ผู้ที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องชาติพันธุ์มักจะเป็นนักมนุษยวิทยา นักสังคมวิทยา และนักรัฐศาสตร์ โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่า นักมานุษยวิทยาดุริยางควิทยายังให้ความสำคัญกับการศึกษาในแง่ของการศึกษาวิจัยน้อยมาก ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญเรื่องชาติพันธุ์ศึกษา เพื่อความรู้ในเรื่องมนุษยชาติ และองค์ความรู้ด้านอื่นๆ โดยเฉพาะหลักสำคัญคือ องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมดนตรี (เจตชรินทร์ จิรสันติธรรม , 2545 : 3)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยกระจุกกระจายอยู่ทั่วไปทุกภาค เช่น ชาวจีน ชาวไทยมุสลิม ชาวลาว ชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ ชาวญวน ชาวเขมร และชาวเลที่อาศัยอยู่ตามเกาะต่างๆ ชายฝั่งทะเลด้านมหาสมุทรอินเดีย เป็นต้น รวมทั้งชนเผ่าของซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองเดิมพบอาศัยกระจุกกระจายอยู่ในจังหวัดระยอง ตราด จันทบุรี ตลอดจนอำเภอไพลิน และกำปอดในประเทศกัมพูชา แต่ในปัจจุบันพบชนเผ่าของอยู่ในแถบจังหวัดจันทบุรีมากที่สุด บริเวณเชิงเขาสอยดาว อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม โดยเฉพาะในอำเภอตะเคียนทอง คลองพลู และพลวง เป็นต้น (สุเรชา สุพรรณไพบูลย์, 2541: 1)

คำว่า “ของ” ชาวของแปลว่า “พวกเรา” และคำว่าของ ในพิธีกรรมแปลว่า “พวก” นอกจากนี้ยังแปลได้อีกความหมายหนึ่งว่า “เดินจุ่มง่ามอย่างหมี” คือลักษณะการเดินอย่างระแวดระวังภัยข้าๆเจียบๆ และระมัดระวังตัวอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นจึงเป็นลักษณะอีกอย่างหนึ่งของชาวของก็ได้ที่ว่า เขายังจะไม่ไว้วางใจคนแปลกหน้าทันทีจนกว่าจะแน่ใจ ถ้าหากแน่ใจแล้วทุกคนในหมู่บ้านจะนับถือ และให้ความจริงใจเป็นอย่างดี (สุเรชา สุพรรณไพบูลย์ , 2541 : 28)

ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าของนั้น ไม่มีหลักฐานใดๆที่กล่าวว่าชนเผ่าของมาจากไหน ที่ทราบจากหนังสือ “แคมโบช” ซึ่งเขียนโดยนักประวัติศาสตร์ชาวฝรั่งเศส ทำให้เรารู้ว่าของนั้นได้อยู่ในเมืองจันทบุรีมาก่อนไทย และหลักฐานสำคัญอีกชิ้นหนึ่งคือบทกลอนของสุนทรภู่ในนิราศเมืองแกลง กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า

“ครั้นแล้วลาฝ่าเท้าบิดุรงค์	ไปบ้านพลงค้อยตั้งริมฝั่งคลอง
มองดูชาวบ้านรำคาญจิต	ไม่น่าคิดเข้ากลอนอักษรสนอง
แต่วงศ์วานว่ำนเครือล้วน <u>เชื้อ</u> ของ	ไม่เหมือนน้องนิกน้ำน้ำตากระเด็น”

แสดงให้เห็นว่าในสมัยสุนทรภู่ ได้มีชาวของอาศัยอยู่ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และที่จังหวัดตราดจริงนักมานุษยวิทยาจัดชนกลุ่มนี้อยู่ในกลุ่มมอญ – เขมร ซึ่งเป็นสาขาย่อยของกลุ่มออสโตร – เอเชียตริก ชนเผ่าของมีประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาช้านาน มีภาษาพูดเป็นของตนเอง คือ ภาษาของ แต่ไม่มีการจดบันทึกไว้เป็นตัวหนังสือ ภาษาของที่พูดกันคล้ายคลึงภาษามอญ เขมร แต่คำพูดไม่เหมือนกัน เช่น การนับหนึ่งเลขไทย เขมรว่า มวย ของว่า โม่ย เป็นต้น ปัจจุบันภาษาของเริ่มที่จะสูญหายไปเพราะลูกหลานคิดว่าไม่สำคัญต่อชีวิตประจำวัน เพราะภาษาไทยเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันแทนเนื่องจากให้สอดคล้องกับการเป็นคนไทยตามกฎหมายด้วย คนของส่วนใหญ่ในปัจจุบันจึงพูดภาษาไทยปนภาษาของ บางครั้งก็ปนเขมรไปด้วย เช่น

“พูดโถ่พูดถึง กาละมัง ครอบ ไต๋ด” ทั้งประโยคมีภาษาของอยู่คำเดียวคือคำว่า “ไต๋ด” แปลว่า “หิว”

“อุณ เจว ท่อ แซ” แปลว่า “พ่อไปทำนา” ประโยคนี้เขมรจะพูดว่า “โอ เดิว เธอแซร” ซึ่งได้รับอิทธิพลทางภาษาจากเขมร

“แอง จะ เจว ช่วย ดัก ปอด ฮาย” เราจะช่วยกันนวดข้าว เป็นต้น

ในอดีตพวกของคงจะอาศัยอยู่ในบริเวณตัวเมืองจันทบุรี วัฒนธรรมดั้งเดิมมีลักษณะเป็นชาวป่า อาชีพของคนของในสมัยโบราณจึงอาศัยหาของป่ามาขายในเมือง เช่น ไม้กันเกรา ไม้มะค่า ไม้ยาง ไม้แดง ไม้หอม เครื่องเทศ หวาย หนังสัตว์ เขาสัตว์ นอกจากนั้นมีการทำนา แต่เป็นการทำเพื่อบริโภคพอกินเท่านั้น ในการทำจะใช้วิธีเอาแรงกัน ตั้งแต่คราดนา เกี่ยวข้าว นวดข้าว เอาข้าวขึ้นยุ้ง แม้แต่การสร้างบ้านก็ใช้วิธีการเอาแรงช่วยกันสร้างโดยมีการเลี้ยงอาหาร สุราเป็นการตอบแทน นอกจากนั้นทางด้านความเชื่อชนเผ่าของมีการนับถือผีบรรพบุรุษ ก่อนที่จะทำอะไรจะต้องบอกผีเรือนก่อนทุกครั้ง ไม่ว่าจะขึ้นบ้านใหม่ เดินทางไกล ก็ต้องบอกผีก่อนเพื่อให้ผีปู่ ย่า ตา ยายจะได้คุ้มครอง การเดินทางตอนกลางคืนก็มักจะคอยระวังคนอยู่เสมอ และการกินอาหารก็มักใช้คาถาเสกก่อนเพื่อจะรู้ว่าอาหารนั้นมีพิษหรือไม่

สรุปแล้วคนของแต่โบราณจะทำอะไรจะต้องไม่ให้เกิดภัยหรือเสียดจัญไรแก่ตัวเองหรือครอบครัวแม้กระทั่งผู้อื่นด้วย เช่น ห้ามผิวปากบนบ้านตอนกลางคืน เย็บผ้ากลางคืน กินข้าวกลางคืน ร้องเพลงขณะเดินทาง ห้ามทักผีฟุ้งได้ ไปตามป่าดงห้ามนอนบนยอดไม้ ห้ามพูดตลก ห้ามเรียกชื่อสัตว์ร้าย ห้ามเอาข้าวสารหนุนหัว หรือแขวนที่สูง ห้ามหุงข้าวมันบนบ้าน เป็นต้น

ดังที่กล่าวมาข้างต้นว่าชนเผ่าซองเป็นพวกที่นับถือผี จึงมีประเพณีการไหว้ผีบรรพบุรุษเรียกว่า พิธีเลี้ยงผีหิ้ง ผีโรง ซึ่งถือเป็นพิธีกรรมในการไหว้ผีบรรพบุรุษที่สืบทอดกันมาแต่อดีต เพื่อจะเป็นการให้ผีปู่ย่า ตายาย ที่ตายไป มาสิงสู่กับคนที่ลงผีหิ้ง เพื่อให้ลูกหลานได้ไต่ถามทุกข์สุขที่ตายไปว่าต้องการอะไร จะได้อุทิศส่วนกุศลไปให้ตามที่ต้องการ พิธีกรรมทั้งสองพิธีนี้จะเลือกทำพิธีใดก็ได้ เพราะผลที่ได้ออกมาเหมือนกัน ต่างกันที่ช่วงเวลาในการประกอบพิธี ผีหิ้งจะทำในเวลากลางคืน ส่วนผีโรงนั้นจะทำในช่วงกลางวัน เป็นต้น นอกจากนั้นก็ยังมีการประเพณีงานแต่งงานลูกสาวคนโตซึ่งแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าซองอย่างแท้จริง ในการประกอบพิธีนี้จะมีบทเพลงที่ใช้เฉพาะในพิธี ซึ่งจะมีเนื้อร้องเป็นภาษาซอง ตามขั้นตอนต่างๆขณะทำพิธี ถือเป็นประเพณีที่สำคัญมากของชนเผ่าซอง นอกจากพิธีกรรมต่างๆที่กล่าวมาแล้ว ชนเผ่าซองก็ยังมีการละเล่นเพลงพื้นบ้านที่น่าสนใจเช่น การแสดงย่นแย้ เป็นการร้องเกี่ยวกันเป็นกลุ่ม แยกระหว่างชาย – หญิง ลักษณะการละเล่นคล้ายลำตัด แต่เนื้อร้องจะเป็นภาษาซอง รวมถึงเพลงกล่อมลูกของชนเผ่าซองก็มีอยู่หลายบทเพลงด้วยกันและเนื้อร้องเป็นภาษาซองทั้งสิ้น (สารคดีจันทบุรี ฉบับที่ 4, 2538: 114)

ลักษณะรูปร่างของคนซอง เป็นคนที่มีขนาดค่อนข้างเล็ก คือเล็กกว่าคนไทยเล็กน้อย แต่ก็ไม่ได้แตกต่างกันมากนัก สีผิวแตกต่างจากคนไทย ผิวของคนซองมีผิวสีดำนกว่าคนไทยในลักษณะดำแดง เส้นผมหยิกขดติดหนังศีรษะ ใบหน้ารูปสี่เหลี่ยม หน้าผากกว้างเด็ก คางเหลี่ยม ขากรรไกรกว้าง จมูกแบนใหญ่ ปากหนา คิ้วดก นอกจากนั้นลักษณะนิสัยของคนซอง มีความซื่อสัตย์ รักสงบ ชอบสันโดษ ใจเย็น มีความโอบอ้อมอารี พูดจริงทำจริงชอบอยู่ป่ามากกว่าในเมือง

ในปัจจุบันชนเผ่าซองได้อพยพย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยกระจัดกระจายกันออกไปตามที่ต่างๆแต่ที่พบมากที่สุดคือในตำบลตะเคียนทอง คลองพลู จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีศูนย์วัฒนธรรมของและหมู่บ้านของตั้งอยู่ด้วย ตามพระดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ให้มีการอนุรักษ์กลุ่มชาติพันธุ์ของซึ่งเป็นชนเผ่าดั้งเดิมของจังหวัดจันทบุรีไว้ ถือว่าเป็นคนไทยกลุ่มหนึ่งด้วยเช่นกัน ตามที่ผู้วิจัยได้ไปศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ได้พบบทเพลงในการประกอบพิธีกรรมบางส่วน มีการบันทึกเพียงเนื้อร้องเพราะยังไม่มีผู้สนใจที่จะศึกษาทางด้านนี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาทางด้าน

ดนตรีและบทเพลงที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม เพลงพื้นบ้านต่างๆ รวมทั้งเพลงกล่อมลูกของชนเผ่าของ รวมทั้งการบันทึกโน้ตเพลงเหล่านี้ไว้ ก่อนที่วัฒนธรรม ประเพณี และการละเล่นต่างๆ ซึ่งเป็นของดั้งเดิมจะเสื่อมสลายไปในที่สุด

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาดนตรีชนเผ่าของตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงดนตรีเพลงพื้นบ้านของชนเผ่าของในประเทศไทย
2. เพื่อทราบประวัติความเป็นมาของชนเผ่าของในประเทศไทย
3. การศึกษาประเพณี วัฒนธรรมและเพลงพื้นบ้านต่างๆ ของชนเผ่าของนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชนเผ่าของในจังหวัดจันทบุรี
4. ชนเผ่าของในจังหวัดจันทบุรีเป็นชนเผ่าพื้นเมืองเก่าแก่มากกว่า 1,000 ปี ซึ่งปัจจุบันมีเหลือน้อยหรือจะจัดกระจายออกไป ในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นการบันทึกองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับชนเผ่าของ รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เป็นของชนเผ่าของให้คงอยู่ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. พื้นที่ที่จะศึกษาชนเผ่าของ คือ ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีชนเผ่า

ของอาศัยอยู่มากที่สุด

2. ศึกษาประวัติความเป็นมาของชนเผ่าซอง ในจังหวัดจันทบุรี ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
3. ในการศึกษาดนตรีและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าซอง สามารถแยกรายละเอียดประเภทของบทเพลงได้ ดังนี้
 - 2.1 บทเพลงที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรม
 - 2.2 เพลงร้องเล่น
 - 2.3 บทเพลงที่ใช้ประกอบในการทำงาน
 - 2.4 บทเพลงกล่อมลูก

นิยามศัพท์เฉพาะ

กาตัก	หมายถึง	ชื่อเรียกพิธีแต่งงานลูกสาวคนโตของชนเผ่าซอง
ชนเผ่าซอง, ชาวซอง	หมายถึง	ชนเผ่าพื้นเมืองกลุ่มหนึ่งจัดอยู่ในกลุ่มตระกูลมอญ – เขมร อาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรี
เพลงพื้นบ้าน	หมายถึง	เพลงที่แต่งขึ้นและร้องกันโดยชนเผ่าซองด้วย เนื้อหาลำนวนสำเนียงและภาษาของชนเผ่าซองโดยสืบทอดต่อกันมาด้วยการจำ
เพลงร้องเล่น	หมายถึง	เพลงพื้นบ้านของชาวซอง ที่ใช้ร้องกันเพื่อความสนุกสนาน
ผีหิ้ง, ผีโรง	หมายถึง	พิธีกรรมการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษของชนเผ่าซอง

อาสาติด

หมายถึง

หลังจากเสร็จพิธีหมั้น เจ้าบ่าวต้องมาอยู่ที่
บ้านเจ้าสาวทำงานรับใช้พ่อตาแม่ยายใน
อนาคต มีกำหนดไม่เกิน 3 ปี แล้วจึงจัด
พิธีแต่งงาน

อาสาปล่อย

หมายถึง

หลังจากการหมั้นเจ้าบ่าวยังอยู่บ้านตนเอง
จนถึงวันกำหนดแต่งงาน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย มีอยู่มากมายหลายเผ่าพันธุ์และมีอยู่ทั่วไปทุกภาค ปัจจุบันมีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าไว้มากมาย รวมทั้งเขียนเผยแพร่ออกไปทั้งตามเอกสาร วารสารและหนังสือต่างๆ ส่วนในเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของนั้น ที่เป็นชนเผ่าดั้งเดิมอยู่ในจังหวัดจันทบุรีมาแต่โบราณ และเนื้อหาทางด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณีของชนเผ่าของ ตลอดจนพิธีกรรมต่างๆ แต่ในด้านวัฒนธรรมดนตรีหรือบทเพลงนั้นยังไม่ปรากฏว่ามีเอกสาร งานวิจัย หรือตำราใดๆ กล่าวถึง อาจกล่าวถึงเพียงขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมซึ่งมีเนื้อร้องประกอบอยู่เป็นภาษาของซึ่งเนื้อหาจะเน้นไปทางภาษามากกว่า งานวิจัยในครั้งนี้จึงนับว่ามีส่วนสำคัญในการศึกษาค้นคว้าในเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ของเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารและตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2536 : 42) ได้เขียนถึงวิธีการศึกษาดนตรีพื้นบ้าน ไว้ในวารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของดนตรีพื้นบ้านควรจะพิจารณาจากลักษณะทั้ง 5 ประการ ดังนี้ จังหวะ ทำนอง การประสานเสียงสีสั่นของเสียง และคีตลักษณ์ ส่วนลักษณะของดนตรีพื้นบ้านนั้นควรจะพิจารณาจากหลักต่อไปนี้

1. ทำนองมีขนาดสั้น ไม่มุ่งเน้นเพื่ออรรถรสและความงามของเสียงเป็นหลัก และไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรอาศัยการท่องจำเป็นหลัก ดังนั้นบทเพลงพื้นบ้านจึงมีลักษณะสั้นวนไปวนมา
2. ไม่เคร่งครัดในกฎเกณฑ์ เนื่องจากเพลงพื้นบ้านไม่มีการจดบันทึกเป็นการท่องจำหรือบอกปากต่อปากทำให้มีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

3. ให้ความสำคัญเนื้อร้อง จุดประสงค์หลักของคนตีพื้นบ้านไม่มุ่งเน้นเพื่ออรรถรสและความงามของเสียงเป็นหลัก แต่จะให้ความสำคัญอย่างมากกับเนื้อร้อง ทั้งนี้เพื่อต้องการสื่อความหมายของทางเนื้อร้องเป็นสำคัญ

4. จังหวะเด่นกว่าทำนอง เพราะจังหวะมีอิทธิพลต่อผู้ฟังอย่างมากในเชิงกายภาพ เช่น เกิดการเคาะนิ้วหรือเดินตามจังหวะ

5. ใช้วัสดุพื้นบ้านทำเครื่องดนตรี เพราะมีอยู่ทั่วไปหาง่าย ไม่จำเป็นต้องหาซื้อ

กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2532 : 57) ได้เขียนถึงแนวทางวิเคราะห์รูปแบบของเพลงพื้นบ้าน ในหนังสือวารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สรุปไว้ดังนี้ เพลงพื้นบ้านมีต้นกำเนิดมาจากเพลงร้องมากกว่าเพลงบรรเลง บทเพลงต่างๆ มาจากผู้แต่งซึ่งเป็นชาวบ้าน มีอยู่มากมายหลายบทเพลง มีลีลาทำนองที่แตกต่างกัน แต่ละเพลงพื้นบ้านก็จะมีลักษณะเฉพาะของบทเพลง ดังต่อไปนี้

1. ลีลาทำนองจะสั้นและซ้ำวนไปวนมา
2. ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาพูดไม่ใช่ภาษาเขียน นิยมใช้ศัพท์แบบชาวบ้านและมีคำลักษณะสองแง่สองง่ามและคำผวน
3. ลักษณะคำประพันธ์ส่วนมากจะเป็นประเภทกลอนแปดหัวเดียวและเป็นคำประพันธ์ลักษณะพิเศษ
4. เรื่องราวในบทเพลงมักจะเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
5. มีการแทรกคำสอน คติอยู่เสมอ
6. โอกาสที่ร้องเล่นมาหลายโอกาสแล้วแต่ความเหมาะสม

ในการศึกษาประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ของในจังหวัดจันทบุรีนั้น ต้องศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทางสภาพภูมิศาสตร์ และลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดจันทบุรี นอกจากนั้นต้องศึกษาประวัติศาสตร์ของเมืองจันทบุรีในอดีต เพื่อจะได้ทราบประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ของมีเนื้อหาดังนี้

บรรจบ วงษ์พิพัฒน์พงษ์ (2542 : 1) ได้กล่าวถึงสภาพทางภูมิศาสตร์และลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดจันทบุรีไว้สอดคล้องกับ อรรถธรณ ใจกล้า (2536 : 1) ดังนี้

จังหวัดจันทบุรีตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทยมีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครเป็นระยะทาง 245 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,338.000 ตร.กม. หรือประมาณ

3,961,250 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดชลบุรี, จังหวัด ฉะเชิงเทรา และจังหวัดสระแก้ว, ทิศใต้ ติดต่อกับ อำวไทย และจังหวัดตราด, ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย และจังหวัดตราด, ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดระยอง และอำวไทย

พื้นที่จังหวัดจันทบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด 6,338 ตารางกิโลเมตร โดยได้แบ่งเขตการปกครองเป็น 9 อำเภอ และ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง จันทบุรี อำเภอท่าใหม่ อำเภอแก่งหางแมว อำเภอ มะขาม อำเภอสอยดาว อำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอขลุง อำเภอนายายอาม และ กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ นายมนตรี ศรีบุษรา (2530: 10) ได้ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับชื่อตำบลและ สถานที่ที่เป็นภาษาของว่ามีอยู่หลายแห่งหลายตำบล เช่น

บ้านเส (ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง) มาจาก “เซ” ภาษาของแปลว่า “หวาย” บ้าน เส (เซ) ก็คือ บ้านหวาย

คลองเหล็ก (ตำบลทุ่งเบญจา อำเภอท่าใหม่) “เหล็ก” เพี้ยนมาจากภาษาของ “แหลก” แปลว่า “ไถ่” คลองเหล็ก (แหลก) ก็คือ คลองไถ่

ตำบลแก่งหางแมว (อำเภอท่าใหม่) เพี้ยนมาจากภาษาของ “แมว” แปลว่า “ปลา” แก่ง นั้นมีรูปร่างคล้ายหางปลา เป็นต้น

บรรจบ วงษ์พิพัฒน์พงษ์ (2542 : 35) ได้ตั้งข้อสังเกตกับชื่อเมืองจันทบุรีไว้หลาย ความหมายด้วยกนยกตัวอย่างดังนี้

1. คำว่าจันทบุรีมีข้อสันนิษฐานว่า คำที่ออกเสียง “จัน-ทะ-บุ-รี” อาจเขียนเป็นตัวอักษร ได้สองอย่างคือ “จันทบุรี” และ “จันทบุรี”

จันทบุรี แปลว่า เมืองแห่งพระจันทร์ หมายความว่า ความสงบร่มเย็นเป็นสุขเหมือนกับอยู่ ภายใต้แสงจันทร์

จันทบุรี แปลว่า เมืองคนดู หรือ เมืองคนกล้า แต่ไม่น่าเป็นไปได้เพราะลักษณะนิสัยใจคอ คนพื้นเมืองจันทบุรีแต่โบราณคงไม่ดูร้าย

2. การออกเสียง “จัน-ทะ-บุ-น” ก็หมายถึง เมืองแห่งพระจันทร์เช่นเดียวกัน

3. ชื่อเมืองจันทบุรี ปรากฏขึ้นครั้งแรกในพระราชพงศาวดาร ตอนสร้างกรุงทวารวดีศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 1892 ซึ่งได้ระบุว่าได้มีประเทศราชที่ขึ้นแก่กรุงศรีอยุธยาอยู่ในสมัยนั้น 16 เมือง ด้วยกัน รวมทั้งเมืองจันทบุรีด้วย ธรรม พันธุศิริสด (2541 : 51) ได้ให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าจันทบุรี น่าจะมาจากคำว่า เจื่อนตะโง ในภาษาเขมร แปลว่า ชั้นทางทิศใต้ คือทิศใต้ของอรัญประเทศ

ซึ่งก็คงจะเป็นทิศใต้ของนครวัดที่เสื่อมเรียบด้วยเช่นกัน สมัย สุทธิธรรม (2541 : 5) ได้เล่าถึงตำนานท้องถิ่นเมืองจันทบุรี ที่แสดงให้เห็นถึงชุมชนโบราณต่างๆที่มีอยู่จริง เช่น บ้านทองทั่วไป ตำบลพลับพลา บ้านเพนียด ฯลฯ นอกจากนั้น ยังได้กล่าวถึงการได้พบหลักฐานสำคัญ ซึ่งตรงกับบรรจบ วงษ์พิพัฒน์พงษ์ (2542 : 37) ถึงร่องรอยของชุมชนโบราณ ที่บริเวณเขาสระบาป ซึ่งเป็นหลักศิลาจารึกขอมโบราณ และทับหลังศิลปะแบบไพรกเมง ซึ่งมีอายุอยู่ในราวปลายพุทธศตวรรษที่ 12 หรือต้นพุทธศตวรรษที่ 13 อันเป็นศิลปะแบบขอมที่วัดเพนียด นอกจากนี้ยังได้พบร่องรอยของคันดิน คล้ายกำแพง ที่บริเวณบ้านคลองนารายณ์ ซึ่งอยู่ห่างจากเมืองเพนียดราว 500 เมตรอีกด้วย บรรจบ วงษ์พิพัฒน์พงษ์ (2542 : 37) ได้กล่าวถึงชนเผ่าของว่าเป็นผู้สร้างเมืองเพนียด เพราะมีหลักฐานข้อความจารึกไว้ที่หลักศิลาจารึกอักษรสันกฤตที่ตำบลเขาสระบาป

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า จันทบุรีเป็นเมืองเก่าจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อกันว่ามีอายุไม่ต่ำกว่า 1,000 ปี สร้างขึ้นโดยชนชาติขอม หัวเมืองเดิมตามศิลาจารึก เรียกว่า ควนคราบุรีชาวพื้นเมืองเรียกว่า เมืองกาไว ตามชื่อผู้ปกครองเมือง แต่เดิมเมืองจันทบุรีตั้งอยู่บริเวณหน้าเขาสระบาป มีชนพื้นเมืองเดิมอาศัยอยู่เรียกว่า ชอง มีภาษาพูดเป็นภาษาของตนเอง ปีพ.ศ.1800 ได้มีการย้ายถิ่นฐานมาสร้างเมืองใหม่ที่บ้านลุ่ม อยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจันทบุรีในปีพ.ศ. 2310 หลังจากกรุงศรีอยุธยาเสียกรุงให้แก่พม่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้เข้ายึดเมืองจันทบุรี เพื่อใช้เป็นแหล่งสะสมเสบียงอาหารและรวบรวมกำลังพล เพื่อใช้ในการกอบกู้กรุงศรีอยุธยาคืนจากพม่าต่อมาในปีพ.ศ.2436 ฝรั่งเศสได้เข้ายึดเมืองจันทบุรีไว้นานถึง 11 ปี จนไทยต้องยกดินแดนชายฝั่งด้านซ้ายของแม่น้ำโขงให้แก่ฝรั่งเศส เพื่อแลกเมืองจันทบุรีกลับคืนมา

ต่อมามีการจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นแบบมณฑลเทศาภิบาล จัดตั้งมณฑลจันทบุรีโดยจันทบุรี ระยอง และตราด อยู่ในเขตการปกครอง จนถึงปีพ.ศ.2476 ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย จึงยกเลิกมณฑลเทศาภิบาล และได้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินใหม่โดยแบ่งออกเป็นจังหวัด และอำเภอ ดังนั้นเมืองจันทบุรีจึงมีฐานะเป็นจังหวัดจนถึงปัจจุบัน

บรรจบ วงษ์พิพัฒน์พงษ์ (2542 : 43) ได้กล่าวสรุปถึงชาวเมืองจันทบุรีไว้ว่าชาวเมืองจันทบุรีโบราณในสมัยเป็นอิสระ จะเป็นพวกของทั้งหมดอย่างที่กล่าวไว้ในอักขรานุกรมภูมิศาสตร์ของกรมศิลปากรหรือไม่ ไม่มีหลักฐานยืนยันได้ แต่อย่างน้อยคงจะมีพวกของ พวกละหรือละว่า ตั้งภูมิลำเนาอยู่แน่นอน

บทความเรื่อง “ของ” ของ ม.ศรีบูรพา (มนตรี ศรีบูรพา) ในหนังสือที่ระลึกในพิธีเปิดหอสมุดแห่งชาติ รัชมงคลภิเษก จันทบุรี พ.ศ.2533 ได้กล่าวเพิ่มเติมไว้ว่าพบคนชนเผ่าของอยู่ในตำบลหนึ่งในจังหวัดฉะเชิงเทราและในจังหวัดกาญจนบุรีเหมือนกัน แต่ตอนนี้คงกลายเป็นคนไทยหมดแล้ว ในหนังสือแคมโบช ซึ่งเขียนโดยนักประวัติศาสตร์ชาวฝรั่งเศสได้กล่าวว่าชนเผ่าของได้อยู่ในเมืองจันทบุรีมาก่อนไทย ตริ อมาตยกุล (2500 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า นักมานุษยวิทยาได้จำแนกประเภทของชนเผ่าของว่าจัดอยู่ในจำพวกมอญ ขอม เขมร หรือกลุ่มชาติพันธุ์ออสโตร – เอเชียติก (Austro - Asiatic) เช่นเดียวกับพวกขอมโบราณ

จากบทความเรื่อง “ของ” ของ ม.ศรีบูรพา ในหนังสือที่ระลึกในพิธีเปิดหอสมุดแห่งชาติ รัชมงคลภิเษก จันทบุรี พ.ศ. 2533 ได้กล่าวถึงขั้นตอนพิธีแต่งงานอย่างพิธีใหญ่ของชนเผ่าของไว้ด้วย หรืออีกอย่างหนึ่งว่า การตัก (เป็นภาษาของ ตัก แปลว่า ใหญ่) หนังสือสารคดีจันทบุรี พ.ศ. 2538 ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีว่า ชนเผ่าของนับถือผีบรรพบุรุษของตนเอง ต้องทำการเซ่นไหว้ทุกปี เป็นการรวมญาติ เรียกว่าพิธีเลี้ยงผีหิ้ง ผีโรง ในการประกอบพิธีนี้ก็จะมีการร้องเชิญผีบรรพบุรุษด้วย บรรจบ วงษ์พิพัฒน์พงษ์ (2542 : 154) ได้กล่าวเพิ่มเติมไว้เกี่ยวกับประเพณีการเกี่ยวข้าวของชนเผ่าของว่า ในการเกี่ยวข้าว ก่อนที่จะทำพิธีเกี่ยวข้าวนั้นก็จะมีขั้นตอนต่างๆมากมาย แต่จะกำหนดเอาข้าวขึ้นยี่งวันศุกร์ หรือวันพฤหัสบดี จะมีเพื่อนบ้านมาร่วมกันทำขวัญข้าว ร้องเพลงสนุกสนานกันในวันนั้น ในการนวดข้าว ก็จะมีเพื่อนบ้านมาช่วยสงฟาง ร้องเพลงหงส์ออนเกี่ยวกันระหว่างชายหญิงด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2543 : 1) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาวิเคราะห์เพลงระบำบ้านนา ตำบลบางลูกเสือ อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเพลงระบำบ้านนาและวิเคราะห์รูปแบบของเพลงระบำบ้านนา ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ในบทเพลงระบำบ้านนากล่าวถึง ค่านิยมในการนับถือศาสนาพุทธ พ่อ แม่ ครู และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มรรยาทในการต้อนรับ การแต่งกาย อาชีพ เศรษฐกิจ การเมือง ยาเสพติด ความรักระหว่างชายหญิง ผัวเมีย พ่อแม่ลูก ความรักชาติพระมหากษัตริย์ และเรื่องเพศ นอกจากนั้น

ระบำบ้านนายังมีบทบาทต่อสังคมในการสร้างความบันเทิง ความสามัคคี การแจ้งข่าวสาร บันทึกเรื่องราวและให้ความรู้ในด้านต่างๆ นอกจากนั้นยังได้กล่าวถึงวัฒนธรรมไทยกับการเกิดจนตายเป็นบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมและสิ่งอื่นๆ อาทิ เพลงกล่อมเด็ก เพลงล้อเด็ก เพลงเด็กเล่น นอกจากบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับเด็กแล้ว ยังมีบทเพลงที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมต่างๆ อาทิ การทำขวัญนาคน พิธีแต่งงาน หรือเพลงพื้นบ้านที่ร้องกันเพื่อความสนุกสนานในขณะทำงานก็ร้องเพลงประกอบการทำงาน เช่น เพลงในลานนวดข้าว เป็นต้น

งานวิจัยเล่มนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน เพื่อศึกษาความแตกต่างของเพลงพื้นบ้าน รูปแบบของเพลงระบำบ้านนาและนำข้อมูลไปศึกษาเพิ่มเติมทางด้านการวิเคราะห์ทางวัฒนธรรมด้วย

เจตชรินทร์ จิรสันติธรรม (2545) ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ดนตรีชาวเขาเผ่ามูเซอ กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยหลวง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นงานวิจัยทางมานุษยวิทยา โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาดนตรีในวัฒนธรรมมูเซอที่คงอยู่ในพิธีกรรมฉลองปีใหม่ รวมทั้งลักษณะทางดนตรีของบทเพลงที่บรรเลงด้วยดนตรีชาวเขาเผ่ามูเซอ ตามแบบดั้งเดิมของชาวมูเซอพบว่าสภาพทั่วไปของชุมชน เป็นชุมชนขนาดใหญ่ และได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างดี ทำให้หมู่บ้านมีความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ ทางด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องดนตรีได้มีการสืบทอดมาช้านาน บทเพลงใช้บรรเลงประกอบการเต้นรำเป็นส่วนใหญ่ ดนตรีและการเต้นรำที่สำคัญที่สุดของชาวมูเซอคือ การเต้นรำในช่วงเทศกาลปีใหม่ นอกจากนั้นยังได้รวบรวมเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีฉลองเทศกาลขึ้นปีใหม่ไว้ด้วย วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้ากลุ่มชนกลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย รวมถึงศึกษาถึงวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องของกลุ่มชนนี้ด้วย

ศรันย์ นักรบ (2541) ได้จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดนตรีชาวเขาเผ่าเย้า กรณีศึกษาหมู่บ้านผาเหือง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษารูปไว้ว่า การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีชาวเขาเผ่าเย้า มีการสืบทอดมานานแต่ไม่สามารถยืนยันได้ว่าเกิดในยุคสมัยใด การถ่ายทอดดนตรีมีลักษณะด้วยวิธีทางปากเปล่า และดนตรีใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมเท่านั้น นอกจากนั้นยังศึกษาสภาพทั่วไปของชุมชนอีกด้วย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบประวัติความเป็นมารวมทั้งในด้านของบทเพลงและดนตรีของกลุ่มชนเผ่าต่าง ๆ

สุรเชษฐา สุพรรณไพฑูรย์ (2530) เป็นงานวิจัยเรื่อง การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ จดมุ่งหมายของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวของ ลักษณะทางเผ่าพันธุ์ สภาพ เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม ผลจากการวิจัยพบว่า ชาวของ เป็นชนกลุ่มน้อยเผ่าหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ ในประเทศไทยมานานแล้ว อยู่ในดินแดนภาคตะวันออก นับตั้งแต่จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ในปัจจุบันพบในจังหวัดจันทบุรีมากที่สุด

วิถีชีวิตของชาวของแต่เดิมมีความเป็นอยู่ในลักษณะคนป่า มีการทำนาปลูกข้าวเพื่อการ ดำรงชีพเท่านั้น อาชีพของชาวของคือ การตัดไม้ล่องแพนำเข้ามาขายในเมือง พร้อมกับสิ่งของที่หา ได้จากป่า ชาวของมีค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรม เป็นลักษณะเฉพาะของเขาเอง เช่น ประเพณี และพิธีกรรมการนับถือผีบรรพบุรุษ ที่เรียกว่าการเล่น “ผีหิ้ง” และ “ผีโง้ง” ประเพณีการ แต่งงานการปกครอง การจัดระบบระเบียบของสังคม ตลอดจนกฎเกณฑ์การควบคุมความประพฤติ ของชนในกลุ่มและภาษาพูดแต่ไม่มีภาษาเขียน จึงไม่มีการจดบันทึกไว้

เมื่อชาวของได้เป็นคนไทยตามพระราชบัญญัติของทางราชการ ชาวของจึงหันมาพูด ภาษาไทย นับถือพุทธศาสนาตามแบบอย่างคนไทยเช่นกัน นอกจากนี้ลักษณะสังคมตลอดจนความ เป็นอยู่ของชาวของก็ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมชาวของสับสน และมีผลกระทบทำ ให้สภาพความเป็นอยู่ของชาวของยากจนลง

งานวิจัยเล่มนี้จึงเป็นประโยชน์ในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับชนเผ่าของ เพราะเป็น งานวิจัยที่กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชนเผ่าของโดยตรง โดยเนื้อหา กล่าวถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การทำมาหากิน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภาษาของชนเผ่าของ และในด้านบทเพลงนั้น ก็มีการบันทึกเนื้อร้องไว้เป็นบางส่วน ซึ่งจะเน้นความสำคัญไปที่การแปลเนื้อร้องที่เป็นภาษาของ มากกว่า

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานศึกษาค้นคว้า

การศึกษางานวิจัยวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าซอง ในตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรีครั้งนี้ เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลทางด้านเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมลูกและบทเพลงในพิธีกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าซองด้วยวิธีการทางมานุษยดุริยางควิทยา โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความ ตำราวิชาการต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ตและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยจากแหล่งองค์ความรู้ต่างๆที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการปฏิบัติภาคสนามรวมทั้งการศึกษาจากการแสดงจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และนำข้อมูลมารวบรวม วิเคราะห์และเรียบเรียง ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากสถาบัน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ ตำราทางวิชาการ ต่างๆ งานวิจัย หนังสือต่างๆ ทางวิชาการ และหนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแยกเนื้อหาได้ดังนี้
 - 1.1 สภาพทั่วไปและประวัติศาสตร์ของจังหวัดจันทบุรีได้แก่ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดจันทบุรีในอดีต ลักษณะภูมิประเทศ ที่ตั้ง จำนวนประชากร การปกครอง การประกอบอาชีพ การบริโภคอาหาร การแต่งกาย ภาษา และลักษณะครอบครัว เป็นต้น
 - 1.2 ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าซอง ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าซอง วัฒนธรรมความเชื่อ และประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โอกาสที่ใช้แสดง การแต่งกาย บทเพลงต่างๆ เป็นต้น
2. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
 - 2.1 จากการสังเกตและรวบรวมข้อมูลจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม การแสดงพื้นบ้าน และเพลงกล่อมลูก

- 2.2 จากการสัมภาษณ์ผู้ที่สนใจและเกี่ยวข้องกับชนเผ่าของ เพื่อรวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมประเพณี ความเป็นอยู่ และความเชื่อต่าง ๆ ดังนี้
- พระสี เตชพล (เจ้าอาวาสวัดตะเคียนทอง)
 - อาจารย์เชื้อชาย ทิพย์สมบัติบุญ (สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี)
 - อาจารย์ประสิทธิ์ มีพีชน์ (ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองพลูวิทยา)
 - อาจารย์จำเรียง ชัยเจริญ (อาจารย์โรงเรียนคลองพลูวิทยา)
 - อาจารย์สุวิมล บัวบาน (อาจารย์โรงเรียนคลองพลูวิทยา)
 - กำนันเงิน ผันผาย
 - ชาวบ้านชนเผ่าของ
- 2.3 บันทึกภาพจากเทปวีดิทัศน์ การแสดงพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ

วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนาม

1. ติดต่อกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และคนรู้จักซึ่งเป็นคนในพื้นที่
2. แนะนำตัวและแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าการทำวิจัย
3. ขอคำแนะนำในการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ
4. ขอความร่วมมือและขออนุญาตในการเข้าไปทำการสัมภาษณ์และเข้าไปในเขตพื้นที่หมู่บ้านของ
5. แนะนำตนเองและแจ้งวัตถุประสงค์ในการพบปะพูดคุยกับชาวบ้านที่ให้สัมภาษณ์
6. สร้างสัมพันธ์อันดีกับชาวบ้านในหมู่บ้าน
7. พุดคุยและสอบถามชาวบ้านที่เป็นคนของด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย
8. นัดหมายกับกำนันและชาวบ้านผู้ให้สัมภาษณ์
9. บันทึกภาพและข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การจัดทำข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัย เอกสารตำราทางวิชาการต่าง ๆ หนังสืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต มาเรียบเรียงตามลำดับ
2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในการออกภาคสนามมาเรียบเรียงให้สอดคล้องและสัมพันธ์กัน
3. ถอดข้อมูลจากแถบบันทึกเสียงที่ทำการสัมภาษณ์แล้วบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร
4. นำข้อมูลจากการศึกษาบทเพลงต่าง ๆ มารวบรวมและบันทึกเป็นโน้ตสากล
5. ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงและแก้ไขส่วนที่บกพร่อง
6. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบแก้ไข และเรียบเรียงเนื้อหาให้เป็นลำดับสัมพันธ์กัน

อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

อุปกรณ์ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียง
2. อุปกรณ์ในการทำการจดบันทึกต่าง ๆ
3. กล้องบันทึกเทปวีดีทัศน์และเทปวีดีทัศน์
4. กล้องบันทึกภาพและฟิล์มชนิดต่าง ๆ
5. แบบสัมภาษณ์

แหล่งข้อมูล

1. ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น
 - หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 - หอสมุดแห่งชาติวังมณฑลพิษณุโลก จันทบุรี
 - สำนักวิทยบริการ ราชภัฏรำไพพรรณี

- ศูนย์วัฒนธรรมของ ตำบลคลองพลู กิ่งอำเภอเขาชะเมา จังหวัดจันทบุรี

2. สัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- พระสี เตชพลโ	(เจ้าอาวาสวัดตะเคียนทอง)
- อาจารย์เชื้อชาย ทิพย์สมบัติบุญ	(สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี)
- อาจารย์ประสิทธิ์ มีพีชน์	(ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองพลูวิทยา)
- อาจารย์จำเรียง ชัยเจริญ	(อาจารย์โรงเรียนคลองพลูวิทยา)
- อาจารย์สุวิมล บัวบาน	(อาจารย์โรงเรียนคลองพลูวิทยา)
- กำนันฉิน ผันผาย	
- ชาวบ้านชนเผ่าซอง	

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และจากการออกภาคสนามมารวบรวมและเรียบเรียงแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีชนเผ่าซองในตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี โดยแยกเป็นหัวข้อดังนี้
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าซอง
 - 1.2 วิธีชีวิตความเป็นอยู่
 - 1.3 ภาษา
 - 1.4 พิธีกรรมและความเชื่อในดนตรีของชนเผ่าซอง
2. ศึกษาดนตรีของชนเผ่าซองในตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี ดังหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1 เครื่องดนตรี
 - 2.2 ประเภทของบทเพลง โดยแบ่งได้ดังนี้
 - 2.2.1 บทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม
 - เชิญเจ้าเข้าผี

- ฮีตบปลื้มม่งกริบ

- กันเตกันตัง

2.2.2 เพลงร้องเล่น

- ยันแย

- เจ้าข้านางรำ

- เทียวตอนเช้า

2.2.3 ประกอบการทำงาน

- หงษ์ออน

2.2.4 เพลงกล่อมลูก

2.3 รวบรวมบทเพลงและบันทึกเป็นโน้ตสากล

3. ขั้นสรุปผลและอภิปราย

3.1 นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงจัดทำบทสรุปผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 อภิปรายผลที่ได้จากการออกภาคสนาม องค์มวลความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา

ค้นคว้าครั้งนี้ พร้อมข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าซอง

1.1 ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าซอง

มีผู้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชนเผ่าซองไว้หลายประการ ซึ่งชาวซองจะเป็นชนเผ่าใด เชื้อชาติใดนั้น ได้มีผู้ค้นคว้าและจัดเชื้อชาติไว้ ดังนี้

อิริค ไฮเดน ฟาเดน (Seidenfaden . 1935 : 16) ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับชนชาติต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และได้เสนอรายงานไว้ในวารสารสยามสมาคมว่า

ประชากรที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยสามารถแบ่งกลุ่มโดยอาศัยเผ่าพันธุ์ได้ 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ (1) กลุ่มชนเผ่าเนกรอยด์ (Negroids) ซึ่งได้แก่พวก เซมัง ปิกมี (Semang, Pigmies) ชนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย ซึ่งมีเขตแดนติดต่อกับแหลมมลายู (2) กลุ่มชนเผ่าออสโตร - เอเชียติก (Austro - Asiatic) ชนกลุ่มนี้จัดอยู่ในเชื้อชาติมอญ เขมร ซึ่งมีชาวซอง ละว้า และอื่นๆ ซึ่ง ตรี อมาตยกุล (ตรี อมาตยกุล . 2500 : 9) ได้กล่าวคล้ายคลึงเช่นเดียวกันว่า “นักปราชญ์ในทางมานุษยวิทยา ได้จัดให้ชนเผ่าซองอยู่ในจำพวกตระกูลมอญ - เขมร เช่นเดียวกับพวกขอมโบราณเหมือนกัน” (3) กลุ่มชนเผ่ามองโกลอยด์ (Mongaloids) ซึ่งได้แก่ ชาวไทย ชาวจีน ที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย รวมทั้งชาวเขาบางกลุ่มที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชาวจีน หรือชาวทิเบต นอกจากนี้ อิริค ไฮเดน ฟาเดน (Seidenfaden . 1967:105) ได้กล่าวไว้ในวารสารสยามสมาคมอีกว่า

แต่เดิมชนเผ่าซองจะอาศัยอยู่ตามเชิงเขาในแถบจังหวัดจันทบุรี และแผ่ขยายเข้าไปในประเทศไทยกัมพูชา ชาวไทยเรียกชนกลุ่มนี้ว่า “ซอง” ชาวเขมรจะเรียกว่า “เปอร” (Porr) แต่เขาจะเรียกตัวเขาเองว่า “ทัมรีต หรือ ซัมแร” (Tamret or Samree) สำหรับภาษาของพวกเขาใกล้เคียงกับเขมร แต่การแต่งกายหรือขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างใกล้เคียงมาทางไทย ชาวซองจะมีความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับชาวสุยหรือกุย (Sui or Kui) ซึ่งอาศัยอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งจัดได้ว่าเป็นชนกลุ่มเดียวกับพวก เปอร ซัมแร หรือ คอนโช (KonCho) ในประเทศไทยกัมพูชา และในประเทศไทยนั้นชนเผ่าซองจะอยู่ทางแถบจังหวัดจันทบุรีมากที่สุด มีอาชีพทำนาในป่า

นอกจากนี้ เกรมแฮม (Graham Webber. 1976: 11) ได้กล่าวถึงชุมชนต่างๆ ที่อยู่ในประเทศไทย และกล่าวว่ากลุ่มชนที่ใหญ่ที่สุด คือ กลุ่มมอญ-ญวน (Mon-Anam) ซึ่งได้แก่ ชาวเขมร ชาวมอญ ชาวญวน ชาวละว้า ชาวคะชี (Kachi) และชาวซอง ซึ่งสุดท้ายเกรมแฮมได้สรุปว่าชนเผ่าซองเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ตามเชิงเขาทางทิศเหนือของจันทบุรี ชนเผ่าซองยังมีความเป็นอยู่แบบสมัยโบราณ คือ การหาของป่าล่าสัตว์ แล้วนำมาแลกเปลี่ยนอาหารอื่นๆ กับชาวไทย ชนเผ่าซองจะมีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ซึ่งจะคล้ายกับพวกคะชี

เกรมแฮม (Graham Webber, 1976: 16) ได้กล่าวว่า “ชนเผ่าซองเป็นกลุ่มชนที่ตั้งอยู่ดั้งเดิมในแถบสยามกลาง ดังนั้นชนเผ่าซองจึงเป็นกลุ่มชาวป่า เช่นเดียวกับพวกขมุ (Kamuk) ทิน (Tin) และชาวบน (Chaobon) ต่อมาได้มีการโยกย้ายถิ่นฐานออกมาจากป่า และมาตั้งถิ่นฐานเป็นหลักเป็นแหล่งของตนเอง ชนเผ่าซองได้เคยอาศัยอยู่บริเวณเนินเขาและที่ลุ่ม ซึ่งมีเมืองหลวงอยู่ใกล้กับวัดทองทั่ว จ.จันทบุรี ชนเผ่าซองได้ย้ายถิ่นฐานเข้าไปอยู่ในป่าอีกในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ชนเผ่าซองพูดภาษาของตนเอง ไม่มีภาษาเขียน จึงไม่มีการจดบันทึกทางประวัติศาสตร์ ภาษาของชนเผ่าซองจัดอยู่ในตระกูลออสโตร – เอเชียติก เช่นเดียวกับภาษาขมุ ญม มอญ เขมร ละว้า” (Graham Webber.1976: 24. citing Graham)

กรรณิการ์ เกนินานท์และคณะ ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชนเผ่าซองว่า ไม่มีหลักฐานใด ๆ พอจะยืนยันได้ว่าชนเผ่าซองเป็นชนที่อพยพมาจากที่ใด นอกจากการสันนิษฐานจากรูปร่างและลักษณะความเป็นอยู่ มีผู้ให้ข้อสันนิษฐานไว้ว่า ซองคือ พวกจิงเกิลหรือพวกที่ชอบอาศัยอยู่ตามป่าเขา จนกระทั่งเมื่อ 200 – 300 ปีมานี้ ได้ตั้งหลักแหล่งอยู่ที่ดินแดนแห่งหนึ่ง และได้มีหัวหน้าในการปกครองรวบรวมผู้คนไว้ด้วยกันเป็นจำนวนมาก มีการประกอบอาชีพทางล่าสัตว์หาของป่า ในตอนแรกที่เข้ามาตั้งหลักแหล่ง ไม่มีการติดต่อกับโลกภายนอก แต่ต่อมามีความเจริญก้าวหน้าด้านต่าง ๆ แผ่อิทธิพลครอบคลุมเข้าไปถึง จากสภาพของคนป่า ใช้ชีวิตสันโดษ จึงต้องยอมรับความเจริญที่เข้าไปนั้น ปัจจุบันสถานที่ที่พวกจิงเกิล (Jungle) เข้าไปตั้งหลักแหล่งที่อยู่อาศัย ได้แก่ ตำบลตะเคียนทองและบริเวณข้างเคียง แต่อย่างไรก็ตามทั้งหมดนี้เป็นเพียงข้อสันนิษฐานเท่านั้น ไม่มีหลักฐานหรือมีผู้ใดจะกล้ายืนยันได้

ดังนั้นจึงสรุปจากหลักฐานและข้อมูลการวิจัยต่างๆว่า ชนเผ่าซองเป็นกลุ่มหนึ่งที่จัดอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ ออสโตร-เอเชียติก (Austro-Asiatic) ตระกูลมอญ-เขมร ในปัจจุบันกฎหมายยอมรับว่า ชาวซองเป็นคนไทย เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย นับถือศาสนาพุทธ แต่ในขณะเดียวกันชนเผ่าซองก็มีวัฒนธรรมของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาซอง ซึ่งมีแต่ภาษาพูดเท่านั้น ไม่มีภาษาเขียน และนอกจากนี้ประเพณีบางอย่างของชนเผ่าซอง ได้มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจนถึงทุก

วันนี้ โดยไม่ถูกประเพณีของชนชาติอื่นลบล้างหายไป เช่น ประเพณีการแต่งงานลูกสาวคนโต ประเพณีการเล่นผีหึ่ง ประเพณีการเล่นผีโอง และเพลงกล่อมลูก เป็นต้น แต่เดิมในเขตพื้นที่กิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ แบ่งเขตการปกครองเป็น 5 ตำบล คือ ตำบลคลองพลู, ตำบลตะเคียนทอง, ตำบลชากไทย, ตำบลพวง และตำบลจันทเขลม อยู่ในการปกครองของกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ ประชาชนดั้งเดิมเป็นชาว "ชอง" มีอาชีพทำการเกษตรทำสวนผลไม้และในปัจจุบันจังหวัดจันทบุรีก็ยังถือว่าเป็นจังหวัดที่มีชนเผ่าชองอาศัยอยู่มากกว่าจังหวัดอื่นๆ เช่น ในอำเภอโป่งน้ำร้อน อำเภอมะขาม บ้านวังแถม บ้านปึก บ้านกระทิง บ้านตะเคียนทอง บ้านคลองพลู บ้านคลองน้ำเย็น และกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ เป็นต้น ซึ่งในเขตพื้นที่ของกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์นับว่ามีประชากรที่เป็นชนเผ่าชองอาศัยอยู่มาก และในพื้นที่ที่พบได้มากที่สุดคือบ้านตะเคียนทองและคลองพลู ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ตำบลตะเคียนทองมีอาณาเขตพื้นที่ทั้งหมด 164		ตารางกิโลเมตร	
จำนวนประชากรทั้งหมด	4,174	คน	
จำนวนบ้านเรือนทั้งหมด	1,032	หลัง	
แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่ ดังนี้			
หมู่ที่ 1	จำนวนประชากรที่เป็นชนเผ่าชอง	75	ครัวเรือน
หมู่ที่ 2	จำนวนประชากรที่เป็นชนเผ่าชอง	125	ครัวเรือน
หมู่ที่ 3	จำนวนประชากรที่เป็นชนเผ่าชอง	70	ครัวเรือน
หมู่ที่ 4	จำนวนประชากรที่เป็นชนเผ่าชอง	150	ครัวเรือน
หมู่ที่ 5	จำนวนประชากรที่เป็นชนเผ่าชอง	120	ครัวเรือน
หมู่ที่ 6	จำนวนประชากรที่เป็นชนเผ่าชอง	130	ครัวเรือน
หมู่ที่ 7	จำนวนประชากรที่เป็นชนเผ่าชอง	100	ครัวเรือน
หมู่ที่ 8	จำนวนประชากรที่เป็นชนเผ่าชอง	100	ครัวเรือน
รวมทั้งรวม		870	ครัวเรือน

นอกจากจำนวนประชากรที่เป็นชนเผ่าชองของตำบลตะเคียนทองทั้งหมดนี้แล้ว ในพื้นที่เขตใกล้เคียงเช่น ตำบลคลองพลูก็มีประชากรที่เป็นชนเผ่าชองอาศัยอยู่อีกเป็นจำนวนมาก และนับได้ว่าตำบลตะเคียนทองและตำบลคลองพลูนั้น เป็นเขตอนุรักษ์วัฒนธรรมของ ซึ่งสามารถรักษาวินัยวัฒนธรรมประเพณีไว้ได้สมบูรณ์ที่สุด โดยมีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมของ ศูนย์ฟื้นฟูภาษาของ ไว้สำหรับให้นักเรียนหรือผู้ที่สนใจได้ศึกษาต่อไปด้วย

ภาพประกอบ 1 ศูนย์กลุ่มอนุรักษ์ของ

สิ่งของที่ชาวซองจะซื้อกลับบ้าน ก็คือ เกลือ หอม กระเทียม น้ำอ้อย ด้าย ยาฉุน ในการไปซื้อของในเมือง ผู้ชายจะเป็นผู้ไปทำหน้าที่ ส่วนผู้หญิงจะอยู่บ้านทำหน้าที่แม่บ้าน

ภาพประกอบ 4 วิธีชีวิตของชาวซอง

การทำมาหากินอีกอย่างหนึ่งของชาวซองคือการทำนาปลูกข้าว ซึ่งเป็นอาชีพกสิกรรมหลักของชนในภูมิภาคแถบเอเชียอาคเนย์ การปลูกข้าวของชาวซอง จะเป็นการทำนาปลูกข้าวเพียงเพื่อพอกินเท่านั้น ไม่ใช่ทำนาปลูกข้าวเพื่อการขาย ดังนั้น จึงทำนามีน้อย และไม่ต้องพิถีพิถันอะไร เพียงให้นา มีน้ำพอหล่อเลี้ยงต้นข้าวให้เจริญเติบโตและออกรวงก็พอแล้ว จะเห็นได้ว่าลักษณะสังคมของชาวซองเป็นลักษณะ “สังคมไม่ตรีสัมพันธ์” ซึ่งเป็นลักษณะสภาพความเป็นอยู่แบบสังคมชนบทที่มีการช่วยเหลือกันในกิจกรรมต่างๆ

นอกจากนี้ยังมีอีกอาชีพหนึ่งที่ถือว่าเป็นอาชีพที่อันตรายมาก คือ การเก็บขี้ผึ้ง เพราะผึ้งตัวโตมากเกือบเท่าแมลงด้วงมะพร้าว รังของผึ้งจะอยู่ตามต้นไม้สูงใหญ่ วิธีการตีผึ้งของชาวซองมีดังนี้คือ ต้องมีการตั้งศาลเพียงตาเช่น วิกตักเตนเสียก่อน และก่อนจะลงมือสอยรังผึ้งก็ต้องมีการรมควันไล่ผึ้งให้หนีไปเสียก่อน จากนั้นเตรียมลิ้มไม้แข็ง ๆ ไว้ เป็นจำนวนมาก แล้วนำไปตอกไว้กับลำต้นที่ต้องการจะปีนขึ้นไป เป็นระยะห่างกันตามลำดับ เพื่อที่จะเหยียบลิ้มอันล่างแล้วไต่ลิ้มอันบนขึ้นไป เมื่อขึ้นไปถึงส่วนที่ใกล้รังผึ้งที่สุด ก็ใช้ไม้ไผ่ยาวสอยและสะเบา ๆ จนรังผึ้งหลุดจากกิ่งไม้แล้วตกลงไปข้างล่าง

1.2.2 อาหาร

อาหารหลักของชาวซอง คือ ข้าวเจ้า ซึ่งเป็นอาหารประจำทุกมื้อ กับข้าวที่เป็นข้าวหลัก คือ น้ำพริก (มีลักษณะเป็นพริกโขลกรวมกับเกลือ) ซึ่งมีรสเผ็ดมาก กินกับผักชนิดต่างๆที่เก็บได้จากป่า นา หรือปลูกไว้ข้างๆบ้าน เช่น มะเขือ (มะเขือจะกินกับน้ำพริกเป็นอาหารประจำ) ผักบุ้งต้ม หน่อไม้ หรือยอดไม้อ่อนๆ ที่กินได้ก็เก็บมากินกับน้ำพริก และอาหารประเภทเนื้อสัตว์ก็จะเป็นอาหารปลาเป็นหลัก เพราะปลาเป็นอาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่หาได้ง่ายที่สุด ส่วนเนื้อสัตว์อื่นๆ ก็นานๆครั้งแล้วแต่จะหาได้ ปลาที่หาได้ก็นำมาประกอบเป็นอาหารง่ายๆ เช่น ปิ้งหรือย่าง หรือนำไปแกง ซึ่งลักษณะแกงของเขา จะไม่ใส่กะทิ และพริกแกงก็จะเป็นเพียงโขลกพริก กระเทียม เกลือ เข้าด้วยกัน แล้วใส่ลงไปให้น้ำให้ละลายตั้งไฟให้เดือดจึงใส่ปลาลงไป ดังนั้น พริกจึงเป็นส่วนประกอบอาหารที่สำคัญมากของชาวซองอาหารประเภทเนื้อสัตว์ไม่ว่าจะเป็นปลา หรือเนื้อสัตว์อื่นๆ ถ้าหากมีจำนวนมากเขาก็จะหมักเกลือ แล้วตากแห้งเก็บไว้ นอกจากนี้ อาหารอื่นๆ ที่พอจะหา กิน เก็บมาได้จากป่าโดยทั่วไป เช่น ก้อย ห้วเผือก ห้วมัน กลอย และผลไม้ อื่นๆ ซึ่งมีเหลือเพื่อที่จะเก็บมากิน ดังนั้น เขาจึงไม่ปลูก พืชที่เขาจะปลูกก็เป็นการปลูกเพื่อไว้เก็บ กินเป็นอาหารเท่านั้น ไม่ใช่ไว้ขาย ก็คือ บวบน้ำเต้า มะเขือ พริก (พริกใช้หว่านๆเมล็ดให้ขึ้น ตามป่าข้างๆบ้าน) ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าลักษณะอาหารของชาวซองส่วนใหญ่ จะเป็นอาหารแห้งๆ มากกว่าอาหารประเภทน้ำ เพราะอาหารแห้งสามารถเก็บรักษาไว้ได้ เช่น เนื้อปลา เนื้อสัตว์ ก็ ย่างหรือตากแห้ง เวลาจะรับประทานก็นำมาอย่างอีกครั้งหนึ่ง และกับข้าวหลักก็คือ ข้าว น้ำพริก ผักสดหรือต้ม ((สุเรชา สุพรรณไพบูลย์. 2530: 36)

1.2.3 การแต่งกาย

การแต่งกาย การไว้ทรงผม โดยปกติชาวซองจะทอผ้าและตัดเย็บเสื้อผ้าใส่กันเอง เป็น แต่ด้ายที่ใช้ทอผ้านั้น ชาวซองต้องหาซื้อมาจากตลาด เมื่อเวลานำของป่าเข้าไปขายในเมือง ชาวซองไม่ชอบผ้าที่มีลวดลายสีฉูดฉาด สีของเสื้อผ้าทั้งหญิงและชาย จะออกสีน้ำเงินเข้มเกือบดำ ส่วนเสื้อจะเป็นสีขาว และมีผ้าขาวม้าสีแดงไว้สำหรับโพกศีรษะกันร้อนหรือคาดเอว ในการเลือกสีเสื้อผ้าที่นำมาแต่งกายนั้น แต่ละสีมีความหมายดังนี้

สีดำ หมายถึง คนซองเป็นคนที่อยู่ในป่ามากกว่าอยู่ในเมือง เป็นคนมีทุกข์เพราะถูก ผู้อื่นบุกรุกถิ่นทำมาหากินบ่อย ๆ จึงแต่งผ้าสีดำ และเป็นสีที่เหมาะสมในการทำงานด้วยเพราะเปื้อน ยาก

สีแดง หมายถึง คนซองนิยมนำมาโพกศีรษะหรือนำมาคาดเอว นอกจากนั้นยังนำมา กราบไว้เมื่อยามเกิดทุกข์ภัย

สีขาว หมายถึง ใช้ในการไปทำบุญ เพราะถือว่าเป็นสีที่บริสุทธิ์สะอาด

ลักษณะการแต่งกาย ผู้หญิงจะนุ่งผ้าซิ่นและชายผ้าซิ่นจะยาวประมาณครึ่งน่อง เสื้อที่ใส่จะเป็นเสื้อคอกระเช้าป่าเล็ก หรือถ้าเป็นผู้หญิงสูงอายุจะนุ่งผ้าโจงกระเบนและห่มผ้าแถบคาดอก ส่วนเครื่องประดับจะสวมแหวนทำด้วยสแตนเลสตัวเองหรือตะกั่วสีขาว ต่างหูใช้ดอกไม้สีต่าง ๆ ประดับหรือกระดุมก็ได้ ในช่วงหลังนิยมใช้สแตนเลสตัวเองเหมือนแหวน และประดับด้วยลูกปัดจากลูกข้าวเดือยร้อย เพราะมีความเงาและแข็งแรงมากกว่า ส่วนกำไลข้อมือและข้อเท้าจะทำด้วยเงินยวง

ภาพประกอบ 5 การแต่งกายของชาวซอง (ญ) ภาพประกอบ 6 การแต่งกายของชาวซอง (ญ)

ภาพประกอบ 7 การแต่งกายของชาวซอง (ซ)

ผู้ชายจะนุ่งกางเกงขาสั้นหรือกางเกงขากว้าง (ลักษณะคล้ายกางเกงขาก๊วยของคนจีน) ไม่สวมเสื้อเวลาอยู่บ้าน และจะสวมเสื้อเวลาเข้าป่าล่าสัตว์หรือหาของป่าเวลาไปเที่ยวจะนุ่งผ้าโจงกระเบนลอยชาย ไม่สวมเสื้อ (สุริยา สุพรรณไพบูลย์. 2530: 28) เครื่องประดับก็จะสวมแหวนทำด้วยสตาบิลไดซ์หรือตะกั่วสีขาวเหมือนกับผู้หญิง ใส่สร้อยคอทำด้วยลูกมะตีประดับด้วยลูกข้าวเดียวร้อยเป็นพวง พร้อมด้วยตะกั่วทำด้วยตะกั่วคาคาและด้ายมงคลมัดข้อมือ การไว้ทรงผมของชาวซอง โดยธรรมชาติผมของชาวซองจะหยิกขด ดังนั้น ชาวซองส่วนใหญ่จึงไม่ชอบไว้ผมยาว ทั้งผู้หญิงและผู้ชายจะตัดผมทรงสั้นๆ สำหรับผู้หญิงจะไว้ผมทรงดอกกระพุ่ม ส่วนผู้ชายก็ทรงผมเกียนตัดสั้น ซึ่งทรงผมของชาวซองจะเหมาะสมกับอาชีพ เพราะต้องเข้าป่าล่าสัตว์ทุกวันเครื่องมือที่ใช้ในการตัดผม มีลักษณะเหมือน “คีม” แต่ปลายคม

แต่ในปัจจุบันการแต่งกายของชาวซองได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคมตามยุคสมัย อาจจะโดยเลียนแบบเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสมัย ซึ่งการแต่งกายก็เหมือนคนจันทบุรีทั่วไป เพราะปัจจุบันชาวซองได้รับการศึกษาเหมือนคนทั่วไป มีสิทธิเท่าเทียมกับประชาชนทั่วไป หากที่ยังคงแบบดั้งเดิมไว้บ้างก็มีแต่ผู้สูงอายุ ที่ยังคงแต่งกายและดำเนินวิถีชีวิตแบบเดิมอยู่

ภาพประกอบ 8 การแต่งกายชาวของปัจจุบัน

1.2.4 ลักษณะโครงสร้างและรูปร่างหน้าตา

ลักษณะรูปร่างของชนเผ่าของทั้งผู้หญิงและผู้ชาย มีลักษณะรูปร่างค่อนข้างเล็กกว่าคนไทยทั่วไปหรือใกล้เคียง สูงประมาณ 5 ฟุต มีผิวสีคล้ำในลักษณะดำแดง ลักษณะเส้นผมหยิก ขอดติดหนังศีรษะ ใบหน้ารูปสี่เหลี่ยม หน้าผากกว้าง คางเหลี่ยม ขากรรไกรกว้าง จมูกแบนใหญ่ แต่ไม่โด่ง ปากหนา ตาโต คิ้วดก ลักษณะหน้าตาของชนเผ่าของเช่นนี้มีส่วนคล้ายคลึงกับชนพื้นเมืองในประเทศออสเตรเลียมาก คือ ลักษณะตาโต ผิวดำ ผมหยิก สันคิ้วหนา (Burling; ปราณี วงษ์เทศ แปล. 1979: 59) ดังนั้น ชาวของจึงเป็นลักษณะผสมทางเผ่าพันธุ์ ออสโตร – เอเชียติก อย่างเห็นได้ชัด

ภาพประกอบ 9 ลักษณะโครงสร้างและรูปร่างหน้าตา

ลักษณะเฉพาะของชนเผ่าซองที่แตกต่างจากคนไทยอีกประการหนึ่ง คือ กล้ามเนื้อด้านหลังระหว่างสะบักด้านหลังของคนซองจะมีกล้ามเนื้อที่หนา แขนกว้างเต็มทั้งแผ่นหลัง ร่องกระดูกสันหลังลึก ทำให้กล้ามเนื้อที่แผ่นหลังยื่นออกมามากกว่าปกติ ประการที่สอง คือ ช่วงก้นของคนซองจะสั้นกว่าคนไทย มีลักษณะค่อนข้างสั้นและยื่นออกมาเล็กน้อย (บรรจบ วงษ์พิพัฒน์ พงษ์.2542: 140) และตามลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้เอง ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะเฉพาะของชนเผ่าซอง ซึ่งในปัจจุบันลักษณะดังกล่าวนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป ความเจริญเข้ามาเป็นบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิต จึงเกิดการเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ขึ้น เช่น การทำมาหากิน มีการโยกย้ายถิ่นฐาน อิทธิพลทั้งหลายเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้ลักษณะทางพันธุกรรมมีการเปลี่ยนแปลงไป ลักษณะโครงสร้างและรูปร่างของชาวซองมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย จึงทำให้ปัจจุบันชนเผ่าซองมีลักษณะคล้ายคนไทยมากขึ้น

ลักษณะนิสัยของชาวซอง คือ ชาวซองแม้จะดูลักษณะรูปร่างแล้วจะผิดกับคนไทยต่างจังหวัดไปมาก ทั้งสำเนียงพูดและผิวพรรณ แต่ก็มีนิสัยใจคอ ซื่อสัตย์ พุดไม่เก่ง ชอบอยู่ในที่สงบ รักอิสระ รักสันโดษ ใจเย็น มีน้ำใจ โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น มีความจริงใจ แต่เป็นผู้ชอบเอาอย่างคนอื่น เลียนแบบปรับตัวเข้ากับสมัยได้รวดเร็ว และมักลืมของเก่า ชอบของใหม่ แต่ก็มีค่านับถือในเผ่าพันธุ์ของตนเองอยู่แต่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก มีความซื่อสัตย์

และพูดจริงทำจริง ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ชาวชองภูมิใจมาก ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะนิสัยที่เด่นที่สุด นอกจากนี้ลักษณะนิสัยที่เด่นประการที่สอง ซึ่งมีความหมายมาจากคำว่า "ชอง" แปลว่า "พวกเรา" หรือ แปลความหมายได้อีกประการหนึ่งว่า "เดินรุ่มง่ามอย่างหมี" หมายความว่า ลักษณะการเดินระแวงระวังภัย ซ้ำ ๆ เงียบ ๆ และระมัดระวังตัวตลอดเวลา เพราะฉะนั้นจึงเป็นลักษณะอีกอย่างหนึ่งของชนเผ่าชองก็ได้ที่ว่า เขายังจะไม่ไว้วางใจคนแปลกหน้าทันทีจนกว่าจะแน่ใจจริง ๆ ซึ่งอุปนิสัยในข้อนี้สอดคล้องกับสันต์ ท.โกมลบุตร ได้กล่าวถึงชนเผ่าชองในหนังสือเรื่องเล่ากรุงสยาม ไว้ว่า "ทางทิศเหนือของจังหวัดจันทบุรี กล่าวกันว่ามีภูเขาล้อมรอบเป็นวงกลม ซึ่งเป็นที่ตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าชอง ซึ่งรักษาเส้นทางเข้าออกตามช่องเขาทุกด้านไว้อย่างหวงแหนไม่ยอมให้คนแปลกหน้าผ่านไปได้ นอกจากผู้ที่เคยเข้ามาติดต่อค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่คาดว่าจะไม่เป็นภัยแก่พวกเขาเท่านั้น " นอกจากนี้ยังมีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า ชาวชองยังใช้ยาเบื่อโรยลงในบ่อและทางน้ำรอบบริเวณ เพื่อป้องกันไม่ให้คนแปลกหน้าเข้าไปทำการติดต่อได้ด้วย

1.3 ภาษา

ชนเผ่าชองจัดอยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาออสโตร – เอเชียติก (Austroasiatic Language Family) ซึ่งเป็นภาษาที่ใช้พูดกันอยู่ในแถบเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตระกูลภาษาออสโตร – เอเชียติก แบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ได้อีก 4 กลุ่ม คือ กลุ่มมะลักกา (Malacca), กลุ่มมอญ – เขมร (Mon - Khmer), กลุ่มมุนดา (Munda), กลุ่มนิโคบาร์ (Nicobarese) และภาษาในกลุ่มมอญ – เขมร (Mon - Khmer) ก็ยังแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยได้อีก 4 กลุ่ม คือ กลุ่มบาฮนาริก (Bahnaric) กลุ่มภาษากะตูลิค (Katuic) กลุ่มภาษาโมนิก (Monic) กลุ่มภาษาเพียริค (Pearic) และภาษาชองจัดอยู่ในกลุ่ม เพียริค (Pearic)

ชาวชอง มีภาษาพูดเป็นของตนเอง เรียกว่า ภาษาชอง เป็นภาษาสำเนียง คำหนักออกเสียงตัว "ร" ชัดเจน มีเฉพาะในเขตจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราดบ้างเล็กน้อย

ตามคำเล่าประวัติศาสตร์ว่า ชาวชองมีมาก่อนกรุงสุโขทัย อยู่แถบเชิงเขาสระบาป และทั่วไปในเขตจังหวัดจันทบุรี โดยเฉพาะในเขตอำเภอมะขามมากกว่าที่อื่น ภาษาชองพูดกันคล้ายเขมร มอญ แต่คำพูดไม่เหมือนกันเช่น การนับเลข

การนับเลข	ไทย	เขมร	ชอง
1	หนึ่ง	มวย	โมย
2	สอง	ปี้ร	ฟ่าย
3	สาม	เบีย	แพ้ว
4	สี่	บวน	โพ้น

5	ห้า	ปรา	พรา
6	หก	ปรัมวย	ตอง
7	เจ็ด	ปราปรี	นุ่ย
8	แปด	ปราเบีย	ตี
9	เก้า	ปราบวน	ชาย
10	สิบ	ด็อบ	ร่าย

ภาษาของ จะออกเสียงกระทุ้งหนักและสั้น เสียงลมในลำคอสุดเข้าแรงและใช้ลิ้นช่วยดันให้ชัดเจน

ชนเผ่าของมีภาษาที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ภาษาของนี้จัดว่าเป็นภาษาประจำถิ่นของ ชาวจันทบุรี เป็นมรดกภาษาถิ่นของจันทบุรีภาษาถิ่นภาคตะวันออก ที่ไม่มีเผ่าชนชาติไหนเหมือน และไม่เลียนแบบจากภาษาชาติใดด้วย เกิดขึ้นเองในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย ใช้ติดต่อสื่อสารกันด้วยการพูดเพียงอย่างเดียว ไม่มีภาษาเขียน จึงทำให้ในปัจจุบันภาษาของ เกือบจะสูญหายหมดแล้ว เพราะว่าลูกหลานคิดว่า ไม่สำคัญต่อชีวิตประจำวัน เพราะภาษาของ เป็นภาษาปดีย์ย่อย และปัจจุบันเป็นภาษาสังคมไม่ยอมรับเพราะภาษาไทยมีบทบาทมาใช้ในการ ชีวิตประจำวันแทน เนื่องจากให้สอดคล้องกับเป็นคนไทยตามกฎหมายได้ด้วย ซึ่งคิดว่าภาษา ของครั้งโบราณ เมื่อประมาณ ปี พ.ศ.2210 นั้น ชาวของจันทบุรี คงจะเป็นส่วนหนึ่งของผู้ร่วมช่วยกู้ เอกราชให้กับประเทศไทย เพราะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้นำทัพมาตีเมืองจันทบุรี เพื่อหา พักพวกและเป็นที่รวมพล เพื่อจะกู้เอกราชจากพม่าที่ยึดครองกรุงศรีอยุธยาครั้งนั้น ได้เป็น ผลสำเร็จ เช่น เคยได้ยินว่าครั้งพม่าตีกรุงศรีอยุธยาแตกพม่าจะชาวของพูดภาษาของให้พม่าฟัง พม่าก็ไม่เข้าใจว่าไม่ใช่คนไทยจึงได้รอดตัวครั้งนั้นด้วยเหตุนี้เอง คงคิดว่าชาวของคงมีบทบาทช่วย ในการสนับสนุนฝ่ายไทยบ้างครั้งนั้นแน่นอน วิธีที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษาของให้อยู่คู่ประจำถิ่นภาค ตะวันออก ให้ได้เป็นรูปธรรมแล้ว ทางราชการควรจัด ภาษาของ เป็นภาษาถิ่นตระกูลไทย ทางภาคตะวันออกอีกภาษาหนึ่ง เพราะว่าภาษาไทยมีมากมาย เช่น ภาษาไทยเล็ก ภาษาไทย ใหญ่ ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยผสมจนมาถึงปัจจุบัน คือภาษาไทยประจำชาติตามกฎหมาย ทุกคนไทยต้องรู้ภาษาไทย แต่ทุกคนมีสิทธิ์รู้ภาษาถิ่นต่างๆได้ตามกฎหมาย ดังนั้น ภาษาของเป็น ภาษาเผ่าหนึ่งของจังหวัดจันทบุรีมานานนับพันปีเหมือนกัน (บรรจบ วงษ์พิพัฒน์พงษ์. 2542: 154)

พง สันตะวา ได้แต่งบทประพันธ์ถึงคุณค่าชนเผ่าของไว้ในหนังสืออารยธรรม ของ จันทบุรี และ อาณาจักรจันทบุรี เมืองเพนียด ไว้ดังนี้

ค่าของ ของ?

ได้เห็นของกลายเป็นผู้บอกภาษา	ได้เห็นตำราของถูกผลิตขึ้น
ได้เห็นพจนานุกรมของถูกรื้อฟื้น	มีดาษดินต่างก็คิดถึงของกัน
นักภาษาศาสตร์สัมผัสผู้บอกภาษา	เขามีค่ามากล้นจนสุดจะรำพัน
ค่าของของอยู่ที่เสียงภาษานั้น	ช่วยให้ท่านจัดระบบจนจบลง
แต่ปัญหาท้องถิ่นยังไม่ได้แก้	จะกลับแย้งถ้าละเลยจุดประสงค์
ความยิ่งใหญ่ความภูมิไจทลายลง	ความมั่นคงล้มสลายก็ตามมา
ทั่วจันทบุรียังเหยียบย่ำ	ทุกเข้าค่าคนของเหมือนด้อยค่า
เป็นประชากรส่วนน้อยของโลกา	ถูกตราหน้าว่าชนพื้นเมืองเดิม
คนของเหมือนตัวตลก	ถูกอุปโลกเป็นสินค้าเสริม
นำไปออกร้านมีการแสดงเพิ่มเติม	ชักเหิมเกริมดูไปก็ไม่เข้าที่
ค่าของของอยู่ที่เป็นผู้บอกภาษา	ค่าของของอยู่ที่กล้าโชว์หรือนี้
ค่าของของอยู่ที่คนอื่นมาบ่งชี้	หรือค่าของของอยู่ที่ตัวของตนเอง
คนจันทบุรีทั้งหลายเอ๋ย	อย่าละเลยไถ่สodbนขงเลง
ปู่ย่าตาทวดร่วมบรรเลง	เพลงแห่งวรรณกรรมของ
แม่ย่ากาไวเป็นตำนาน	ที่เล่าขานยืนยันทั่วทำนอง
เลื่องลือชื่อเสียงเรื่องรอง	เป็นชาวของจริงแท้และแน่นอน

ในปัจจุบันมีศูนย์วัฒนธรรมชาวของ ตั้งอยู่ที่หมู่ 4 ต.คลองพลู กิ่ง อ.เขาคิชฌกูฏ เป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมชาวของ ในด้านศิลปวัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ของชาวของ นับเป็นศูนย์ที่เหมาะสมแก่การศึกษาหาความรู้เป็นอย่างยิ่ง นอกจากนั้นยังมีนักวิชาการและชาวของอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเห็นความสำคัญของภาษารวมทั้งประเพณีและวัฒนธรรมของที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ จึงร่วมกันจัดทำพจนานุกรมภาษาของและแบบเรียนเบื้องต้นภาษาของ โดยโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาของจันทบุรีร่วมกันค้นคว้าจัดทำขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย โดยได้นำไปสอนให้แก่นักเรียนโรงเรียนคลองพลูวิทยาด้วย นอกจากนั้นทางด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของทางโรงเรียนคลองพลูวิทยาได้จัดให้มีวิชาเลือกซึ่งสอนเกี่ยวกับประเพณีการเล่นของชนเผ่าของโดยทางโรงเรียนได้เชิญวิทยากรพิเศษซึ่งเป็นคนของมาให้ความรู้แก่นักเรียนโดยตรง ดังคำขวัญของโรงเรียนว่า “ ภูน้ำที่ มีวินัย ใฝ่ศึกษา จรยงาม สืบสานวัฒนธรรมของ ” เพื่อไม่ให้ภาษาของท้องถิ่นของชาวจันทบุรี มีมานานนับพันปี สูญหายไป

ภาพประกอบ 10 โรงเรียนคลองพลูวิทยา

ภาพประกอบ 11 ศูนย์การเรียนรู้ฟื้นฟูภาษาวัฒนธรรมของ

1.4 พิธีกรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าซอง

กลุ่มชนต่าง ๆ ย่อมมีวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อที่แตกต่างกันไป ตามที่แต่ละชนเผ่าสืบทอดต่อกันมา บ้างก็เชื่อเรื่องผี วิญญาณ หรือบูชาเทวดา สิ่งศักดิ์ทั้งหลาย ชนเผ่าซองมีค่านิยม ประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อต่าง ๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มเอง มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมของตนทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งนี้เพื่อเป็นการจัดระเบียบทางสังคมให้มีการอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบเรียบร้อย

ชนเผ่าซองก็เป็นชนกลุ่มหนึ่งที่นับถือและเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษมาก ซึ่งเป็นอิทธิพลให้สามารถใช้ควบคุมความประพฤติของคนในกลุ่มชนให้ยึดถือปฏิบัติไปในทางที่ดี เพราะถ้าหากคนใดประพฤติปฏิบัติโดยมิชอบแล้ว ชาวซองเชื่อกันว่าผีบรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยาย จะเสียใจและก็จะถูกผีบรรพบุรุษตักเตือนหรือลงโทษด้วย นอกจากนั้นยังเชื่อในเรื่องของบาปบุญคุณโทษด้วย ชาวซองจะนับถือและยึดมั่นในประเพณีอย่างเคร่งครัด เช่น พิธีทำบุญวันสงกรานต์ วันตรารัต วันตักบาตรเทโว วันสาทร วันทำบุญส่งทุ่ง วันลงผีหิ้ง และผีโรง เป็นต้น นอกจากนั้นวันสำคัญทางศาสนาของไทยต่าง ๆ เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันวันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันลอยกระทง ชาวซองก็ร่วมทำบุญกันอย่างเคร่งครัดไม่ได้ขาดเช่นกัน ในประเพณีการทำบุญในวันสำคัญต่าง ๆ นั้น ชาวซองก็จะปฏิบัติคล้ายคนไทยโดยทั่วไป เช่น วันสงกรานต์ ชาวซองก็จะนิยมไปทำบุญตักบาตร รดน้ำดำหัวญาติผู้ใหญ่ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น แต่ในรายละเอียดของขั้นตอนอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงแตกต่างไปบ้าง พิธีซึ่งถือว่าเป็นการทำบุญและเป็นพิธีกรรมของชาวซองที่ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาช้านาน ที่ควรกล่าวถึงมีดังนี้

(1) **การทำบุญวันสาทร** เป็นประเพณีที่คนซองยึดมั่นปฏิบัติกันมาตั้งแต่โบราณ เพราะเนื่องจากวันสาทรจะตรงกับขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 เป็นวันที่มนุษย์ทำบุญอุทิศให้พระแม่โพสพ ซึ่งตรงกับวันข้าวทองนา กำลังตั้งท้องออกรวงไปทั่ว เปรียบเหมือนกับผู้หญิงที่กำลังตั้งท้องแก่ อยากทานอาหารคาว หวานต่าง ๆ เช่นกัน ชาวซองจึงถือว่าควรทำเครื่องสังเวยไปถวายให้อย่างสมบูรณ์ และยังทำบุญอุทิศให้กับพระแม่โพสพอีกด้วย และยังทำให้คนเรารู้จักการกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ดังนั้นจึงมีการจัดพิธีทำบุญสาทรขึ้นทุกปี เป็นประเพณีสืบทอดกันมา

(2) **การทำบุญสง** จะทำพิธีกันในช่วงเช้า ในวันแรม 1 ค่ำ 2 ค่ำ เดือนอ้ายของทุกปี เป็นการทำบุญเพื่อสงเคราะห์ให้หมู่บ้านฝากไปกับยมทูตทั้ง 4 คน คือ นายนะ นายสะ นายทะ นายโส ตัวแทนยมบาลคอยดูแลความชั่วของมนุษย์โลก และเป็นผู้ช่วยเหลือคนที่มุ่งทำบุญทำกุศลให้พ้นจากอันตราย ดังนั้นชาวซองจึงถือเรื่องนี้เป็นประเพณี การสงเคราะห์หรือถวายเคราะห์เป็นประเพณีของชาวซองแต่โบราณ คือ เมื่อถึงเดือนอ้ายขึ้น 1 ค่ำ ชาวซองจะทำพิธีบุญสงเคราะห์โดย

ตอนกลางคืนจะมีตัวแทนเป็นนายสมุน ตัวแทนยมทูตจะมี 4 คน คือ นะ สะ ทะ โส จะเริ่มแต่ 20.00 น. ไปจนถึงรุ่งอรุณทุกคนจะมีเครื่องเก็บเสปียงอาหารการกินโดยจะออกเดินทางหัวบ้าน – ท้ายบ้านมีกระบุงเหล้า ไช้ไก่ ข้าวสาร 1 ชาม ไปตามบ้านเรียกเจ้าบ้านให้มาถ่ายเคราะห์ร้ายโดยจะขอส่งแลกเปลี่ยน เช่น ข้าวสาร กระปิ น้ำปลา ไก่ไข่ต่างๆที่พวกเขาทั้ง 4 คน จะไม่อยู่ในหมู่บ้านอีกแล้ว เพื่อจะเอาความเจ็บไข้ของชาวบ้านเด็กเล็กไปเสียจากหมู่บ้าน เพราะได้ไปเที่ยวขอแลกเปลี่ยนอาหารต่างๆไปฝากพยายายแล้ว ในตอนเช้าชาวบ้านจะนิมนต์พระสงฆ์ไปทำบุญถวายทานกลางทุ่งท้ายหมู่บ้าน เพื่อที่จะทำบุญอุทิศกุศลที่ทำวันนั้นไปให้กับตัวแทนยมทูต ทั้ง 4 ตามไปในเมืองนรก แล้วพระสงฆ์เมื่อฉันเสร็จก็จะสวดมนต์ อนุโมทนาทาน,นักขัตตะปัก เป็นอันเสร็จพิธีแล้วก่อนพระเจดีย์ทราย ขอฝากเคราะห์ร้ายอยู่กับพระธรณีที่ก่อเจดีย์ไว้ต่อไป จากนั้นชาวบ้านก็จะเดินทางกลับบ้านกัน แต่วันที่ขึ้น 2 ค่ำ ก็จะทำบุญส่งทางน้ำอีกครั้ง โดยจะทำพิธีเหมือนกันแต่ว่าเปลี่ยนที่ทำได้คือไปทำที่คลอง จะต้องทำเรือจำลอง ส่งไปกับแม่น้ำพระคงคาอีก 1 เข้าก็นิมนต์พระสงฆ์ไปทำบุญส่งเคราะห์ทางน้ำอีก 1 ครั้ง แต่การทำบุญส่งทางน้ำหนุ่มสาวมักจะเล่นสาดน้ำกันเมื่อเสร็จพิธีแล้ว

(3) **การเล่นผีหึ่ง** ชาวซองมีความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษมาก ทุกบ้านจะมีผีหึ่งเอาไว้กราบไหว้ และแต่ละครอบครัวจะทำพิธีเพียงครั้งเดียวโดยเลือกจะทำพิธี เดือนสี่ เดือนห้า หรือเดือนหก เป็นประเพณีเล่นประจำปี ซึ่งจะทำพิธีในตอนกลางคืนเท่านั้นจะมีการประกอบพิธีเป็นพิธีโบราณที่ชาวซองนับถือเป็นประเพณี เนื่องจากปู่ย่า ตายาย เล่นกันทุกปี ผีหึ่ง นี้เชื่อกันว่าประจำจะมีอยู่ทุกบ้าน ซึ่งเป็นวิญญาณที่มีความซื่อสัตย์ และห่วงแหนในสมบัติที่สิ่งสถิตอยู่จะคอยปกป้องรักษาจากภัยพิบัติหรือโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ให้คนในครอบครัว หัวหน้าครอบครัวจะบวงสรวงวิญญาณผีหึ่ง โดยจัดเครื่องเช่นเป็นอาหารคาวหวานเป็นประจำ และทุก ๆ ปีจะต้องมีการเล่นผีหึ่ง ซึ่งพิธีการก็จะปฏิบัติเช่นเดียวกันกับการเล่นผีโรง ในการประกอบพิธีผีหึ่งต้องทำ หึ่งสูงเพียงตา ลักษณะกว้าง 1 ศอกครึ่ง ใช้เชือกขนาดพอแขวนหึ่งไม่ให้ตก เครื่องประกอบที่ใช้ไหว้บรรพบุรุษของ (ผีหึ่ง) มีดังนี้คือ

1. น้ำกระแซ่
2. น้ำผึ้ง (แทนน้ำหวาน)
3. ข้าวปากหม้อ
4. ไช้ต้ม
5. ขนมลูกโหนด

6. ขนมหีบมือนาง (ตุงค้อน)
7. ขนมหวนขาว
8. ขนมหูปอก
9. เงานะ มังคุด ทุเรียน มะม่วง
10. ไก่หนึ่ง
11. หัวหมูหนึ่ง
12. เหล้าขาว
13. บายศรีปากชาม

การทำพิธีเชิญให้มาลงสิงสู่ จะมีคนตีกลองและร้องเพลงเชิญผีหิ้งมาลง แล้วก็จะเชิญผี
 สมิ้งเข้ามาอีกโดยการขับร้องนั้นจะร้องวนไปวนมาจนกระทั่งผู้ทำพิธีถูกสิง ตอนนั้นคนตีกลองจะ
 หยุดไม่ได้พร้อมกับผีสมิ้งลงมาสิงสู่ผู้ทำพิธีเข้ากับแสดงรำดาบดูภัย กินของดิบ เช่น ไก่บนหิ้ง
 เป็นต้น แล้วก็จะกระโดดลงไปที่ดิน ทางผู้ทำเล่นบวงสรวงก็จะตีกลองเรียกแล้วขึ้นมาบนเรือนอีก
 จากนั้นก็จะสลับลง เมื่อมีคนเป่าหูกก็จะรู้สึกตัว บทขับร้องของการเล่นผีหิ้งปัจจุบันมี ดังนี้

เพลงเชิญผี (ผีหิ้งและผีโรง)

เชิญเอ๋ยเชิญลง	เชิญเจ้าทุกองค์เอ๋ยลงมา
องค์ใดที่ศักดิ์สิทธิ์	ให้เนรมิตท่านลงมา
ลงมาอย่าแหวะเอ๋ยเวียน	อย่าให้เปลืองเทียนเอ๋ยเปลืองได้

(จากการถอดเทปบันทึกสดในการประกอบพิธีกรรมการเล่นผีโรงเนื่องในวันสงกรานต์ 17 เม.ย. 46)

ภาพประกอบ 12 หิ้งสูงเพิงตาประกอบการเล่นผีหิ้ง

ในปัจจุบันผู้ที่ทำพิธีเล่นผีหิ้งเหลืออยู่ไม่มากนัก ซึ่งผู้ที่สามารถทำพิธีได้ก็มีแต่คนเฒ่าคนแก่ที่อายุมากแล้ว จึงต้องหาคนรุ่นใหม่มาสืบทอดประเพณีนี้ต่อไป

(4) **การเล่นผีโรง** การเล่นผีโรงเป็นการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษเช่นเดียวกับการเล่นผีหิ้ง จะแตกต่างกันคือช่วงเวลาของการประกอบพิธีและสิ่งของที่นำมาบูชาเท่านั้น การเล่นผีโรงจะประกอบพิธีกันในเวลากลางวันไม่ใช่กลางคืนเหมือนการเล่นผีหิ้ง การเล่นทั้งสองอย่างนี้ให้เลือกเพียงอย่างหนึ่งเท่านั้น เพราะจุดมุ่งหมายในการประกอบพิธีเหมือนกัน เครื่องประกอบในพิธีการเล่นผีโรง มีดังนี้

1. กระบุงข้าวเปลือก
2. ลูกปัด
3. ผลไม้
4. ข้าวสาร
5. ขนมหวน
6. ขนมเล็บมีอนาง

7. จานดอกไม้ ภูเพียน
8. ข้าวเหนียวแดง
9. เหล้า

ภาพประกอบ 13 เครื่องเล่นในการประกอบพิธีไหว้บรรพบุรุษ

นอกจากเครื่องเล่นในการประกอบพิธีแล้ว ก็ต้องมีอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่นเดียวกับการเล่นผีหึ่ง โดยการเล่นผีโง่นี้จะต้องทำเพิง ในการประกอบพิธี ใช้ใบไม้และไม่ต่าง ๆ ในการสร้างเพิง ฝาทั้งสี่ด้านเปิดโล่งแต่พาดผ้าขาวไว้ทั้งสามด้าน เว้นด้านหน้าไว้สำหรับเป็นทางเข้าออก มุมทั้งสี่ด้านจะมีข้าวสุกใส่ไว้ ส่วนขั้นตอนการทำพิธีก็จะเหมือนกับการเล่นผีหึ่ง คือ ต้องมีคนทรง หมอควบคุมร่างทรง คนร้องเพลงเชิญ เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบ มีกรับ กลองและขลุ่ยเท่านั้น

ภาพประกอบ 14 เครื่องเซ่นในการประกอบพิธีไหว้ผีโรง

ภาพประกอบ 15 เฟิงประกอบพิธีการเล่นผีโรง

ภาพประกอบ 16 ขนมไหว้ผี (ประกอบพิธีเล่นผีโรง)

ภาพประกอบ 17 ผ้าขาวอุปกรณ์สำหรับการเล่นผีหึ่ง

ภาพประกอบ 18 หมอผีควบคุมร่างทรง

ภาพประกอบ 19 เครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธีการเล่นผีหิ้ง

ภาพประกอบ 20 เครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธีการเล่นผีหิ้ง

ภาพประกอบ 21 เครื่องดนตรีที่ใช้ในพิธีการเล่นผีหิ้ง

ภาพประกอบ 22 ร่างทรงคนที่ 1

ภาพประกอบ 23 ร่างทรงคนที่ 2

ภาพประกอบ 24 การประกอบพิธีเล่นผีโรง

ภาพประกอบ 25 การประกอบพิธีเล่นผีโรง

(5) **พิธีแต่งงานชาวซอง** หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า " กาดัก " ซึ่งเป็นภาษาซอง เป็นประเพณีหนึ่งซึ่งชนเผ่าซองภูมิใจมาก และเป็นประเพณีที่สำคัญที่ชาวซองยังรักษาไว้ได้ ประเพณีการแต่งงานของลูกสาวคนโต เพราะค่านิยมของชาวซองส่วนใหญ่จะรักและภูมิใจในลูกสาวคนหัวปีมาก เนื่องจากเป็นลูกที่ช่วยเหลืองานบ้านแทนแม่ ในการจัดพิธีแต่งงานจึงต้องจัดพิธีใหญ่ให้สมกับความรักพ่อกับแม่ให้ ส่วนลูกสาวคนอื่น ๆ ก็จัดพิธีธรรมดา คือ มีการเซ่นผีของคนปลูก (หมอผี ทำพิธีเซ่น) แต่ถ้าเป็นพิธีแต่งงานลูกสาวคนโตจะประกอบพิธีกรรมใหญ่ จะต้องมีการเล่นของความสนุกสนาน คือ ชายสองคนสวมเขี้ยวเขาควยมีลูกกระพรวนแขวนคอ มีเชือกคล้องสมมติว่าเป็นวัว ควย มีคนถือปลายเชือก แล้วแสดงท่าทางไล่ล่ากัน รอบเครื่องเซ่น แสดงท่าทางขวิดกันเองบ้าง หรือไล่ขวิดคนบ้าง ขวิดสิ่งของบ้าง ถ้าเจ้าของกลัวว่าของจะเสียหายก็ต้องนำของมาให้ อาจจะเป็นเหล้า เงิน หรือขนมก็ได้ ความหมายของการเล่นหมายถึงอาชีพอย่างหนึ่งของชาวซอง คือการออกล่าสัตว์แล้วจึงจะทำพิธีเข้าป่าไค่นั่นไม้ การละเล่นนี้จะต้องทำก่อนที่ขบวนขันหมากจะมาถึง ส่วนรายละเอียดของพิธีการอื่น ๆ เหมือนกัน แต่ข้อสังเกตของพิธีกรรมการแต่งงานของชาวซองนั้นคือจะไม่มีพิธีกรรมทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องเลย

ในการสู่ขอนั้นก็ปฏิบัติตามคล้ายประเพณีไทยทั่วไป คือ มีการหมั้นหมายหรือนัดแต่งงานเลยก็ได้ ในการหมั้นถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ซื่อสัตย์หรือไม่จริงจังต่อกัน ก็จะคืนสินสอดและแหวนหมั้นให้ จะไม่มีการโก่งกันแต่ถ้าหากแนใจกันแล้วก็จะไปหาฤกษ์แต่งงาน หลังจากการหมั้นแล้วจะมีวิธีการปฏิบัติ 2 แบบ คือ อาสาติด และอาสาปล่อย

อาสาติด คือ ว่าที่เจ้าบ่าวต้องมากินอยู่อาศัยที่บ้านของว่าที่เจ้าสาว เพื่อทำงานรับใช้พ่อตาแม่ยายในอนาคต อีกนัยหนึ่งเพื่อให้ว่าที่เจ้าบ่าวและเจ้าสาวได้ศึกษาคุ้นเคยใจคอ รสนิยมกันก่อน ว่าเข้ากันได้หรือไม่ เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาหลังจากการแต่งงานไปแล้ว โดยมีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี เมื่อครบกำหนดผลเป็นที่พอใจทั้ง 2 ฝ่าย จึงจะจัดพิธีแต่งงาน

อาสาปล่อย คือ หลังจากพิธีหมั้นแล้ว ว่าที่เจ้าบ่าวยังคงอยู่ที่บ้านตนเองไม่ต้องไปอยู่ที่บ้านฝ่ายหญิงจนกว่าจะถึงกำหนดวันแต่งงาน จึงจะไปอยู่บ้านเจ้าสาว

ฝ่ายชายจะต้องเป็นฝ่ายจัดการ เมื่อกำหนดวันเรียบร้อยแล้ว ตามประเพณีฝ่ายหญิงจะไปไหนมาไหนกับฝ่ายชายไม่ได้เป็นอันขาดถือว่าผิดผี ต้องทำพิธีขอขมาเมื่อถึงวันแต่งงานฝ่ายชายต้องเตรียม เครื่องเซ่นหมาก ขนมต่าง ๆ มาละจำนวนต้องเป็นเลขคู่ นำมาพร้อมกับเงินทองของหมั้น ที่ถือว่าต้องนำมาเป็นเลขคี่นั้นก็เพราะถือว่าจะได้มีความสุขอยู่กันยืนยาว ส่วนฝ่ายหญิงจะเตรียมเครื่องเซ่นผีไว้และอาหารสำหรับผู้ที่มาร่วมงาน

ภาพประกอบ 26 พิธีแต่งงานชนเผ่าซอง

ภาพประกอบ 27 พิธีแต่งงานชนเผ่าซอง

พิธีเช่นผีอุปกรณ์ที่ใช้ คือ กระบุงข้าวเปลือก แหวนกำไล ลูกปัด ซอ ลักษณะเหมือน
เซ่งเลง และ ไก่ (กระบุง ภาษาของเรียกว่า โคเค่อ) และรูปเหมือนเซ่งเลง ของ เรียกว่า สันทราย
บายศรีห้าชั้นอีก 1 ต้น เหล้า ผักหญ้า ปะรำพิธี เมื่อเจ้าบ่าวเจ้าสาวมานั่งในพิธีทั้งคู่ หมอเจ้าพิธีก็
จะเริ่มทำพิธีโดยมีผ้าขาวสำหรับโปกหัวและขวานปูลูไว้สำหรับแบก ต่อจากนั้น หมอทำพิธีก็จะ
เริ่มทำพิธี และสอนเจ้าบ่าวเจ้าสาวเจ้าสาวจะยกเครื่องอุปกรณ์ที่ตั้งไว้เป็นต้น อุปกรณ์ต่าง ๆ
สามารถเปรียบเทียบความหมายได้ดังตัวอย่าง เช่น

- บายศรีปากชาม หมายถึง เทวดารับรู้รับเห็น
- กระบุง หมายถึง ไว้เก็บหอมรอมริบให้เป็นที่เก็บแห่ง ให้มีจิตใจหนักแน่นเก็บ
ความรู้สึกไว้ เหมือนกระบุงหนักก็ไม่บ่น
- ข้าวเปลือก หมายถึง ให้เป็นพันธุ์ข้าวไว้สำหรับเป็นทุนได้เริ่มชีวิตครอบครัวด้วยข้าว
- แหวน หมายถึง ทุนไว้สำรองเมื่อจำเป็นในครอบครัวเราก็เอาไปจับจ่ายใช้สอยได้
- ลูกปัด หมายถึง ถือประเพณีของใช้กันมากถือว่าล้างปัดความทุกข์ความยากต่างๆให้
พ้นไป

- กำไล หมายถึง ถือเป็นของมงคลจะทำอะไรก็ไม่ขาดทุนมีแต่กำไรอย่างเดียว
- เคียว หมายถึง มีความหมายมอบให้สำหรับเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพต่อไป
- สันทราย หมายถึง ไม่ตะเคียนเพราะไม่ตะเคียนแข็งมาก เจ้าบ่าวเจ้าสาวต้องตั้งใจ
ตั้งใจให้เข้มแข็งเหมือนไม้ตะเคียน ต้องอดทน อ่อนแอไม่ได้เพราะจะทำมาหากินไม่ทันเขา
- น้ำข้าวบูด หมายถึง น้ำข้าวบูดนั้นมีกิน กินด้วยกัน อดด้วยกัน ลำบากด้วยกันซึ่งการ
ดื่มข้าวบูดจะดื่มเมื่อเสร็จพิธีในการสอนทั้งเจ้าบ่าวเจ้าสาวแล้ว
- ไก่ หมายถึง ให้เตือนสติเตือนใจอยู่เสมอว่าไก่นั้นตื่นเช้าเสมอ เราจะนอนตื่นสายไม่ได้
ไก่นั้นขันเป็นเวลา ไก่เหมือนนาฬิกาปลุกและนาฬิกาประจำบ้าน ไก่นั้นคุ้ยเขี่ยหากินอยู่เสมอ ควร
นำมาเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต

อุปกรณ์และเครื่องเซ่นพิธีแต่งงานของชนเผ่าซอง โดยสรุป ดังนี้ (เมื่อวันที่ 17 เมษายน
2547 เนื่องในวันสงกรานต์)

1. ไก่เป็น	2	ตัว
2. เป็ดเป็น	2	ตัว
3. ไก่ตาย	1	ตัว
4. เป็ดตาย	1	ตัว
5. ไก่คั่ว	1	จาน

6. ขนมจีน	1	จาน
7. ขนมปากหม้อ	1	จาน
8. สุราขาว	2	ขวด
9. น้ำหวาน (น้ำอ้อย)	1	ขวด
10. กระแซ่	1	ขวด
11. หมากพลู	1	คู่
12. กำไลข้อเท้า	1	คู่
13. กระบุง (โควเฉ่อ)	1	ใบ
14. เคียวเกี่ยวข้าว	1	เล่ม
15. เมล็ดพืชหลายชนิด	1	ชุด
16. ข้าวเปลือกพันธุ์ข้าว	1	กระบุง
17. สร้อยลูกปัด	1	เส้น
18. แหวนแฉ่ง (แหวนใส่นิ้ว)	1	วง
19. ชั้นล้างหน้า	1	ใบ
20. ขลุ่ยไม้ไผ่	1	เลา
21. กล้วยน้ำว้า	2	หวี
22. อ้อยท่อน	2	เถา
23. อ้อยต้น	2	ต้น
24. หน่อกล้วย	2	ต้น
25. มะพร้าวอ่อน	2	ลูก
26. ขนมห้าวเหนียวแดง	2	เถา
27. กาละแม (ขนมเปียก)	2	เถา
28. ขนมหะรียว (จันอัม)	2	เถา

ในเรื่องประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ของชนเผ่าซอง ความเชื่อในเรื่องของผีบรรพบุรุษ เข้าไปมีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของชาวซองมาก มีส่วนให้ชาวซองมีกรอบของการควบคุมความประพฤติของตนเอง มีความยึดมั่นถือมั่นในการทำความดี เพราะเชื่อว่าถ้าหากประพฤตินอกกรอบแล้วจะทำให้ผีปู่ย่าตายายไม่มีความสุข ทำให้ความเป็นอยู่ในกลุ่มชนของชนเผ่าซองมีความเป็นอยู่ที่สงบสุขและเรียบง่าย

2. ดนตรีของชนเผ่าซองโน ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

2.1 **เครื่องดนตรี** เครื่องดนตรีของชนเผ่าซองโนที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งสามารถพบได้ในปัจจุบันมีเพียงเครื่องกำกับจังหวะเท่านั้น ไม่มีเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงดำเนินทำนอง แต่เดิมในการบรรเลงดนตรี จะเน้นเพียงทำนองร้องและจังหวะกลองเท่านั้น แต่ในปัจจุบันมีการนำขลุ่ยมาใช้บรรเลงร่วมกับเครื่องกำกับจังหวะเพื่อใช้บรรเลงประกอบในพิธีกรรมบ้าง แต่ก็มีไซของเดิมที่มีมาแต่โบราณ เครื่องดนตรีที่สามารถพบได้ในปัจจุบัน คือ ลูกแซ็ก, น้ำเต้า, กรับไม้, โทน, กลองต่าง ๆ และขลุ่ย เป็นต้น

ภาพประกอบ 28 โทน

ภาพประกอบ 29 กลองตุ๊ก

ภาพประกอบ 30 กรับ

ภาพประกอบ 31 ฉิ่ง

ภาพประกอบ 32 ฉาบ

ภาพประกอบ 33 โหม่ง

ภาพประกอบ 34 ลูกแซ็ก

ภาพประกอบ 35 กลองยาว

ภาพประกอบ 36 เครื่องดนตรีประกอบการแสดงของชนเผ่าซอง

2.2 ประเภทของบทเพลง

2.2.1 บทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม

- เพลงเชิญผี (ผีหิ้งและผีโรง) : เป็นบทร้องในการใช้ประกอบพิธีกรรมการเชิญผีหิ้งผีโรง เช่น ผีบรรพบุรุษ และสิ่งศักดิ์ทั้งหลายให้ลงมาสิงสู่ร่างทรงเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ลูกหลาน ซึ่งในบทร้องนี้จะมีเนื้อร้องที่แตกต่างกันไปตามแต่ผู้ร้องแต่ละคนจะจดจำได้หรือได้รับสืบทอดมา แต่ที่สามารถรวบรวมไว้ได้ค่อนข้างสมบูรณ์ มีดังนี้

เนื้อร้องเพลงเชิญเจ้า เข้าผี

เชิญเอ๋ยเชิญลง	เชิญเจ้าทุกองค์และเทวดา
องค์ใดที่ศักดิ์สิทธิ์	ให้เนรมิตท่านลงมา
ลงมาอย่าแหวะเวียน	อย่าให้เปลืองเทียนเปลืองได้
ลงมาเตวัดน้อยน้อย	ห้อยห้อยลงมาเตวัดใหญ่ใหญ่
ลงมากินเปิด	เสด็จมากินไก่
ลงมาตามเทียนหลัก	ปักลงมาตามเทียนชัย
เชิญเอ๋ยเชิญเจ้าพระอิศวร พระนารายณ์	ชี้ข้างงาလာยมารับเครื่องกระยาเสวย
เชิญเอ๋ยเชิญเจ้าปกริทุบบอน	ชี้ข้างงาอนมารับเครื่องกระยาเสวย
เชิญเอ๋ยเชิญเจ้าเขาสระบาป	ชี้ข้างงาหยาบมารับเครื่องกระยาเสวย
เร็ว เร็วหน่อยพ่อเอ๋ยเร็วหน่อยหว่า	หน่วงหนักซักช้าไครว่าไร
เขารำก็รำด้วย	งามไม่งามไม่รู้เลย
ลุกขึ้นจะนุ่งผ้า	ลุกขึ้นมาจะทาน้ำมัน
กระแจะดวงจันทร์	แล้วควักแบ่งทา

(สุเวชา สุพรรณไพบูลย์. 2530: 66)

ในปัจจุบันเนื้อร้องเพลงเชิญเจ้า เข้าผี เริ่มสูญหายไป บทร้องอัญเชิญที่ยังสามารถพบได้ในปัจจุบันจะร้องวนไปวนมา ดังนี้

เชิญเอ๋ยเชิญลง	เชิญเจ้าทุกองค์เอ๋ยลงมา
องค์ใดที่ศักดิ์สิทธิ์	ให้เนรมิตท่านลงมา
ลงมาอย่าแหวะเอ๋ยเวียน	อย่าให้เปลืองเทียนเอ๋ยเปลืองได้

(จากการถอดเทปวิดีโอทัศน์ในการประกอบพิธีกรรมการเล่นผีโรงเนื่องในวันสงกรานต์ 17 เม.ย. 46)

การประกอบพิธีทำบุญในวันสงกรานต์นี้ สาเหตุเพราะลูกหลานของชาวตะเคียนทองได้สืบสาวราวเรื่องของบรรพบุรุษไทยเชื้อสายของของเราว่าได้มาจากบรรพบุรุษเดียวกัน มาจากต้นตระกูลเดียวกันแต่ลูกหลานดีมีครอบครัวจึงแยกย้ายกันไปทำมาหากินตามสถานที่ต่าง ๆ จึงไม่มี

เวลาไปมาหาสู่กัน ความเคารพนับถือก็เริ่มหายไปจากลูกหลานเราชาวช่อง ลูกหลานเริ่มไม่รู้จักกัน ไม่รู้ว่าพ่อแม่ของเรามาจากบรรพบุรุษเดียวกัน ลูกหลานชาวตะเคียนทองได้แลเห็นความสำคัญของต้นตระกูลของที่ได้ก่อเกิดขึ้นมาให้ลูกหลานได้มีชีวิตอยู่มาจนถึงทุกวันนี้ จึงได้ระลึกถึงผู้มีพระคุณที่ได้ล่วงลับไปแล้ว ด้วยการเซ่นไหว้บรรพบุรุษ โดยนอกจากชุมชนบ้านตะเคียนทองที่มีชนเผ่าของแล้ว ก็ยังรวมไปถึง บ้านลำพัง บ้านชำเคระห์ บ้านคลองพลู บ้านทุ่งกบินทร์ บ้านน้ำขุ่น บ้านจันทเขลม บ้านทุ่งตาอิน บ้านพังคะแลง บ้านกระทิงบ้านพลวงบ้านทุ่งสะพานบ้านปึกบ้านขนุนบ้านวังแฉ่ม

- เพลงกันเตกันตัง : เพลงนี้ใช้ประกอบในพิธีแต่งงานของชนเผ่าของ ในขั้นตอนที่หมอลูก (หมอดี) ใช้ขวานปลูทำพิธีทำที่ฟันไปที่เซ่งเลง (แทนต้นไม้) หมอลูกจะทำเสียงไก่ขัน ถือขวานปลูเดินวนรอบ ร้องวีวี รา รา และร้องเพลงด้วย ซึ่งเนื้อร้องจะเป็นภาษาของทั้งหมด (สุรษา สุพรรณไพบูลย์. 2530: 73)

เนื้อร้องเพลงกันเตกันตัง (ใช้ประกอบพิธีแต่งงาน)

เอ...กันเต กันตัง กอกกะตาน ปากน่อง กัดอุด ท่อตอง เน้มย่างแดง ก็พูนยังชา (ครึมโชค) เจวตามครา เควซอ ตามม็อง เมอะ ๆ ซอเกวกะปี ไว้ง ๆ ล่องตามร้ย ซอพัย ซับดับกะย่าง ตักโป โอไ้ อย่างกะเน้มพัยพี เดว ๆ

ความหมาย เดินหาไชยกแบกอีลูขึ้นเขา ตัดไม้ทำบ้าน ต้นยางแดงก็ทนเหมือนกัน ไปตามทางเรียกหาไปด้วย เม้อ ๆ หมาเห่าอะไร เสียงโห่ ๆ ลงไปดู หมามันกัดเต่าตัวโต โอโฮ เต่าปลวกหมวกจริง ๆ มันอร่อยจริง ๆ

- เพลงกระบอก: ใช้ร้องประกอบในพิธีแต่งงาน ขณะส่งตัวเจ้าสาวเข้าบ้าน

เจ้าสาวหรือร้องตอนกลางคืน ลักษณะเหมือนเพลงกล่อมห่อ การร้องเพลงกระบอก ร้องทำนองเสียงสัมผัสเนื้อความชาย – หญิง ข้าท่อนสองตอนจบ

เนื้อร้องเพลงกระบอก

(ชาย) เอ๋ย ๆ แม่ทองร้อยซัง พี่ช่างมาเจอ เหมือนละเมอในฝัน ว่าแม่ทองร้อยซัง มานั่งตักพี่ หนักเหลือเกิน เอ๋ย ๆ

(ชาย) ถ้าได้แม่ทองร้อยซัง มานั่งแอบอิงจริง ๆ ใจพี่ประวิง ยิ่งกว่าหญิงใด จงเชื่อใจพี่เถิด เกิด เกิด มาไม่เคยรักใคร่ใคร เอ๋ย ๆ

- (หญิง) พี่ละเมอหรือฝันไม่สำคัญดอกเอ๋ย เพิ่งมาเจอพี่จะมารัก หักหัวใจแม่ทองร้อยซัง
ได้ลงไฉ่ ๗ เหมือนไฟลามทุ่ง มันทุ่มไปยังไฉ่เอ๋ย ๗
- (ชาย) พี่จะไม่ไซไฟหรือฝัน จะมาขึ้นน้ำใจน้องได้ยังไฉ่ พี่ขอภัยถามแม่คันไฉ่ บ้าน
น้องอยู่ใกล้หรือไกล พี่จะตามไปดู เอ๋ย ๗
- (หญิง) เอ๋ยบ้านน้องไม่ใกล้ไม่ไกล สำคัญแต่หัวใจ พี่จะไปเมื่อไร หอบรักตัดใจ
เหมือนขึ้นรถไฟ คอยไปเอ๋ยแม่คันไฉ่ คอยทำถึงเช้าคอยเช้า ถึงค่ำคอยค่ำ พี่
อย่ารำไรไฉ่เอ๋ย ๗

2.2.2 บทเพลงร้องเล่น

- **เพลงยันแย้** : เป็นเพลงร้องประกอบกระบี่ของคนชองมาแต่โบราณ เป็นเพลงที่นำมาร้อง
เพื่อความสนุกสนาน ในหน้าเทศกาลต่าง ๆ เช่น เทศกาลสงกรานต์ ตรุษไทย เนื้อร้องภาษาไทย –
ชอง ทำทางการจำเป็นจังหวะมีเดินหน้า ถอยหลัง แกว่งมือไปตามทำนองเพลง

ภาพประกอบ 37 การแสดงยันแย้ของนักเรียนโรงเรียนคลองพลูวิทยา

- ควายเผือกสะดุดเชือกขาด เขานางรำไกรลาศ เขาร่างม เอย
 อี๋ยันแย่ กีกกือ ยันแย่ สาวเอย ยันแย่
- (สร้อย) อี๋ยันแย่ กีกกือ ยันแย่ สาวเอย ยันแย่
 ลูกสาวของใครนี่เออ เดียด กะเฒ่อ ไปบน อัด นุ่ม ๆ เขารุ่มสะกิด
 ทั้งกอด ทั้งรัด สะงาดใจ เอ้ย
 ทั้งกอด ทั้งรัด สะงาดใจ เอย
- อี๋ยันแย่ กีกกือ ยันแย่ สาวเอย ยันแย่
- (สร้อย) อี๋ยันแย่ กีกกือ ยันแย่ สาวเอย ยันแย่
 ละลวย มะละ ญูดเอ้ย นกกะปุด มั่นรื่องเข้ามิด สาวไหนตื่นสาย
 นกกะปุดมันบอกลูกเอ้ย
 นกกะปุดมันบอกลูกเอย
- อี๋ยันแย่ กีกกือ ยันแย่ สาวเอย ยันแย่
- (สร้อย) อี๋ยันแย่ กีกกือ ยันแย่ สาวเอย ยันแย่
 ละลวย มะละ ญูดเอย เก็บผัดปุด ไปแกงเนื้อช้าง
 แกงแล้ว เอาไว้เผื่อบ้าง
 พ่อทองร้อยซังวางลูกกระสุน เอ้ย
 พ่อทองร้อยซังวางลูกกระสุน เอย
- อี๋ยันแย่ กีกกือ ยันแย่ สาวเอย ยันแย่
- (สร้อย) อี๋ยันแย่ กีกกือ ยันแย่ สาวเอย ยันแย่
 ซับปริง กะท่อมปริง เอย จัวพาวังตลิ่งอราก
 ผัวกะฮาบ เมียก็จุง
 หอยคาบชายกระเบน เอ้ย
 หอยคาบชายกระเบน เอย
- (สร้อย) ยันแย่ กีกกือ ยันแย่ สาวเอย ยันแย่

- เพลงเจ้าข้านางรำ : เป็นเพลงร้องเล่นของชาวขอมมาแต่โบราณ มีทั้งที่เป็นเนื้อ
 ร้องภาษาขอมและแปลเป็นภาษาไทย ลักษณะการเล่นจะล้อมเป็นวงกลม กล่าวคือผู้ร้องหรือลูกคู่
 จะยืนล้อมเป็นวงกลมและร้องเพลง ส่วนผู้แสดงรำเป็นชายหญิงรำในวงกลมตามจังหวะเพลงไม่
 ต้องร้องเพลง

เนื้อร้องเพลงเจ้าข้านางรำ (ภาษาซอง)

(วิทยากรผู้ขับร้อง นางเสียง คล้ายมะลิ และนางเสียงะ สีสมบัติ)

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ โอแม่ทองคำงามเงาจะเมาะฮ้อกจริงยิ่งกว่าเทวดา ถึง
จะพำเมาะเมาะตามชายทะเล ปอปากเปลพิ้งลัก นีกรักจริงเอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ...ถึงทั้งนี้กรักวางรอบมอบแอบเม่นางทองคำ ถึงวางปลำ
ปอเปว เดวเดวนีฮเมเอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ มีดมีดค้ำค้ำพือยาคลำน้องนา พ่อแม่พืมาจะว่าฉันไม่ดี
จ้งไรฮ้อปรียมันไม่ดีนี้ฮ้อพ้อเอย ตะวันตกดินฝูงนกหากินกลับนอนรัง ฝูงนกฝูงกาบ้านพี่บ้านน้อง
ห้องใครห้องมัน ไม่มัวมัวกัน นอนคนละที่พ้อเอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ รู้พื้อนี้ฮ้องเหล่กอ ญาติใครญาติมัน ช่วยกันตักเตือนไม่
แซเชือน เพื่อนบ้านเดือดร้อนพวกพ้องรำคาญใจเอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ พี่นี้คนดี อย่าเพ่อนินทา เกิดมาทั้งที่ไม่เคยมัวใครฮ้อปรีย
จัญไร พี่รู้ดอกนาแม่เอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ พี่จะจดจำไม่ย่ำยใคร ขอฝากดวงใจ เอาไว้ในห้องน้อง
นาง ยามพี่ฮ้อปปางจะให้น้องนางเมตตาดวงใจพี่นี้บ้างเอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ พันดินชุ่มฉ่ำฤดูฝน ผลไม้มากมีทุกคนดีใจ หนี้สินเงินตรา
ผ่านมาพันไป หมุนเวียนแลกเปลี่ยน ค่ำคืนยันรุ่ง พยุงชีวกันนั้นตลอดไปเอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ ผลไม้ตกต่ำ พืชผลชาวสวน ชอกช้ำระกำขมขื่น ฝนทณ
ฝนท่า จำทำอย่างไร ชาวสวนเมืองจันทน์วันกันทั้งเมืองเอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ

เนื้อร้องเพลงเจ้าข้านางรำ (ภาษาไทย)

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ โอแม่เอวกลมตาคมงามขำ งามจริงนะเอย ทำให้พี่น้อง
ละเมอเพื่อฝัน เห็นแม่งามขำ ทุกค่ำคืนวัน ยามหลับตื่นพี่ก็เห็นเธอเอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ อย่าเพิ่งเพื่อฝันเลยหนาพี่เอย แม่งามขำยังไม่ซ้ำของเรื่อง
รักสมัครโลเกีย พี่จะยวนยี่น้องยังไม่เข้าใจเอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ ดึก ๆ ตื่น ๆ อย่าตื่นหน้าบันได ละเมอเพื่อไปตกบันไดนะ
เธอเอย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ คำ ๆ คือนอยาฝันไปนอนนอกบ้าน พวกพาลพาเที่ยวหมด
เงินหมดทอง ชอกช้ำระกำใจเอ๋ย

เจ้าข้านางรำ เจ้าข้านางรำ

- **เพลงเที่ยวตอนเช้า** : เป็นเพลงที่แสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของ
ชาวของ

เนื้อร้องเพลงวิถีชีวิตชาวของ (เที่ยวป่าของ) นายเงิน ผันผาย ผู้แต่ง

เที่ยวฟรี ชาชิม ฮอบปล้อง ม้องกริบ ก็พี่ยังชาเจตามครา วัดชา จักวา จักย่าง
(เที่ยวพ่าง ๆ) จักชิมกะว่าง ชิมกะแคง จักชื้อกะแลง ก็โดนเอือเลย เลยกลับต้อง ฮอบปล้อง
ม้องกริบ ก็พี่ยังชา นัสเพื่อนเอ๋ย

เนื้อร้องเพลงวิถีชีวิตชาวของ (เที่ยวป่าไทย)

เที่ยวป่าตั้งวันคำ กลับบ้านกินข้าวกับมะเขือก็อร่อยเหมือนกัน ไปตามทางหากิน ยิ่ง
ลิง ยิ่งค่าง ยิ่งนกกะวะ นกเงือก ยิ่งก็พี่ก็ไม่โดนมันเลย เลยกลับบ้านกินข้าว กับมะเขืออร่อย
เหมือนกัน นัสเพื่อนเอ๋ย

- **เพลงฮอบปล้องม้องกริบ** : เป็นอีกเพลงหนึ่งซึ่งเป็นเพลงร้องเล่นของชนเผ่าของ
มาแต่โบราณแสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของชาวของ

เนื้อร้องเพลงฮอบปล้องม้องกริบ

(วิทยากรผู้ขับร้อง นายแสง แสงทะวง)

ฮอบปล้องม้องกริบ กีบจนขีบยาง ชานะผู้เอ๋ย แปลว่า กินข้าวกับมะเขือ กินได้ทุกมื่อ
นะเพื่อน

- **เพลงเทเหล้าเผาบุญ** : จัดอยู่ในประเภทเพลงร้องเล่น ซึ่งแต่งขึ้นในปัจจุบัน นาย
เงิน ผันผายเป็นผู้แต่งขึ้นเพื่อใช้แสดงในงานรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ร่วมกับโครงการเทเหล้าเผา
บุญ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ณ ศาลากลางจังหวัดจันทบุรี

เนื้อร้องเพลงเทเหล้าเผาบุญ (ภาษาของ)

(งานรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด เทเหล้าเผาบุญ)

คลุก คร่าญ พุยยา กะแล็ด พี่ยติฮือใจจปัยเจว ต้องเอวจะชะบาย
ชะเดียดจ้งไรฮิดบัดเจว เทวะดา จะ จุฮรัก ชา อินชะเน แสงจะชุกคี่

ปรี๊ดมาด ท่อง ยอง แต่มปรี๊ คงดีดี จ้อยเงินทั้งเงิน
เข้า คลิ๊ก เจว เลย เข้า คลิ๊ก เจว เลย ม่ายเชีย
ตาย ร่า คำ ทิ้ง ควจ จะเมาะอื่นอีฮุนคำ
ตูปฮักดีกว่า ป็อกป็อกเจว
ยากะแล็ด อื่น ชีวฮื่อ มายรีรอโอจเจว
พวยเพล่ว พักแวง แวง ตัดใจ ชะเน็ดจั่งไรฮึดมัดเจว

เนื้อร้องเพลงเทเหล้าเผาบุหรี่ (ภาษาไทย)

เทเหล้าเผาบุหรี่ ของไม่ดี เอาออกไป
บ้านเราจะได้สดใสเสียดยัญไรจะได้ไม่มี
เทวดาจะลงรักษา เสน่ห์จะมา บ้านก็สุข
ทรัพย์สิน เงินทองล้นปรี๊ ของดีดี ไหลมาเทมา
เข้าเทไปเลย เข้าเทไปเลย เข้าเทไปเลย
อย่าเสียดายราคา แม้ขวดจะสวาก็ไร้คุณค่า
ทุบทิ้งดีกว่า ห่อผ้าทิ้งไป
บุหรี่มีก็ยี้หื้อ อย่ารีรอ เอาไปเผาไฟ
หักดิบ หักดิบ ตัดใจ เสนียดยัญไรจะได้ไม่มี (ซ้ำ)
(นายเงิน ผันผาย ผู้แต่ง)

2.2.3 บทเพลงประกอบการทำงาน

- เพลงหงษ์อ่อน : เป็นเพลงประกอบการสงฟางและการนวดข้าว ซึ่งร้องเล่นกันมาแต่โบราณของชาวชอง ใช้ร้องในโอกาสเวลาถึงฤดูนวดข้าว หรือหลังจากเกี่ยวข้าวและทำงานเสร็จแล้ว จะใช้ความมัด 4 – 5 ตัว หรือมากกว่านั้น จะมีเพื่อนบ้านมาช่วยสงฟาง ร้องเพลงหงษ์อ่อน การร้อง ทำนอง จังหวะช่วงสงฟางต้องพร้อมกัน ช่วงจัดขึ้นพร้อมกันเพื่อให้เมล็ดข้าวล่วงก่อนช่วงสองจัดฟางล้วน ๆ เบาลแล้วสงฟาง เหยียงออกนอกลาน ช่วงที่สามจึงร้องพร้อมกันว่า เอชา เอชา จะหงษ์ เอย ส่วนเนื้อร้องเกี่ยวกันก็จะสงฟางจัดธรรมดาคนละที่สองที เป็นการร้องเกี่ยวกันระหว่างชาย – หญิง มีการเลี้ยงอาหารกันเล่นกันอย่างสนุกสนาน การนวดข้าวจะนวดกันตอนประมาณ 1 ทุ่ม

เมื่อเอาข้าวขึ้นยุ้งฉางหมดแล้วทุกบ้าน จะทำการให้ศาลทุ่ง คือศาลใหญ่ในตำบลหมู่บ้านในเดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ ทุกบ้านต้องร่วมกันให้ศาล จะมีนายขมูล คือคนเช่นนั้นเอง 1 คน เป็นผู้ทำ

ทุก ๆ ปี ต้องมีการยิงปืน 7 นัด เพื่อเป็นการให้เจ้าป่าเจ้าเขา เจ้าที่เจ้าทางมารับทราบ และมารับเครื่องสังเวยพร้อมกัน การให้ศาลนา ศาลไฉนี้ คนของเชื่อว่า ในเดือน 6 เจ้าป่าเจ้าเขาจะปล่อยสัตว์ร้ายมากัดกินหมู เป็ด ไก่ วัว ควาย ของตน จึงต้องมีการเซ่นไหว้ก่อน แต่ปัจจุบันเด็กรุ่นหลังไม่มีใครรู้จักเพราะพิธีนี้ได้หายไปหมดแล้ว สาเหตุอาจเพราะไม่มีการจัดบันทึกและมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพของชาวทองซึ่งมีความแตกต่างจากในอดีตมาก

เนื้อร้องเพลงหงษ์อ่อน

(วิทยากรผู้ขับร้อง นางเสียง คล้ายมะลิ และนางเลี้ยะ สีสมบัติ)

- (พร้อม) หงษ์อ่อนร่อนลงในดงมาไฟ โอจะต้อยหงษ์เอ๋ย เอชา เอชาจะหงษ์เอ๋ย
(ลูกคู่รับช่วง)
- (ชาย) หงษ์เอ๋ยหงษ์อ่อนเชิญแม่คันไถ อย่าชักช้ารำไรมาช่วยกันหงษ์เอ๋ย อยู่ใน
ดงมาไฟ
- (พร้อม) โอจะต้อยหงษ์เอ๋ย เอชา เอชา จะหงษ์เอ๋ย
- (หญิง) เอ๋ย วันนีวันดี น้องมาพบพี่ อยู่ในดงมะไฟ พี่นี้เชิญแม่คันไถ รีบมา
ไวไว นี่ไง จะต้อยหงษ์เอ๋ย เอชา เอชา จะหงษ์ เอ๋ย
- (พร้อม) หงษ์เอ๋ยหงษ์อ่อน ร่อนลงในดงมาไฟ โอจะต้อยหงษ์เอ๋ย เอชา เอชา
จะหงษ์เอ๋ย
- (ชาย) เอ๋ย น้องแม่คันไถ มาแล้วไม่ชักช้า รำไร พี่ช่วยเอาหัวใจมาฝากแม่
คันไถ บ้างเป็นไงในดงมาไฟ โอแม่หงษ์เอ๋ย โอชา เอชา จะต้อย
หงษ์เอ๋ย เอชา เอชา จะหงษ์เอ๋ย
- (หญิง) เอ๋ย หัวใจของพี่มันมีดีอย่างไร ถึงเอาหัวใจมาฝากแม่คันไถในดงมาไฟ
โอจะต้อยหงษ์เอ๋ย เอชา เอชา จะหงษ์เอ๋ย
- (ชาย) เอ๋ย หัวใจพี่นี้ไม่ดีเท่าไร พี่หวังน้ำใจดอกแม่คันไถ อย่าห่วงใยไปเลย
ในดงมาไฟ
- (พร้อม) หงษ์เอ๋ยหงษ์อ่อน ร่อนลงในดงมาไฟ โอจะต้อยหงษ์เอ๋ย เอชา เอชา
จะหงษ์ เอ๋ย
- (หญิง) เอ๋ย แม่คันไถจะไม่ห่วงใย อะไรในหัวใจของพี่ จะมีดียังไง ก็เอาไป
ไม่ได้ดอกนะ จะต้อยหงษ์เอ๋ย เอชา เอชา จะหงษ์ เอ๋ย

2.2.4 เพลงกล่อมลูก

เนื้อร้องเพลงกล่อมลูก (วิทยากรผู้ขับร้อง นางสงวน พวงมาลัย)

(เอื้อน) เอย....พิจพัง ๆ ซึ่มกะยางลักท่าก พิจลำบาก ถึงกะพำเลื่อเกิน พิจอึดเพลิน
บังเอิญก็ดเอย

ความหมาย นอนเข้า ๆ นกกระยางตกน้ำ นอนลำบากบนฟากเหลื่อเกิน จะนอนให้เพลิน
บังเอิญตื่นแล้ว

เนื้อร้องเพลงกล่อมลูก (วิทยากรผู้ขับร้องนางเสียง คล้ายมะลิ)

เอย...พิจเทอะเคนเอย พิจอึดยังเคนค้อน กะมือนอึดยังเคนกะนะ

ความหมาย เอย...นอนเถอะลูกเอย นอนให้เหมือนลูกหนูเอย นิมนวลเหมือนลูกกะจ้อนเอย

เนื้อร้องเพลงกล่อมลูก (วิทยากรผู้ขับร้องนางเลี้ยว สีสมบัติ)

เอย...พิจเจวเทอะเคนเอย มายคืดเลยนาเคนเอย มายกวนแม่เลย เมจะเจวชอกฮาย ซ้ำ
กะโค เมจะเจวพุงท่าก แหกจั้นทิมปล้องออญญูญ พุฮอบนะเคนเอย

ความหมาย เอย...นอนไปเถิดลูกเอย อย่าลูกเลยนา ลูกเอย อย่ากวนแม่เลยแม่จะไปตำข้าว
ซ่อมข้าวสาร แม่จะไปตักน้ำ ด่วนมาหุงข้าวไว้พ่อเธอกินลูกเอย

เนื้อร้องเพลงกล่อมลูก (นางจิ้น ผันผาย)

พิจเจวเทิด เคนเอยม้ายม่าย เคนม้ายกะบวณกวนแม่นักเลยเอย

ความหมาย เอย...นอนไปเถิดลูกเอย ลูกเอยอย่าร้องลูกเอยอย่ากวนอย่ากระบวน อย่า
กระบวนกวนแม่นักเลยเอย

3. รวบรวมบทเพลงและบันทึกเป็นโน้ตสากล

เพลงเชิญผี

เชิญเอ๋ย เชิญลง

เชิญเจ้าทุกองค์เอ๋ยลงมา

องค์ใดที่ศักดิ์สิทธิ์

ให้เนรมิตท่านลงมา

ลงมาอย่าแหวะเอ๋ยเวียน

อย่าให้เปลืองเทียนเอ๋ยเปลืองได้

(จากการถอดเทปวิทยุทัศน์ในการประกอบพิธีกรรมการเล่นผีโรงเืองในวันสงกรานต์ 17 เม.ย. 46)

เพลงเชญผี (โน้ตไทย)

- ร - ม	--- ร	--- ร	-- รด	- ม - ร	-- มร	-- ดร	----
- ร - ม	--- ร	--- ร	-- รด	- ม - ร	-- มร	-- ดร	----
- ฟ - ฟ	-- ฟร	-- ฟร	- ม - ร	- ด - ม	-- มร	-- ดร	----
- ฟ - ฟ	-- ฟร	-- ฟร	- ม - ร	- ด - ม	-- มร	-- ดร	----

กลับต้น

เพลงเชญผี (โน้ตสากล)

เพลงกันเตกันตัง

เอ....กันเต กันตัง กอกกะตาน ป่ากน่อง กัดอุด ท่อตึง เน้มยางแดง ก็ทุ่นยังชา
(ครีမ်ไซค) เจวตามครว เควซอ ตามม็อง เมอะๆ ซอเกวกะปี ไว้งๆ ล่องตามรัย ซอพัย ชับดับ
กะย่าง ตักโป โอไ้ ย่างกะเน้มพัยฟี่ เดวๆ

เพลงกันเตกันตัง (โน้ตไทย)

--- ม	- ร - ม	-- ร ม	- ทลท	-- ลท	- ร - ม	- ม - ฟ	- มรม
----	----	-- มม	- ม - ม	- ม - ฟ	- มรม	----	----
-- มม	- ม - ม	- ม - ฟ	- มรม				

กลับต้น

เพลงกันตกันตัง (โน้ตสากล)

เพลงยันแย

(วิทยากรผู้ขับร้อง นางเสียง คล้ายมะลิ และนางเลี้ยะ สีสสมบัติ)

(สร้อย) อีเยยันแย กีกกือ ยันแย สาวเอย ยันแย
แขนอ่อนจะช่วงรำ เอ้ย มาซื้อธำมาแต่ไหน ๆ
เขาซื้อ เขาหา ราคาเท่าไร
แขนอ่อนซ่อนไว้ เขาร่างม เอ้ย
แขนอ่อนซ่อนไว้ เขาร่างม เอย

อียะยันแย กีกกือ ยันแย สาวเอย ยันแย
(สร้อย) อียะยันแย กีกกือ ยันแย สาวเอย ยันแย
ยามเย็นมาแล้วแล เอ้ย ตกเต๊ะแต่ มาจับกะโงนคราด
ควายเผือกสะดุดเชือกขาด เขานางรำไกรลาส เขาร่างม เอ้ย
ควายเผือกสะดุดเชือกขาด เขานางรำไกรลาส เขาร่างม เอย
อียะยันแย กีกกือ ยันแย สาวเอย ยันแย

(สร้อย) อียะยันแย กีกกือ ยันแย สาวเอย ยันแย
ลูกสาวของใครนี่เออ เดียด กะเฒ่อ ไปบน อัด นุ่ม ๆ เขารุ่มสะกิด
ทั้งกอด ทั้งรัด สะงาดใจ เอ้ย
ทั้งกอด ทั้งรัด สะงาดใจ เอย

อียะยันแย กีกกือ ยันแย สาวเอย ยันแย

(สร้อย) อียะยันแย กีกกือ ยันแย สาวเอย ยันแย

ละลวย มะละ ภูตเอ้ย นกกะปูด มั่นร้องเข้ามิด สาวไหนตื่นสาย

นกกะปูดมันบอกลูกเอ๋ย
 นกกะปูดมันบอกลูกเอ๋ย
 อีเย้ยยันแย่ กีกีกือ ยันแย่ สาวเอ๋ย ยันแย่
 (สร้อย) อีเย้ยยันแย่ กีกีกือ ยันแย่ สาวเอ๋ย ยันแย่
 ละลวย มะล๊ะ ลูดเอ๋ย เก็บผักปูด ไปแกงเนื้อช้าง
 แกงแล้ว เอาไว้เผื่อบ้าง
 พ่อทองร้อยซึ่งวางลูกกระสุน เอ๋ย
 พ่อทองร้อยซึ่งวางลูกกระสุน เอ๋ย
 อีเย้ยยันแย่ กีกีกือ ยันแย่ สาวเอ๋ย ยันแย่
 (สร้อย) อีเย้ยยันแย่ กีกีกือ ยันแย่ สาวเอ๋ย ยันแย่
 ชับปริง กะท่อมปริง เอ๋ย จั้วพาวังตลิ่งอราก
 ผัวกะฮาบ เมียก็จูง
 หอยคาบชายกระเบน เอ๋ย
 หอยคาบชายกระเบน เอ๋ย
 (สร้อย) เย้ยยันแย่ กีกีกือ ยันแย่ สาวเอ๋ย ยันแย่

เพลงยันแย่ (โน้ตไทย)

(สร้อย)

- - - -	- ท - ฑ	- - - ล	- ท - ฑ	- - - ล	- ท - ฑ	- ร - ท	- ล - ฑ
- ร - ท	- ล - ฑ	- - - -	- - - -				

- ฑ - ล	- - ทล	- ล - ท	- - - ท	- - ลท	- - ลท	- ล - ฑ	- - - -
- ฑ - ล	- - ทล	- ล - ท	- - - ท	- - ลท	- - ลท	- ล - ฑ	- - - -
- ฑ - ฑ	- ลทล	- - ทริ	- - - -	- ฑ - ฑ	- ลทล	- - ทริ	- - ลฑ
- ท- ฑ	- - ลฑ	- ท - ล	- - - -				

กลับต้น

เพลงยันแย (โน้ตสากล)

เพลงฮือปปลื้มม่องกริบ

(วิทยากรผู้ขับร้อง นายแสง แสงทะวง)

ฮือปปลื้มม่องกริบ กีบจนซึบยาง ชานะผู้เอย แปลว่า กินข้าวกับมะเขือ กินได้ทุกมือ
นะเพื่อน

เพลงฮือปปลื้มม่องกริบ (โน้ตไทย)

- ซ - ล	--- ซ	-- มล	-- มซ	-- มล	- ซมซ	- จ - ม	----
---------	-------	-------	-------	-------	-------	---------	------

กลับต้น

เพลงฮือปปลื้มม่องกริบ (โน้ตสากล)

เพลงหงษ์อ่อน

(วิทยากรผู้ขับร้อง นางเสียง คล้ายมะลิ และนางเลี้ยะ สีสสมบัติ)

- (พร้อม) หงษ์อ่อนร่อนลงในดงมาไฟ โอจะต๋อยหงษ์เอย เอชา เอชาจะหงษ์เอย
(ลูกคู่รับช่วง)
- (หญิง) หงษ์เอยหงษ์อ่อนเชิญแม่คันไผ่ อย่าชักช้ารำไรมาช่วยกันหงษ์เอย อยู่ใน
ดงมาไฟ
- (พร้อม) โอจะต๋อยหงษ์เอย เอชา เอชา จะโหงษ์เอยๆ
- (หญิง) เอย วันนีวันดี น้องมาพบพี่ อยู่ในดงมะไฟ พี่นี้เชิญแม่คันไผ่ รีบมาไว
ๆ นี่ไง จะต๋อยหงษ์เอย เอชา เอชา จะโหงษ์ เอย
- (พร้อม) หงษ์เอยหงษ์อ่อน ร่อนลงในดงมาไฟ โอจะต๋อยหงษ์เอย เอชา เอชา
จะโหงษ์เอยๆ
- (ชาย) เอย น้องแม่คันไผ่ มาแล้วไม่ชักช้า รำไร พี่ช่วยเอาหัวใจมาฝากแม่
คันไผ่ บ้างเป็นไงในดงมาไฟ โอแม่หงษ์เอย โอชา เอชา จะต๋อย
หงษ์เอย เอชา เอชา จะโหงษ์เอย
- (หญิง) เอย หัวใจของพี่มันมีดีอย่างไร
ถึงเอาหัวใจมาฝากแม่คันไผ่ในดงมาไฟ
โอจะต๋อยหงษ์เอย เอชา เอชา จะโหงษ์เอย
- (ชาย) เอย หัวใจพี่นี้ไม่ดีเท่าไร พี่หวังน้ำใจดอกแม่คันไผ่ อย่าหวังใยไปเลย
ในดงมาไฟ
- (พร้อม) หงษ์เอยหงษ์อ่อน ร่อนลงในดงมาไฟ โอจะต๋อยหงษ์เอย เอชา เอชา
จะโหงษ์ เอย
- (หญิง) เอย แม่คันไผ่จะไม่หวังใย อะไรในหัวใจของพี่ จะมีดีอย่างไร ก็เอาไป
ไม่ได้ดอกนะ จะต๋อยหงษ์เอย เอชา เอชา จะโหงษ์ เอย

เพลงหงษ์อ่อน (โน้ตไทย)

- ท - ซ	- ล - รั	- - - -	- ล - ล	- ล - ซ	- ล - ล	- รั - ล	ซฟ - ซ
- - - -	- รั - ซ	- ล - ล	- ท - ล	- ล - รั	- - - -	- ล - ล	- ล - ซ
- ล - ล	- รั - ล	ซฟ - ซ	- - - -				

กลับด้าน

เพลงหงษ์อ่อน (โน้ตสากล)

เพลงเทเหล้าเฒาบุหรี (ภาษาซอง)

(งานวรรณคดีต่อต้านยาเสพติด เทเหล้าเฒาบุหรี)

คลุก คร่าญ พูยา กะแล็ด พัยดีฮือโจกบัยเจว ต้องเอวจะชะบาย
ชะเดียดจ้งไรฮิดบัตเจว เทวะดา จะ จุฮรัก ซา อื่นชะเน แสงจะซุกคี่
ปรัดมาด ท่อง ยอง แต้มปรี คงดีดี จ้อยเงินทั้งเงิน
เอ้า คลุก เจว เลย เอ้า คลุก เจว เลย ม้ายเซี่ย
ดาย ร่า ค่า ทั้ง ควจ จะเมาะฮือฮือคุณค่า
ตุยบัยดีกว่า บัยอกบัยเจว
ยากะแล็ด อื่น ชีวฮือฮือ มายวีรฮือโจกเจว
พูยเพลว พักแวง แวง ตัดใจ ชะเนียดจ้งไรฮิดมัดเจว (ซ้ำ)

(นายเงิน ผันผาย ผู้แต่ง จัดแสดงเมื่อ 17 เมษายน พ.ศ. 2547)

เพลงเทเหล้าเฒาบุหรี (ภาษาไทย)

เทเหล้าเฒาบุหรี ของไม่ดี เอาออกไป
บ้านเราจะได้อิสระเสรีดัจญ์ไรจะได้ไม่มี
เทวดาจะลงรักษา เสน่ห์จะมา บ้านก็สุข
ทรัพย์สิน เงินทองล้นปรี ของดีดี ไหลมาเทมา
เอ้าเทไปเลย เอ้าเทไปเลย เอ้าเทไปเลย
อย่าเสียดาบราคา แม้ขวิดจะสวาก็ไร้คุณค่า
ทุบทิ้งดีกว่า ห่อผ้าทิ้งไป

บุหรีมีก็ยี่หื้อ ออย่ารืรอ เอาไปเผาไฟ

หักดิบ หักดิบ ตัดใจ เสนียดจัญไรจะได้ไม่มี (ซ้ำ)

(นายเงิน ผันผาย ผู้แต่ง จัดแสดงเมื่อ 17 เมษายน พ.ศ. 2547)

เพลงเทเหล้าเผาบุหรี (โน้ตไทย)

-----	- ฟ - ร	- - - หิ	- ฟ - ร	- - - หิ	- ฟ - ช	- ฟ - ร	- ช - ฟ
-----	- ฟ - ช	- - ฟช	- ท - ดิ	- - ฟช	- ท - ดิ	- ดิ - ริ	- ริ - ดิ
-----	- ฟ - ฟ	- ร - ฟ	- ช - ท	- - - ท	- - ฟช	- รุ - รุ	- รุ - ฟ
-----	- ริ - ริ	- ดิ - ดิ	- ริ - ช	- - - ท	- ฟ - ช	- ริ - ดิ	- ดิ - ดิ
-----	- - - ริ	- - - ช	- ท - ดิ	-----	- - - ริ	- - - ฟ	- ช - ท
- ดิ - ฟ	- ช - ท	- - - ช	- ดิ - ท	-----	- ท - ท	- - - -	- ร - ท
- - ดิริ	- ดิ - ดิ	- ท - ช	- ท - ท	- ฟ - รุ	- รุ - ฟ	- ท - ฟ	-----
- ฟ - รุ	- ท - ฟ	- ฟ - รุ	- - - รุ	- ฟ - ฟ	- รุ - ฟ	- ท - ฟ	-----
- ฟ - ช	- ฟ - ช	- ท - ดิ	- ท - ช	- ท - ดิ	- ดิ - ริ	- ริ - ดิ	-----
- ฟ - ช	- ฟ - ช	- ท - ดิ	- ท - ช	- ท - ดิ	- ดิ - ริ	- ริ - ดิ	-----

กลับต้น

เพลงเทเหล้าเฒ่าบุหรี (โน้ตสากล)

The musical score is written for a single melodic line in 2/4 time, using a treble clef and a key signature of one flat (F major). The score consists of five staves, each containing a measure number at the beginning. The notation includes various rhythmic values such as eighth, quarter, and half notes, as well as rests and ties. The piece concludes with a double bar line and repeat dots on the final staff.

9

17

26

34

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าซอง ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับขั้นตอนและสรุปรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าซอง ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาดนตรีชนเผ่าซอง ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าซองในตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากสถาบัน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ ตำราทางวิชาการต่างๆ งานวิจัย หนังสือทางวิชาการอื่น ๆ
2. ผู้วิจัยได้ทำการถอดข้อมูลจากเทปบันทึกเสียง และแถบบันทึกเสียงแล้วทำการจดบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร
3. เรียบเรียงข้อมูลสภาพแวดล้อมของจังหวัดจันทบุรีในอดีตถึงปัจจุบัน
4. นำข้อมูลทางเอกสารและข้อมูลทางการออกภาคสนาม มาประมวลเปรียบเทียบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงที่สุด
5. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล พร้อมข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าซองในตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าซอง: ไม่มีเอกสารหรือหลักฐานใด ๆ ที่กล่าวว่าชนเผ่าซองมาจากไหน เนื่องจากชนเผ่าซองมีแต่ภาษาพูดเท่านั้นไม่มีภาษาเขียน จึงไม่มีการจดบันทึกประวัติศาสตร์และความเป็นมาของเผ่าพันธุ์ตนเองไว้ มีแต่หลักฐานจากในหนังสือ แคมโบซ ซึ่งเขียนโดยนักประวัติศาสตร์ ชาวฝรั่งเศส ว่าเป็นชนเผ่าดั้งเดิมที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในดินแดนแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในแถบจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดมาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว ชนเผ่าซองมีประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองและสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคมได้รวดเร็วเช่นกัน จึงเกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมขึ้น ประเพณีและความเชื่อที่เป็นลักษณะเด่นของชนเผ่านี้คือ ชาวซองมีความเชื่อและนับถือในเรื่องของผีบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถใช้เป็นหลักในการควบคุมความประพฤติของคนในกลุ่มชนให้ยึดถือปฏิบัติไปในทางที่ดีได้ เพราะถ้าหากคนใดประพฤติปฏิบัติโดยมิชอบแล้ว ชาวซองเชื่อกันว่าก็จะถูกผีบรรพบุรุษตักเตือนหรือลงโทษ ดังนั้นในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของชนเผ่าซองจึงต้องมีการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษเสมอ นอกจากนั้นชาวซองก็ยังเชื่อในเรื่องของบาปบุญคุณโทษด้วย โดยจะนับถือและยึดมั่นในประเพณีอย่างเคร่งครัด เช่น พิธีทำบุญวันสงกรานต์ วันตราด วันตักบาตรเทโว วันสาทร วันทำบุญส่งทุ่ง วันลงผีหิ้ง และผีโรง เป็นต้น ซึ่งประเพณีการเล่นผีหิ้งและผีโรงนั้นนับว่าเป็นประเพณีที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชนเผ่าซองอย่างแท้จริง และเป็นประเพณีของชนเผ่าซองที่สืบทอดกันมาช้านาน ทั้งสองพิธีนี้จุดประสงค์ของการประกอบพิธีคล้ายคลึงกัน คือ เป็นการเซ่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์และผีบรรพบุรุษ ซึ่งมีบทเพลงและดนตรีเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการประกอบพิธี เนื้อร้องจะใช้ภาษาไทยเป็นการอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์และวิญญาณให้ลงมาสิงสู่ร่างทรง นอกจากนั้นประเพณีวันสำคัญทางศาสนาของไทยต่าง ๆ เช่น วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันลอยกระทง ชาวซองก็ร่วมทำบุญกันอย่างเคร่งครัดไม่ได้ขาดเช่นกัน

นอกจากประเพณีสำคัญต่าง ๆ ทางศาสนาแล้ว ก็ยังมีประเพณีเก่าแก่ของชนเผ่าซองอีกประเพณีหนึ่งซึ่งชาวซองภูมิใจมาก คือ ประเพณีการแต่งงานลูกสาวคนโต หรือ ภาษาซองเรียกว่า “กาตัก” เป็นประเพณีที่สำคัญที่ชาวซองยังสามารถรักษาไว้ได้ ความเชื่อของประเพณีการแต่งงาน

ของลูกสาวคนโตนี้ เป็นเพราะค่านิยมของชาวของส่วนใหญ่จะรักและภูมิใจในลูกสาวคนหัวปีมาก เนื่องจากเป็นลูกที่ช่วยเหลืองานบ้านแทนแม่ ในการจัดพิธีแต่งงานจึงต้องจัดพิธีใหญ่ให้สมกับความรักของพ่อกับแม่ที่มีต่อลูก ลักษณะเด่นของประเพณีนี้อยู่ที่บทเพลงที่ใช้ประกอบพิธีซึ่งเป็นภาษาของทั้งหมด รวมทั้งขั้นตอนการประกอบพิธีซึ่งเป็นแบบของชาวของโดยแท้ และไม่มีพิธีกรรมทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องเลย

2. ดนตรีของชนเผ่าของในตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี

2.1 เครื่องดนตรี: ที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมและการแสดงต่าง ๆ ของชนเผ่าของนั้น มีเพียงเครื่องประกอบจังหวะเท่านั้น เช่น ลูกแซก, น้ำเต้า, กรับไม้, โทณ ในปัจจุบันมีการนำขลุ่ยเข้าร่วมบรรเลงบ้าง แต่ไม่นิยมเพราะชาวของรู้สึกว่าจะไม่ค่อยเข้ากันกับบทเพลงและการแสดง

2.2 ประเภทของบทเพลง : ชนเผ่าของมีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี แบ่งออกได้ดังนี้ บทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม, บทเพลงร้องเล่น, บทเพลงประกอบการทำงาน, บทเพลงกล่อมลูก จากการได้ศึกษาวัฒนธรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อของชนเผ่าของ ภาษาที่ใช้มี 2 ภาษาคือ ภาษาไทยและภาษาของ ความหมายของเนื้อร้องจะเป็นการอบรมสั่งสอนลูกหลาน, การเกี่ยวพาราสีกันของหนุ่มสาว, การบอกเล่าถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ เป็นต้น นอกจากนั้นจุดประสงค์ของการร้องบางบทเพลงร้องเพื่อการบูชาหรือร้องรำเพื่อความสนุกสนานหลังจากเหน็ดเหนื่อยกับการทำงาน

2.3 รวบรวมบทเพลงและบันทึกเป็นโน้ตสากล: เนื่องจากชนเผ่าของเป็นชนเผ่าที่มีแต่ภาษาพูดที่ใช้ในการสื่อสาร ไม่มีภาษาเขียนหรือการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร การสืบทอดทางประเพณีและวัฒนธรรมจึงเป็นในลักษณะของการสอนต่อกันจากรุ่นลูกสู่รุ่นหลาน หรือจดจำจากที่ได้ฟัง เป็นต้น เนื้อร้องรวมทั้งทำนองของแต่ละคนจึงแตกต่างกันไปบ้าง ตามที่แต่ละคนได้รับการถ่ายทอดมา จึงต้องมีการนำข้อมูลที่ได้มาประมวลเรียบเรียงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงที่สุด

อภิปรายผล

การศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี เป็นการศึกษาประวัติความเป็นมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันของชนเผ่าของในจังหวัดจันทบุรี รวมทั้งศึกษาวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ และทำการรวบรวม บันทึกข้อมูล ตลอดจนบันทึกโน้ตทั้งไทยและสากล

ในปัจจุบันวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าของได้มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก โดยการรับเทคโนโลยี ความทันสมัยต่าง ๆ จากสังคมเมืองเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตประจำวัน การยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ของสังคมเมือง เช่นระบบการศึกษา การคมนาคม ไฟฟ้า การสื่อสาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลส่งผลให้ทางด้านสังคม วัฒนธรรมของชนเผ่าของเปลี่ยนไป เช่น เรื่องของวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวซองได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมทางสังคม ตามยุคสมัย ซึ่งการแต่งกายก็เหมือนแบบคนไทยในปัจจุบันทั่วไป เพราะสามารถเลือกหาได้สะดวก ที่ยังคงแบบดั้งเดิมไว้บ้างก็มีแต่ผู้สูงอายุ ที่ยังคงแต่งกายแบบเดิมอยู่ ภาษาของท้องถิ่นของชาวจันทบุรี มีมานานนับพันปี ก็ได้หายไป ตามบรรพบุรุษเกือบหมด ทางด้านวัฒนธรรมทางภาษา ภาษาของนี้จัดว่าเป็นภาษาประจำถิ่นของชาวจันทบุรี เป็นมรดกภาษาถิ่นของจันทบุรีภาษาถิ่นภาคตะวันออก ที่ไม่มีเผ่าชนชาติไหนเหมือนและไม่เลียนแบบจากภาษาชาติใดด้วย เกิดขึ้นเองในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย มาแต่ครั้งโบราณ วิธีที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูภาษาของให้อยู่คู่ประจำถิ่นภาคตะวันออก ให้ได้เป็นรูปธรรมแล้ว ทางราชการควรจัด ภาษาของ เป็นภาษาต้นตระกูลไทย ทางภาคตะวันออกอีกภาษาหนึ่ง เพราะว่าภาษาไทยมีมากมาย เช่น ภาษาไทยเล็ก ภาษาไทยใหญ่ ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยผสมจนมาถึงปัจจุบัน คือภาษาไทยประจำชาติตามกฎหมาย ทุกคนไทยต้องรู้ภาษาไทย แต่ทุกคนมีสิทธิ์รู้ภาษาถิ่นต่างๆได้ตามกฎหมาย ดังนั้น ภาษาของเป็นภาษาเผ่าหนึ่งของจังหวัดจันทบุรีมานานนับพันปีเหมือนกัน ทางด้านของวัฒนธรรมดนตรีที่เกี่ยวกับชนเผ่าของ พบว่ามีการรวบรวมบทเพลงที่ใช้ประกอบในพิธีกรรมและการละเล่นต่าง ๆ ไว้บ้าง แต่ไม่มีการจดบันทึกโน้ตทั้งโน้ตไทยและโน้ตสากลไว้ การวิจัยครั้งนี้จึงได้รวบรวมและบันทึกโน้ตสากลจากบทเพลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชนเผ่าของไว้ เพื่อให้มีแบบแผนมากขึ้น ทั้งนี้ในบางบทเพลงสามารถรวบรวมได้ไว้เพียงบทขับร้องเท่านั้น เพราะไม่สามารถมีผู้ขับร้องได้ จึงไม่สามารถบันทึกโน้ตได้สมบูรณ์

จากการวิจัยในครั้งนี้องค์ความรู้ที่ได้อาจไม่สมบูรณ์ครบถ้วนทั้งหมด เนื่องด้วยวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ เริ่มสูญหายไปตามกาลเวลา กลุ่มชนรุ่นใหม่ขาดความสนใจที่จะสืบสานรักษาประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองเอาไว้ แต่ด้วยกระบวนการวิจัยและวิเคราะห์ต่าง ๆ และการนำเสนอมาทั้งหมดข้างต้น ทำให้สามารถอธิบายประวัติความเป็นมา และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของทั้งเรื่องของบทเพลงตลอดจนการบันทึกโน้ตได้พอเข้าใจและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดนตรีต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าซอง ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี ในอดีตมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แต่ในปัจจุบันประเพณีและวัฒนธรรม ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชนเผ่าซองเหล่านี้เริ่มเสื่อมสลายไป ชนรุ่นใหม่มีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยการรับอิทธิพลจากสังคมเมือง ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการยากที่จะสามารถรักษาและสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของชนเผ่าซองไว้ได้อย่างสมบูรณ์ การวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการรวบรวมและบันทึกวัฒนธรรมทางดนตรี เพื่อสืบทอดและรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ของชนเผ่าซองในจังหวัดจันทบุรี และเป็นประโยชน์ต่อชนรุ่นหลังต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของชนเผ่าซองในตำบลตะเคียนทอง ตำบลคลองพลู จังหวัดจันทบุรี
2. ศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าซองในเขตตำบลอื่น ๆ ในจังหวัดจันทบุรีหรือจังหวัดใกล้เคียง เช่น ระยองและตราด เป็นต้น
3. ศึกษาวัฒนธรรมเปรียบเทียบของชนเผ่าซองแต่ละจังหวัด ในเรื่องของภาษา ดนตรี และวิถีชีวิตความเป็นอยู่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา อินทรสุนานนท์ . (2532). การวิเคราะห์รูปแบบเพลงพื้นบ้าน. วารสารคณะมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 ประจำภาคเรียนที่ 2 .
- (2536). เพลงพื้นบ้าน, สารานุกรมศึกษาศาสตร์. ฉบับที่ 12. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา.
- (2543). การศึกษาวิเคราะห์เพลงระบำบ้านนา, งานวิจัย.
- กองวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (2535). บุรพาพิสัย.
- เจตชนินทร์ จิรสันติธรรม . (2545). ดนตรีชาวเขาเผ่ามูเซอ : กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยหลวง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่. ปรินิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมกิต แข่งแก้ว.(2548). เครื่องดนตรีชาวเขาเผ่าลีซอ : กรณีศึกษา “ซื่อปี่” บ้านเพชรดำ ตำบลเขาค้อ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. ปรินิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี .(2535). “วิธีการศึกษาดนตรีพื้นบ้าน”. วารสารคณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.10 (2)
- ณัฐพร หอมเข้ม.(2548). ลิเกฮูลู : กรณีศึกษาคณะอาเนาะปู อุมาร์ อาเนาะปู อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี. ปรินิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธรรม พันธุ์ศิริสด. (2543). พระนางกาไว
- บรรจบ วงษ์พัฒน์พงษ์. (2542). จันทบุรี
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2533). ดนตรีไทยประกอบเสียง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2548). รวมบทความสังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เทพพิทักษ์อักษร.

ประเสริฐ เล้ารัตนอารีย์. (2546). *ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมการทำกลอง : กรณีหมู่บ้านปากน้ำ ตำบลเอกราช อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง*. ปรินิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พระครูธรรมสรคุณ (เขียน ขนธสโร). ธรรม พันธุ์ศิริสด. (2541). *อารยธรรม ของ จันทบุรี อาณาจักรจันทบุรี เมืองเพนียด*.

พรรณศิริ จุลกาฬ. (2542). *ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมดนตรีไทยในตำบลบางปลา : กรณีศึกษาดนตรีไทย คณะดุริยางคศิลป์*. ปรินิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

มนตรี ศรีบุษรา. (2533). *ของ. ที่ระลึกในพิธีเปิดหอสมุดแห่งชาติ รัชมังกลาภิเษก*.

----- (2530). *ที่ระลึกงานเชิดชูเกียรติ นายมนตรี ศรีบุษรา*.

ศรันย์ นักรบ. (2541). *ดนตรีชาวเขาเผ่าเย้า : กรณีศึกษาหมู่บ้านผาเดื่อ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย*. ปรินิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมชาย วาสุกรี. (2546). *การศึกษาวัฒนธรรมดนตรีของละครเท่งตุ๋ก คณะส. บัวน้อย อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี*. ปรินิพนธ์ ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สมัย สุทธิธรรม. (2541). *สารคดีชุดถิ่นของไทย จันทบุรี : สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร*.

สารคดีจันทบุรี. (2538). *คนเมืองจันทร์ : ด้านสุทธาการพิมพ์*.

สุเรขา สุพรรณไพบูลย์. (2530). *การศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ชาวของ*. งานวิจัย.

อรรณ ใจกล้า. (2536). *เมืองจันทบุรีในสมัยสมเด็จพระปิยหาราช*.

ภาคผนวก ก.
จังหวัดจันทบุรีในปัจจุบัน

ภาคผนวก ก.
จังหวัดจันทบุรีในปัจจุบัน

1. สภาพทั่วไปของจังหวัดจันทบุรี

1.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดจันทบุรี

1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ภาพประกอบ 39 ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรีมีตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัด รูปกระต่าย ซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์ส่วนหนึ่งของดวงจันทร์ ซึ่งชาวไทยโดยทั่วไปเชื่อว่ามีอยู่เช่นนั้นมาแต่ดึกดำบรรพ์เช่นเดียวกับที่จันทบุรีเป็นเมืองโบราณมีชื่อปรากฏอยู่ในพงศาวดารมาตั้งแต่แรกสร้างกรุงศรีอยุธยา แสงจันทร์ หมายถึงความสวยงามเยือกเย็นละมุนละไมเปรียบได้กับความสงบร่มเย็นและร่มเย็นเป็นสุขของภูมิภาคนี้ ดอกไม้ประจำจังหวัด คือ ดอกกล้วยไม้เหลืองจันทบูร

ภาพประกอบ 40 ดอกไม้ประจำจังหวัดจันทบุรี

ต้นไม้ประจำจังหวัด ชื่อ พรรณไม้ จัน ชื่อวิทยาศาสตร์ Diospyros decandra

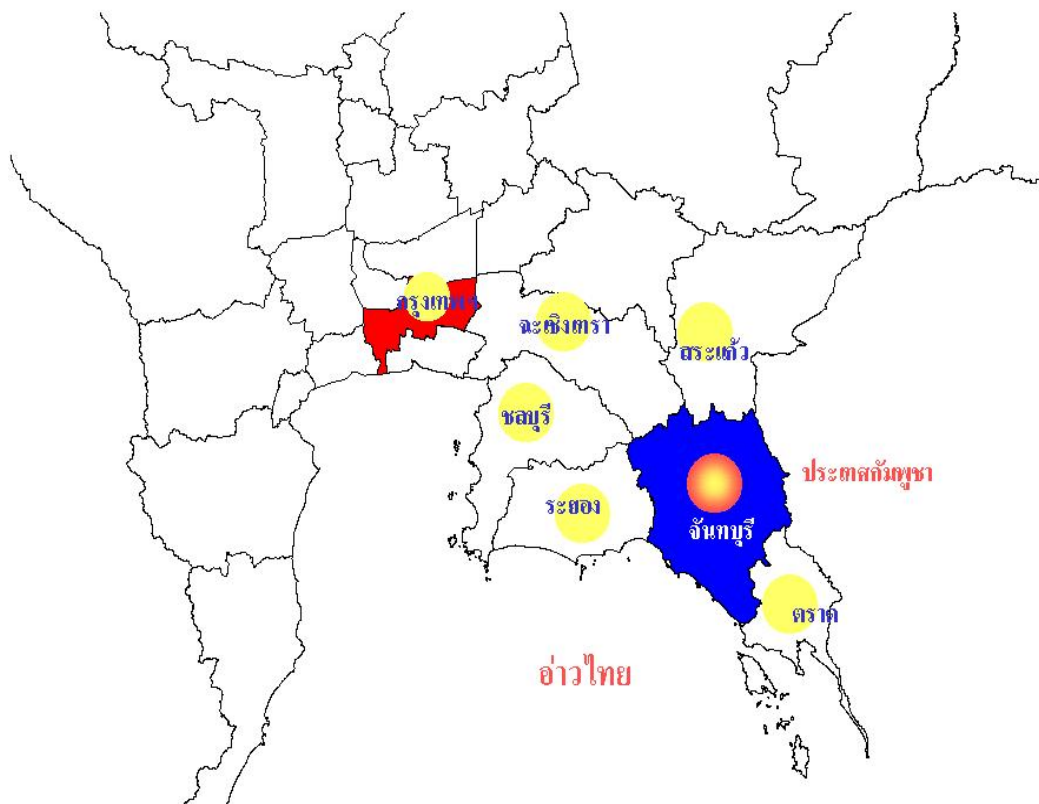
ภาพประกอบ 41 ต้นไม้ประจำจังหวัดจันทบุรี

คำขวัญของจังหวัดจันทบุรี คือ

น้ำตกถลอง เมืองผลไม้
พริกไทยพันธุ์ดี อัญมณีมากเหลือ
เสือจันทบูร สมบูรณ์ธรรมชาติ
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช รวมญาติกู้ชาติที่จันทบุรี

จังหวัดจันทบุรีตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของเฉียงใต้ของประเทศไทย หรือฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย มีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 3 เป็นระยะทาง 245 กิโลเมตร จังหวัดจันทบุรี ตั้งอยู่ละติจูด 12 องศา 15 ลิปดา – 13 องศา 20 ลิปดาเหนือ ลองจิจูด 101 องศา 45 ลิปดา – 102 องศา 30 ลิปดาตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงคือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดชลบุรี จังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดสระแก้ว
ทิศใต้	จดอ่าวไทยในเขตอำเภอท่าใหม่อำเภอแหลมสิงห์และอำเภอขลุง
ทิศตะวันออก	ในเขตอำเภอโป่งน้ำร้อนติดต่อกับอำเภอไพลิน จังหวัดพระตะบองของประเทศเขมร และในเขตอำเภอขลุงติดต่อกับจังหวัดตราด
ทิศตะวันตก	ในเขตอำเภอท่าใหม่ติดต่อกับเขตจังหวัดระยอง

ภาพประกอบ 42 แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดจันทบุรี

โดยได้แบ่งการปกครองออกเป็น 9 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ คือ

1. อำเภอเมือง
 2. อำเภอท่าใหม่
 3. อำเภอขลุง
 4. อำเภอแหลมสิงห์
 5. อำเภอโป่งน้ำร้อน
 6. อำเภอมะขาม
 7. อำเภอสอยดาว
 8. อำเภอนายายอาม
 9. อำเภอแก่งหางแมว
- และ กิ่งอำเภอเขาคิชฌกูฏ

1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดจันทบุรีปัจจุบันมีเนื้อที่ประมาณ 6,338 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศทั่วไปเป็นป่าภูเขาและเนินเขากระจายอยู่ทั่วไป ลักษณะเป็นที่ราบลูกฟูก (Rolling Plain) และที่ราบเชิงเขา ที่ราบชายฝั่งทะเล และที่ราบปากแม่น้ำ โดยเฉพาะตอนกลางและตอนเหนือของจังหวัด เทือกเขาเหล่านี้มีความสำคัญต่อสภาพชีวิตความเป็นอยู่และเศรษฐกิจของจังหวัด เพราะเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรีหลายสายด้วยกัน โดยได้แยกไว้ตามประเภทดังนี้

เทือกเขา ตอนเหนือของจังหวัดจันทบุรีประกอบด้วยเทือกเขาและที่ราบเชิงเขา เทือกเขาที่สำคัญได้แก่

1. เทือกเขาจันทบุรี เป็นเทือกเขาที่คลุมบริเวณกว้างขวางและมีความสำคัญมากที่สุดต่อภาคตะวันออกเฉียงใต้ของไทย ลักษณะของเทือกเขาจะวางตัวในแนวทิศตะวันออกเฉียงใต้ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ตอนเหนือของอำเภอลอง เข้าสู่อำเภอมะขามติดต่อกับอำเภอบึงนารางและตอนเหนือของอำเภอน้ำใหม่ เทือกเขาจันทบุรีประกอบด้วยยอดเขาต่างๆมากมาย แนวเทือกเขาจันทบุรีแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- เทือกเขาจันทบุรีตอนที่ 1 เริ่มตั้งแต่อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ต่อเนื่องเข้าไปในเขตอำเภอลอง และอำเภอบึงนาราง ภูเขาส่วนใหญ่ประกอบด้วยเนินเขาเตี้ยๆ ภูเขาเหล่านี้มีความสำคัญต่อต้นน้ำลำธารเป็นอย่างมาก เพราะเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำเวฬุและแม่น้ำตราด

- เทือกเขาจันทบุรีตอนที่ 2 อยู่ระหว่างอำเภอมะขาม อำเภอบึงนาราง อำเภอคลองขลุง ต่อเนื่องจนถึงกิ่งอำเภอแก่งหางแมวกับจังหวัดสระแก้ว เป็นเทือกเขาที่มีความสำคัญที่สุดของจังหวัดจันทบุรี เพราะเป็นแหล่งกำเนิดของแม่น้ำจันทบุรี บางส่วนของแม่น้ำวังโตนด

- เทือกเขาสระบาป เป็นเทือกเขาที่ตั้งอยู่ระหว่างลุ่มน้ำจันทบุรีและลุ่มน้ำเวฬุ เป็นเทือกเขาที่วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ แนวเทือกเขาจะแบ่งเขตอำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอลอง และอำเภอมะขาม เทือกเขาสระบาปเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารต่างๆ เช่น คลองโป่งแรด คลองนารายณ์ คลองสระบาป คลองพลั่ว คลองตะปอน คลองคานรูด คลองขลุง คลองซึ้ง คลองตรอกนอง คลองมาบไฟ คลองบั้งอ่าง น้ำจากคลองต่างๆ เหล่านี้มีความสำคัญต่อการเกษตรในบริเวณพื้นที่ราบเชิงเขาอย่างมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสวนผลไม้

ลุ่มน้ำลำธาร เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดชายฝั่งทะเลจึงมีแม่น้ำสายสั้นๆ หลายสาย ได้แก่

2. แม่น้ำพังราด เป็นลำน้ำสายสั้นที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย มีความยาวตั้งแต่ต้นน้ำถึงปากน้ำ 30.5 กิโลเมตร มีต้นกำเนิดจากคลองเขาวง คลองนายายอาม ลำ

น้ำนี้ไหลเลียบเขาวง ไหลผ่านบ้านซากใหญ่ บ้านสะพานเรือก เรียกว่าคลองนายายอาม คลองนี้จะใช้เป็นแนวแบ่งเขตจังหวัดจันทบุรีกับจังหวัดจันทระยอง ลำน้ำนี้ไหลผ่านบ้านนายายอาม เรียกว่าคลองพังราด

- แม่น้ำวังโตนด มีกำเนิดจาเนินเขาติดต่อกันระหว่างอำเภอบ้านใหม่ จังหวัดจันทบุรีกับจังหวัดสระแก้ว และอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา แม่น้ำวังโตนดเป็นต้นกำเนิดของคลองที่สำคัญ ได้แก่ คลองโตนด คลองประแกด

- แม่น้ำจันทบุรี เป็นแม่น้ำที่มีความสำคัญที่สุดของจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วยคลองที่สำคัญคือ คลองตารอง คลองตาหลิว คลองทุ่งเพล ไหลลงมารวมกับแม่น้ำจันทบุรีที่ตอนใต้ของวัดพญาล้าง รวมความยาวทั้งสิ้น 123 กิโลเมตร แม่น้ำจันทบุรีไหลผ่านตัวเมืองจันทบุรีที่บ้านคลองน้ำใส ลำน้ำเริ่มไหลคดเคี้ยว และแยกสายออกจากกัน เช่น เกิดคลองลัดที่บ้านเกาะลอย บริเวณใกล้ปากแม่น้ำมีคลองบางสระแก้ว คลองพลิวไหลลงมารวมกับแม่น้ำจันทบุรีทางตะวันออกของลำน้ำ

- แม่น้ำเวฬุ เป็นแม่น้ำที่แบ่งเขตจังหวัดจันทบุรีกับจังหวัดตราดมีต้นกำเนิดมาจากคลองขวาง แม่น้ำเวฬุมีความยาวทั้งสิ้น 87.5 กิโลเมตร มีสาขาของลำน้ำน้อยมาก เช่น คลองเวฬุ คลองญาติ คลองมาบไฟ คลองตรอกนอง ซึ่งเกิดจากเทือกเขาสระบาป

3. พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำของจังหวัดจันทบุรี

- ที่ราบลุ่มแม่น้ำพังราด บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำพังราดสองฝั่งแม่น้ำที่อยู่ห่างจากน้ำทะเลจะใช้เป็นแหล่งปลูกข้าว ทำสวนผลไม้ ได้แก่ บริเวณบ้านช้างข้าม บ้านหนองไทร กิ่งอำเภอนายายอาม ส่วนบริเวณริมฝั่งแม่น้ำทั้ง 2 ด้าน ช่วงปากแม่น้ำเป็นพื้นที่ป่าชายเลน มีการเลี้ยงกุ้งกุลาดำที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี

- ที่ราบลุ่มแม่น้ำวังโตนด ลักษณะภูมิประเทศเป็นแอ่งลุ่มน้ำ พื้นที่ตอนล่างเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ตอนบนเป็นพื้นที่ราบและเนินติดต่อกัน เช่น บริเวณบ้านแก่งหางแมว บ้านขุนซ่อง บ้านจันทหลม บ้านคลองพลู

- ที่ราบลุ่มแม่น้ำจันทบุรี ภูมิประเทศตั้งแต่บ้านพญาล้างลงมาเกือบจะเป็นที่ราบ บางแห่งเป็นที่ลุ่ม มีหนองน้ำจำนวนมาก ได้แก่ หนองกะเพลิงที่บ้านท่าหลวงบนหนองโคงโค่ง หนองตะโกรม หนองกุ่ม หนองตะเคียนเต่า หนองล่ำมะสัก บริเวณบ้านแสง หนองจระเข้ (ทางตะวันออกของวัดทุ่งรี) หนองตะพองที่อำเภอมะขาม นอกจากนี้พบทะเลสาบรูปแอกที่บ้านท่าหลวงล่างและหนองเสือ บริเวณรอบๆ หนองน้ำเหล่านี้อดีตเคยเป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี แต่ในปัจจุบันส่วนหนึ่งได้เปลี่ยนมาเป็นสวนผลไม้

- ที่ราบลุ่มแม่น้ำเวพู สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำทะเลท่วมถึงจึงมีป่าชายเลนเป็นบริเวณกว้างพอประมาณ 741 ตารางกิโลเมตร บริเวณชายฝั่งทะเลตั้งแต่เกาะเปริดจนถึงปากน้ำเวพู จะพบการปลูกป่าชายเลนเพื่อเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ และนับเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญที่สุดในจังหวัดจันทบุรี

4. เกาะบริเวณชายฝั่งทะเลของจังหวัดจันทบุรี เกาะในจังหวัดจันทบุรีเป็นเกาะที่มีขนาดเล็ก มีพื้นที่ราบชายฝั่งแคบ ๆ ได้แก่

- เกาะเปริด ตั้งอยู่ในอำเภอแหลมสิงห์ปัจจุบันมีโคลนตะกอนทับถมเชื่อมตัวเกาะกับชายฝั่ง ทำให้หมดสภาพความเป็นเกาะ เกาะเปริดมีพื้นที่ 52 ตารางกิโลเมตร ประชาชนที่อาศัยในเกาะจะยึดอาชีพการทำประมงเป็นหลัก

- เกาะนมสาว อยู่ในเขตอำเภอแหลมสิงห์ มีพื้นที่ 20 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นเนินเขาสูง มีพื้นที่ราบชายฝั่งทางตะวันออก

- เกาะจิกนอก ตั้งอยู่ในอำเภอขลุง บริเวณทางตะวันตกเฉียงใต้ของปากแม่น้ำเวพู มีพื้นที่ 62 ตารางกิโลเมตร

- เกาะจุฬา เป็นเกาะเล็กๆ ตั้งอยู่ปากแม่น้ำจันทบุรีมีพื้นที่ 0.01 ตารางกิโลเมตร

- เกาะกวาง ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะเปริด มีพื้นที่ 36 ตารางกิโลเมตร

- เกาะนางรำ ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะเปริด มีพื้นที่ 12 ตารางกิโลเมตร

1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดจันทบุรีตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย ได้รับอิทธิพลของทะเลอยู่ตลอดเวลาทำให้ลักษณะภูมิอากาศไม่ร้อนหรือหนาวจัดจนเกินไป ตลอดจนได้รับอิทธิพลของฝนจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เต็มที่ จึงทำให้จังหวัดจันทบุรีมีปริมาณฝนค่อนข้างสูง ภูมิอากาศจังหวัดจันทบุรีจึงจัดอยู่ในเขตอากาศหนาวแบบมรสุมเมืองร้อนตลอดปี (Tropical Monsoon Cleats-AM) ความแตกต่างของอุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ 28.27 องศาเซลเซียส

เหตุที่จังหวัดจันทบุรีได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมในเขตร้อน ทำให้จังหวัดจันทบุรีมีฤดูกาลเปลี่ยนแปลงไปตามอิทธิพลของลมฟ้าอากาศ ได้แก่ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (Northeast Monsoon) ซึ่งจะพัดผ่านระหว่างเดือนพฤศจิกายน – เดือนมกราคม ทำให้อากาศในช่วงนี้จะหนาวเย็นและแห้งแล้ง ส่วนลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (Southwest Monsoon Wind) จะพัดผ่านระหว่างเดือนพฤษภาคม – เดือนตุลาคม ซึ่งมีระยะเวลาที่มีฝนตกชุกประมาณ 6 เดือน ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 2,397 มิลลิเมตร/ปี ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (Southwest Monsoon Wind) นี้จะพัดเอาไอน้ำจากมหาสมุทรอินเดียมา ทำให้จังหวัดจันทบุรีมีฝนตกชุก เดือนที่ฝนตกชุกมาก

ที่สุดคือ เดือนสิงหาคม และเดือนที่ฝนตกน้อยที่สุดคือ เดือนธันวาคม นอกจากนี้ลมพายุดีเปรสชัน (Depression) ซึ่งมักจะก่อตัวในมหาสมุทรแปซิฟิก พัดเข้าสู่จังหวัดจันทบุรีในช่วงระยะเดือน สิงหาคม – เดือนกันยายน ซึ่งทำให้ฝนตกหนักติดต่อกัน

ภาพประกอบ 44 แผนที่จังหวัดจันทบุรี

1.2 ประวัติศาสตร์จังหวัดจันทบุรี

จันทบุรีเป็นเมืองเก่าเมืองหนึ่งของประเทศไทย แต่เริ่มสร้างเมื่อใดไม่สามารถหาหลักฐานแน่นอนได้ จากหลักฐานของ มงสิเออร์โมเมอร์ ชาวฝรั่งเศส ได้บันทึกไว้ในหนังสือ “แคมโปซ” ในปี พ.ศ.2444 ว่ามีบาทหลวงองค์หนึ่งพบศิลาจารึกภาษาสันสกฤต ที่ตำบลเขาสระบาป ในหลักศิลาจารึกมีข้อความว่า “เมื่อ 1,000 ปีล่วงมาแล้วมีเมืองหนึ่งชื่อว่า “ควนควาบุรี” เป็นเมืองที่มีอาณาเขตกว้างขวางมาก ตั้งอยู่ที่เชิงเขาสระบาป ผู้สร้างเมืองชื่อ หาง หรือ แหง เป็นคนพื้นเมือง (คนของ) มีพลเมืองเป็นเชื้อชาติของ”

ชื่อ “ควนควาบุรี” มีผู้สันนิษฐานว่า คำนี้อาจแปลผิดหรือเขียนผิด เพราะที่ถูกต้องควรเป็นจันทบุรี ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นเมืองเดียวกันเพราะตั้งอยู่ในที่เดียวกัน คือเชิงเขาสระบาป และเป็นที่ตั้งของเมืองที่เก่าแก่ที่สุดของจังหวัดจันทบุรี มีผู้สันนิษฐานชื่อจังหวัดจันทบุรีต่างๆ กัน ดังนี้คือ คำว่า จันทบุรี จันทบูร และจันทบูรณ หมายถึง เมืองแห่งพระจันทร์ หรือพระจันทร์เต็มดวง ถ้าเขียนว่า “จันทบุรี” ควรจะแปลว่าเมืองคนดู หรือเมืองคนกล้า แต่ไม่น่าเป็นไปได้ เพราะลักษณะนิสัยแต่เดิมของคนพื้นเมืองของจันทบุรีแต่โบราณ ไม่มีนิสัยดุร้าย นอกจากนี้การตั้งชื่อเมืองในสมัยโบราณ ก็มักนิยมเอาความหมายที่เป็นสิริมงคล และสงบรุ่มเย็นมากกว่า อีกประการหนึ่งยังพบหลักฐานชื่อเมืองจันทบุรี ปรากฏครั้งแรกในพระราชพงศาวดาร ตอนสร้างกรุงทวารวดีศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ.1892 ซึ่งได้ระบุว่า ได้มีประเทศราชที่ขึ้นกับกรุงศรีอยุธยาอยู่ในสมัยนั้น 16 เมืองด้วยกันรวมทั้งเมืองจันทบุรีด้วย (พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ 5) (วิสิทธิ์ ประวัติยากร.2529:23)

ที่ตั้งเมืองจันทบุรี ตามอักษรานุกรมภูมิศาสตร์จังหวัดจันทบุรี ของกรมศิลปากร ได้กล่าวถึงที่ตั้งเมืองจันทบุรีไว้ดังนี้

“จันทบุรี” เป็นเมืองโบราณที่มีชื่อปรากฏในพงศาวดารตั้งแต่แรกสร้างกรุงศรีอยุธยา มีซากเมืองเก่าอยู่ 2 แห่ง แห่งหนึ่งอยู่ในตำบลพุงทลาย อำเภอเมืองฯ ยังมีคูเมืองและเชิงเนินพอสังเกตได้ อีกเมืองหนึ่งอยู่ในตำบลคลองนารายณ์ ชาวบ้านเรียกว่าเมืองเพี้ยดบัง หรือเมืองกาไวก้าง ตามชื่อผู้ปกครองเมืองในสมัยนั้น ซึ่งมีตำนานเรื่องเล่าสืบต่อกันมา ถือเป็นตำนานเก่าแก่ของเมืองจันทบุรีว่า ณ ดินแดนแห่งภาคตะวันออก ยังมีกษัตริย์พระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า พระเจ้าพรหมทัต ครองเมืองกาไวก และทรงมีพระราชโอรส 2 พระองค์ มีพระนามว่าเจ้าบริพงษ์และเจ้าวงษ์สุริยมาศ เมื่อพระมเหสีสิ้นพระชนม์ลง พระเจ้าพรหมทัตก็ทรงอภิเษกสมรสใหม่กับพระนางกาไวก และมีพระราชโอรสด้วยกันอีกพระองค์หนึ่ง ต่อมาพระนางกาไวกเกรงว่าพระโอรสของตนจะไม่ได้ครองเมือง จึงออกอุบายให้พระเจ้าพรหมทัตส่งพระราชโอรสทั้งสองพระองค์อันเกิดจากพระมเหสีเดิมไปครองเมืองใหม่ (เขต อ.โป่งน้ำร้อน) ซึ่งมีความทุรกันดารมาก ครั้นเมื่อพระเจ้า

พรหมทัตสิ้นพระชนม์ลง นางจึงสถาปนาให้พระราชโอรสของตนเองขึ้นครองราชย์ ชาวนี้ได้ยินไปถึงพระไวยทัตกับพระเกตุทัต พระราชโอรสทั้งสองจึงได้ยกทัพเพื่อจะมาชิงเอาเมืองคืน โดยได้ไปขอรับรองให้กษัตริย์ขอมเมืองนครธมมาช่วยรบ โดยยกทัพผ่านเข้ามาทางบ้านกำเรียง บึงขันธ์ กิ่งพญา กำพูข คลองตาคง ทับไทร ทับนคร ผ่านท่าหลวง สรงสนาน เกาะส่วย และมาตั้งค่ายที่ตำบลพลับพลา ก่อนจะยกทัพเข้าตีเมืองกาไว พระนางกาไวเห็นท่าว่าจะสู้เข้าศึกไม่ได้ จึงขึ้นช้างที่เพนียดหนีออกจากเมืองไปทางทิศใต้พร้อมกับได้นางนพพรพลอย ล่อทหารฝ่ายข้าศึกเอาไว้ทั่วบริเวณที่ผ่านไปเพื่อชะลอการติดตามมาทัน สถานที่ตรงนั้นจึงเรียกว่า “ทองทั่ว” มาจนบัดนี้ตำนานท้องถิ่นนี้ได้แสดงให้เห็นถึงชุมชนโบราณต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบริเวณแถบนี้ เช่น ตำบลพลับพลา บ้านทองทั่ว บ้านเพนียด ฯลฯ นอกจากนี้ตำนานเก่าแก่ของจังหวัดจันทบุรีซึ่งได้กล่าวเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ของจังหวัดจันทบุรีซึ่งตรงกับที่มีอยู่จริงแล้ว ก็ยังมีหลักฐานหรือข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับที่ตั้งของจังหวัดจันทบุรีอีกหลายประเด็นด้วยกันซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ

ภาพประกอบ 45 เมืองเพนียด

ภาพประกอบ 46 เมืองเพนียด

ในอดีตเมืองจันทบุรีคงจะเป็นนครหลวงของอาณาจักรแห่งหนึ่ง ซึ่งมีกษัตริย์หรือเจ้าผู้ครองนคร มีอาณาเขตด้านตะวันตกและใต้ติดกับฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย ทางทิศเหนือทิศตะวันตกติดกับอาณาจักรพูนัน ด้านตะวันตกเฉียงเหนือคงจะติดต่อกับอาณาจักรทวารวดี ที่ตั้งของตัวเมืองจันทบุรีในสมัยยังเป็นอาณาจักรอิสระมีหลักฐานของหลักศิลาจารึกอยู่ที่เชิงเขาสระบาป ซากกำแพงเมืองเป็นเชิงเทิน มีใบเสมาเมืองทำด้วยศิลาแลง ซึ่งเป็นไปตามแบบวัฒนธรรมของขอม ในปัจจุบันเรียกว่าบ้านเพนียด ต.คลองนารายณ์ อ.เมืองจันทบุรี ตามหลักฐานของหลักศิลาจารึกที่ค้นพบ ที่บริเวณเมืองโบราณเช่น ศิลาจารึกอักษรครุฑ ซึ่ง เป็นภาษาอินเดียโบราณมีอายุก่อนพ.ศ.800 ขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าได้มีการติดต่อกับอินเดียและมีการถ่ายโยงทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกันแล้ว ด้านทิศใต้ติดชายทะเลเพราะภูมิประเทศตั้งแต่วัดทองทั่วไปจนถึงทุ่งศาลาแดงหนองบัวยังมีลักษณะให้เห็นเหมือนกับที่ดินงอกชายทะเล

ภาพประกอบ 47 วัดทองทั่ว

ชาวเมืองจันทบุรีโบราณในสมัยอิสระ ที่ยังไม่ได้เป็นเมืองขึ้นของขอม ส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าพื้นบ้านซึ่งเรียกตนเองว่า "ซอง" นอกจากนั้นยังมีพวกฉว๊ะ หรือละว้ากับพวกขอมได้ตั้งภูมิลำเนารวมอยู่ด้วย เมืองจันทบุรีโบราณคงอยู่ในอาณาจักรพูนัน หรือพูนานา ซึ่งตามจดหมายเหตุจีน พ.ศ.800 -1200 กล่าวว่าเป็นศูนย์กลางสำหรับเรือที่จะเดินทางไประหว่างจีนกับอินเดีย ต่อมาในราวศตวรรษที่ 7 ได้มีชาวอริยจากอินเดียอพยพมาตั้งหลักแหล่งในแคว้นพูนันตามแถบริมฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย โดยได้สู้รบกับชาวพื้นเมืองเดิมซึ่งมีความเจริญน้อยกว่า จึงเป็น

โอกาสให้ชาวอริยะได้เข้ามาปกครองเมือง ในขณะนั้นปรากฏว่าอาณาจักรพุนันมีเมืองขึ้น 7 แคว้น ซึ่งได้รวมกันจนบุรีไว้ด้วยเมืองหนึ่ง ต่อมาในปีพ.ศ.791-792 มีการก่อกบฏจลาจลและเปลี่ยนราชวงศ์ จึงเป็นไปได้ว่าจนบุรีอาจจะแยกตัวออกมาเป็นแคว้นอิสระได้อีกครั้ง เมื่อถึงพ.ศ.1243 อาณาจักรพุนันก็ได้ล่มสลายไป และได้ตกมาอยู่ในอำนาจของประเทศจีนละหรือเจนละ(เกิดขึ้นก่อนขอมเพียง200ปี) ซึ่งต่อมาเรียกว่า ขอม จนถึงพ.ศ.1700-1900 ได้มีอาณาจักรใหม่ๆ เกิดขึ้นในแถบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา และได้ตั้งตนเป็นอิสระไม่อยู่ในอำนาจขอม เช่น อาณาจักรลานนาไทย ลานช้าง สุโขทัย สุพรรณภูมิ เป็นต้น ซึ่งในขณะนั้นแคว้นจนบุรีก็ได้ตั้งตนเป็นอิสระด้วยเช่นกัน และได้มีคนไทยอพยพเข้ามาอยู่ในแคว้นนี้มากขึ้น ซึ่งตรงกันข้ามกับชนพื้นเมืองเดิม เช่น ขอมและขอมมีจำนวนลดน้อยลงไป ทำให้คนไทยมีอำนาจและอิทธิพลจึงตั้งตนเป็นเจ้าเมืองต่อมา

พระเจ้าอู่ทองหรือสมเด็จพระรามาธิบดีที่1 ทรงสร้างอาณาจักรสุพรรณภูมิ โดยได้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เมื่อพ.ศ.1893นั้น ได้พยายามขยายอาณาเขตออกไปทุกทาง และได้เมืองจนบุรีเป็นเมืองขึ้นด้วย เพราะในปีพ.ศ.1895ได้โปรดให้สมเด็จพระราเมศวรรัชทายาทและขุนหลวงพะงั่วยกกองทัพออกไปตีเขมร และพระองค์ยกกองทัพหลวงออกไปสมทบ จึงตีได้เมืองนครราชสีมาของเขมร โดยกองทัพของพระเจ้าอู่ทองที่ได้ยกมาตีเมืองจนบุรี ซึ่งถือว่าเป็นอยู่ช้ำวุ่นน้ำของกองทัพตามตำหรับพิชัยสงคราม และสามารถตีได้เมืองจนบุรี และได้ทำลายค่ายประตูหอรบเมืองเก่าทิ้ง ทำให้ต้องย้ายที่ตั้งเมืองไปตั้งใหม่ที่บ้านหัววัง ตำบลพุงทะลายเดิม(ปัจจุบันเป็นตำบลจันทนิมิต) ริมแม่น้ำจนบุรี ตามพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่5 ในเรื่องเสด็จประพาสจนบุรีก็กล่าวว่า เมืองจนบุรีมีชื่อปรากฏเป็นเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยาในครั้งนั้นด้วย

ต่อมาในพ.ศ.1922 รัชกาลสมเด็จพระรามาเมศวร พระองค์ได้เสด็จขึ้นไปตีเมืองเชียงใหม่ และกวาดต้อนชาวเมืองมาไว้ที่ส่งไปไว้เมืองพัทลุง เมืองสงขลา เมืองนครศรีธรรมราช และเมืองจนบุรีด้วย ในตำบลซึ่งปัจจุบันเรียกว่า "บ้านลาว" อยู่ริมแม่น้ำจนบุรีเหนือ "บ้านขอม" ขึ้นไปและเหนือบ้านหัววัง ซึ่งมีเค้าซากเมืองเก่าเหลืออยู่ให้เห็นในปัจจุบัน ที่ตั้งของเมืองจนบุรีครั้งที่สองนี้ ถึงแม้ว่าจะมีชัยภูมิดีเพราะอยู่ติดแม่น้ำการสัญจรและการทำมาหากินจะสะดวกก็ตาม แต่ก็มิชอบเสียสำคัญคือน้ำท่วมทุกปี แต่ก็ตั้งมาได้ถึง 300 ปี จนถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จึงได้ย้ายข้ามกลับมาทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจนบุรีอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า บ้านลุ่มในปัจจุบัน

เมืองจนบุรีนับว่าเป็นชุมชนที่สำคัญในสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่สามารถติดต่อทำการค้าขายกับหัวเมืองอื่นๆ ตามชายฝั่งทะเล ทั้งทางฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก เช่น เมืองชุมพร เมืองนครศรีธรรมราช ฯลฯ เนื่องจากจนบุรีมีทำเลที่ตั้งอันเหมาะสม บนเส้นทางเดินเรือสู่

ตะวันออกและตะวันตก ทำให้นักเดินเรือต่างถิ่นต่างก็รู้จักจันทบุรีดี และแวะเวียนเข้ามาจอดพัก รับสินค้าเสบียงอาหารและน้ำอยู่เป็นประจำ

ภายหลังการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งสุดท้าย เมื่อปีพุทธศักราช 2310 สมเด็จพระเจ้าตากสินพร้อมกับไพร่พลจำนวนหนึ่งและทหารคู่ใจคือพระเชียงเงิน หลวงพิชัยอาสา หลวงพรหมเสนา และหลวงราชเสน่หา ก็ได้เดินทัพมุ่งหน้าสู่ดินแดนทางตะวันออก ที่ห่างไกลจากอิทธิพลของพม่าผ่านทางนครนายก ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง และบุกเข้ายึดเมืองจันทบุรีเอาไว้เป็นที่มั่น เพื่อรวบรวมกำลังพลและเสบียงอาหารเป็นเวลาถึง 5 เดือน ได้ทหารไทยจีนประมาณ 5,000 คน ต่อเรือรบได้ประมาณ 100ลำ เพื่อกลับไปกอบกู้อิสรภาพคืนจากพม่าอีกครั้ง และในที่สุดพระยาตากก็สามารถรวบรวมไพร่พลได้ยกทัพกลับไปตีพม่าที่ค่ายโพธิ์สามต้น และยึดเมืองธนบุรีได้สำเร็จ

ทำการปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์ครองกรุงธนบุรีในเวลาต่อมา เหตุการณ์ดังกล่าวนับเป็นความภาคภูมิใจของชาวจันทบุรี ซึ่งสามารถเห็นได้จากการที่มีโบราณสถานและอนุสรณ์สถานหลายแห่งที่มีความเกี่ยวข้อง หรือจัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระองค์ในครั้งนั้น

ภาพประกอบ 48 อนุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

จันทบุรีจึงนับว่าเป็นเมืองที่มีบทบาทสำคัญทางประวัติศาสตร์ชาติไทย นับแต่นั้นเรื่อยมา จันทบุรีเริ่มมีฐานะเป็นเมืองท่าที่สำคัญในแถบเมืองชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกกับเป็นเมือง ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับการตั้งรับข้าศึก และบริเวณนี้ก็ตั้งอยู่บริเวณบ้านลุ่มตลอดมาจนถึง สมัยกรุงธนบุรี

จันทบุรีในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตั้งแต่สมัยรัชการของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลก และพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เมืองจันทบุรีก็ยังคงตั้งอยู่ที่บ้านลุ่ม ครั้น ต่อมาในสมัยรัชกาลของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ประเทศไทยเกิดพิพาท กับประเทศญวน ถึงกับทำสงครามกันด้วยเรื่องเจ้าอนุวงศ์ การทำสงครามระหว่างญวนกับไทยใน ครั้งนั้นใช้กองทัพบกและกองทัพเรือ เมืองจันทบุรีเป็นเมืองชายฝั่งทะเลทางทิศตะวันออกอยู่ใกล้ กับญวน สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเกรงว่าญวนจะมายึดเอาเมืองจันทบุรีเป็นที่มั่นเพื่อทำ การต่อสู้กับไทย และตัวเมืองจันทบุรี ตั้งอยู่ในที่ลุ่ม ไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นฐานทัพต่อสู้กับญวน ฉะนั้นจึงได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) เป็นแม่กองออกมา สร้างป้อมค่ายและเมืองขึ้นใหม่ ที่บ้านเนินวง ตำบลบางกะจะ ตำบลที่จะสร้างเมืองใหม่นี้ตั้งอยู่ใน ที่สูง เป็นชัยภูมิดีเหมาะแก่การสร้างฐานทัพต่อสู้ข้าศึก ลักษณะของเมืองที่สร้าง มีกำแพง ป้อม คู ประตู 4 ทิศ เป็นรูปสี่เหลี่ยมกว้างประมาณ 14 เส้น ยาว 15 เส้น มีป้อมตั้งเรียงรายอยู่ตามช่องใบ เสมา สร้างเมื่อพ.ศ. 2377 ใช้เวลาแรมปีและกำลังคนมากมายจนแล้วเสร็จ ภายในเมืองได้สร้าง ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง คลังเก็บอาวุธ และวัดซึ่งมีชื่อว่า “วัดโยธานิมิต” เมืองที่สร้างใหม่ยังปรากฏอยู่ จนทุกวันนี้ พร้อมกับการสร้างเมืองใหม่นั้น ยังได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ เป็นแม่กอง สร้างป้อมค่ายที่หัวหาดปากน้ำแหลมสิงห์ป้อมหนึ่ง และให้พระยาอภัยพิพิทเป็นแม่กองสร้างไว้บน เขาแหลมสิงห์อีกป้อมหนึ่ง เดิมป้อมทั้งสองยังไม่มีชื่อ ต่อมาสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ ครั้งยังมีได้เสวยราชย์ได้เสด็จประพาสเมืองจันทบุรี จึงได้พระราชทานนามป้อมที่อยู่บนเขาแหลม สิงห์ว่า “ป้อมไพร่พินาศ” และป้อมที่อยู่หัวหาดแหลมสิงห์ว่า “ป้อมพิฆาตปัจจามิตร” แต่ป้อมพิฆาต ปัจจามิตรได้ถูกฝรั่งเศสรื้อเสียแล้ว เมื่อคราวฝรั่งเศสรื้อเมืองจันทบุรี เพื่อสร้างที่พักทหารฝรั่งเศส ซึ่งเรียกกันว่า “ตึกแดง” ในปัจจุบันนี้ เมื่อได้สร้างเมืองใหม่ขึ้นที่บ้านเนินวงแล้ว รัฐบาลไทยในสมัย นั้นได้สั่งย้ายเมืองจันทบุรี จากที่บ้านลุ่มไปอยู่ที่เมืองใหม่ และมีความปรารถนาที่จะให้ประชาชน อพยพจากเมืองเก่าที่ตั้งเป็นตัวจังหวัดในปัจจุบัน ไปอยู่ที่เมืองใหม่ด้วย แต่เนื่องด้วยตัวเมืองใหม่ ตั้งอยู่บนที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 30 เมตร และตั้งอยู่ห่างจากคลองน้ำใสซึ่งเป็นคลองน้ำ จืด ประมาณ 1 กิโลเมตร ไม่สะดวกแก่ประชาชนในเรื่องน้ำใช้ ประชาชนจึงไม่มีใครสมัครใจอยู่ คง อยู่ในเมืองเก่าเป็นส่วนมาก พวกที่อพยพไปอยู่จนตั้งเป็นหลักฐานก็มีแต่หมู่ข้าราชการ ปัจจุบันยังมี

บุตรหลานของข้าราชการสมัยนั้นตั้งเคหะสถานอยู่ที่บ้านทำเนียบในเมืองใหม่มาจนทุกวันนี้ และเมื่อสงครามระหว่างไทยกับญวนสงบลงแล้ว เมืองใหม่จึงไม่มีความสำคัญที่ประชาชนที่เมืองเก่าจะอพยพไปอยู่ จนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองจันทบุรีจากบ้านเนินวงกลับมาตั้งอยู่ที่บ้านลุ่มตามเดิม และได้อยู่มาจนถึงทุกวันนี้ เมืองใหม่จึงกลายเป็นเมืองร้างมาตั้งแต่ครั้งนั้น

ในสมัยฝรั่งเศสยึดเมืองจันทบุรี เมื่อ พ.ศ.2436 (ร.ศ.112) ไทยกับฝรั่งเศสได้เกิดกรณีพิพาทกันด้วยเรื่องดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง โดยฝรั่งเศสกล่าวหาว่า ไทยรุกล้ำเข้าไปในดินแดนอาณานิคมของฝรั่งเศส และได้ทำร้ายเจ้าพนักงานฝรั่งเศสด้วย ฝ่ายไทยได้แก้ว่าดินแดนนั้นเป็นของไทย ฝรั่งเศสบุกเข้ามา ฝ่ายไทยจำเป็นต้องขัดขวาง เมื่อการโต้เถียงไม่เป็นที่ตกลงปรองดองกันแล้ว ฝรั่งเศสจึงใช้อำนาจ โดยส่งเรือรบเข้าไปในแม่น้ำเจ้าพระยา ไทยกับฝรั่งเศสจึงเกิดปะทะกันด้วยอาวุธเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ.2436 ทั้งสองฝ่ายต่างได้รับความเสียหายด้วยกัน ฝ่ายไทยเห็นว่าจะสู้ฝรั่งเศสในทางกำลังอาวุธมิได้ จึงขอเปิดการเจรจากับรัฐบาลฝรั่งเศสด้วยสันติวิธี ฝ่ายฝรั่งเศสได้ยื่นคำขาดต่อรัฐบาลไทย เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2436 รวม 6 ข้อด้วยกัน มีใจความสำคัญที่ควรกล่าวคือ ให้รัฐบาลไทยยอมสละสิทธิดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงตลอดจนเกาะทั้งหลายในลำน้ำนั้นด้วย กับให้ไทยต้องเสียเงินเป็นค่าปรับให้แก่ฝรั่งเศสจำนวน 2 ล้านฟรังก์ และเงินไทยอีก 3 ล้านบาท ก่อนที่จะได้ตกลงทำสัญญากันนี้ ฝรั่งเศสจะต้องยึดเมืองจันทบุรีไว้เป็นประกันก่อนจนกว่ารัฐบาลไทยจะได้ปฏิบัติตามข้อเรียกร้อง ด้วยเหตุนี้เมืองจันทบุรีจึงตกอยู่ในความปกครองของฝรั่งเศสถึง 12 ปี คือตั้งแต่พ.ศ.2436 - 2447

ในระหว่างที่ปะทะกับฝรั่งเศสนั้น ทางจันทบุรีได้เตรียมต่อสู้ป้องกันตามกำลังที่พอจะทำได้ เพราะในเวลานั้นมีกองทหารเรือตั้งอยู่ในตัวเมืองและที่ป้อมปากน้ำแหลมสิงห์ แต่เมื่อได้ทราบว่ารัฐบาลยอมให้ฝรั่งเศสยึดเมืองจันทบุรี กองทหารเรือทั้งสองแห่งก็ได้รับโยกย้ายไปอยู่ที่เกาะจิกและอำเภอลុង ต่อมาไม่นานนักใน พ.ศ.2436 นั้นเอง ฝรั่งเศสได้ยกกองทหารเข้าสู่เมืองจันทบุรี ทหารโดยมากเป็นทหารญวนที่ส่งมาจากไซ่ง่อน ที่เป็นทหารฝรั่งเศสไม่มากนักส่วนใหญจะเป็นนายทหาร จำนวนทหารฝรั่งเศสและญวนรวมกันทั้งสิ้นประมาณ 600 คนเศษ ได้แยกกันอยู่ 2 แห่ง คือที่ป้อมปากน้ำแหลมสิงห์พวกหนึ่ง ได้รื้อป้อมพิฆาตปัจจามิตรแล้วสร้างตึกแถวเป็นที่พักและกองบัญชาการเรียกว่า “ตึกแดง” ทั้งได้สร้างที่คุ้มขังนักโทษไว้ด้วย เรียกกันว่า “คุกขี้ไก่” อีกพวกหนึ่งต้องอยู่ในเมืองจันทบุรี ในบริเวณที่เป็น”ค่ายทหาร” ปัจจุบันนี้

ขณะที่ฝรั่งเศสได้ยึดเมืองจันทบุรีนั้น ได้กระทำการที่เป็นประโยชน์แก่ไทยบ้าง คือฝรั่งเศสได้ช่วยเหลือทำการปราบปรามพวกอั้งยี่ และช่วยเหลือพยาบาลประชาชนที่ป่วยไข้ แต่สิ่งที่เป็น

ผลเสียกับฝ่ายไทยในเมืองจันทบุรีมาก ทหารฝรั่งเศสที่เข้ายึดครองเมืองจันทบุรี ไม่มีอำนาจในการปกครองประชาชน อำนาจปกครองยังเป็นของไทยอยู่ ตลอดเวลาที่ฝรั่งเศสยึดครองฝรั่งเศสมีอำนาจเพียงปกครองทหารและคนที่ขึ้นในบังคับฝรั่งเศสเท่านั้น แต่ในบางคราวที่ฝรั่งเศสก็ก้าวก่ายอำนาจการปกครองของไทยบ้าง ฝ่ายไทยต้องพยายามโอนอ่อนให้เสมอจึงไม่มีเรื่องขัดใจกัน จนถึงเวลาที่ฝรั่งเศสถอนทหารออกไปจากจันทบุรี และเนื่องด้วยไทยยังมีอำนาจในการปกครองขณะที่ฝรั่งเศสยึดครองอยู่ จึงได้มีชาวจีนและญวนพื้นเมืองบางคนไม่ยอมยกย่องให้อำนาจการปกครองของไทย พวกเขาก็มุ่งเข้าไปอยู่ในความปกครองของฝรั่งเศส เพื่อหวังประโยชน์บางประการ จึงทำให้การบังคับบัญชาบุคคลจำพวกนี้ลำบากยิ่งขึ้น แต่พอฝรั่งเศสออกจากจันทบุรีไปแล้ว คนจำพวกนี้ก็พลอยหมดไปไม่มีคนในปกครองของฝรั่งเศส

เมื่อรัฐบาลไทยและฝรั่งเศสได้ทำสัญญาตกลงกันเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2446 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยฝ่ายไทยยินยอมยกดินแดนเมืองตราด ตลอดจนถึงเมืองประจันตคีรีเขตให้แก่ฝรั่งเศส กองทหารฝรั่งเศสทั้งหมดก็เริ่มถอนออกไปจากจันทบุรีจนหมดสิ้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ.2447 และรัฐบาลไทยได้ย้ายกองทหารเรือที่เกาะจิก และที่อำเภอลง กลับมาตั้งอยู่ในเมืองจันทบุรีตามเดิม รวมเวลาที่ฝรั่งเศสยึดเมืองจันทบุรี 11 ปี

ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2447 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุนทรเทพราช (แสง วีระศิริ) ปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทย ออกมาจัดการทำพิธีฉลองเมืองจันทบุรีเป็นเวลา 3 วัน ต่อมาชาวจันทบุรีได้สร้างพระเจดีย์ขึ้นที่บริเวณใกล้เคียงกับป้อมไพร่พินาศ เพื่อเป็นที่ระลึกว่า ป้อมค่ายทหารแหลมสิงห์ได้เลิกไปแล้ว ให้อนุชนรุ่นหลังได้ทราบเรื่องราวนี้

ในปี พ.ศ.2450 ภายหลังที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จกลับจากประพาสยุโรป ก่อนที่จะเสด็จกลับคืนสู่พระมหานคร พระองค์ก็ได้เสด็จมาประพาสเมืองจันทบุรีอีกครั้งหนึ่ง โดยเรือพระที่นั่งมหาจักรีมาถึงหน้าเกาะจุฬา ปากน้ำจันทบุรี ในเวลากลางคืนของวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ.2450 รุ่งขึ้นเป็นวันเสด็จเข้าเมือง มีราษฎรมาคอยเฝ้าชมพระบารมี คอยเฝ้ารับส่งเสด็จอยู่อย่างหนาแน่น ตลอดสองฟากฝั่งแม่น้ำจันทบุรีและตามทางที่เสด็จผ่านแสดงถึงความจงรักภักดีของประชาชนที่มีต่อพระองค์เป็นอย่างยิ่ง

การบริหารราชการของเมืองจันทบุรีสมัยต้นรัตนโกสินทร์เป็นต้นมานั้น จัดเป็นหัวเมืองที่ขึ้นต่อกรมท่า ต่อมาในสมัยรัชการพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังจากการจัดหน่วยราชการบริหารราชการส่วนกลาง โดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นศูนย์กลางอำนาจการปกครองประเทศแล้ว ตั้งแต่ พ.ศ.2437 เป็นต้นมา ก็มีการจัดระเบียบบริหารราชการส่งภูมิภาคเป็น

แบบมณฑลเทศาภิบาล ให้อยู่ในความปกครองดูแลของกระทรวงมหาดไทย การจัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลนี้มิได้จัดขึ้นพร้อมกันทั้งหมดในคราวเดียวกัน หากแต่ได้ตั้งขึ้นเพียงปีละ 2-3 มณฑลแล้วแต่ความเหมาะสม ใน พ.ศ.2449 ได้มีการจัดตั้งมณฑลจันทบุรีขึ้น โดยมีเมืองจันทบุรี ระยอง และตราด อยู่ในเขตปกครอง มีที่ทำการครั้งแรกอยู่ที่ศาลากลางจังหวัดจันทบุรี (หลังเรือนจำซึ่งปัจจุบันเป็นที่ทำการป่าไม้จังหวัดจันทบุรี ศาลากลางหลังนี้สร้างใน พ.ศ.2442) ต่อมาใน พ.ศ. 2459 ได้สร้างศาลากลางมณฑลในบริเวณเมืองเก่าหน้าค่ายตากสิน ตำบลวัดใหม่ และย้ายที่ทำการของจังหวัดไปทำงานที่ศาลากลางของมณฑล

ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ.2476 ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศมาเป็นระบอบประชาธิปไตยนั้น ได้ยกเลิกมณฑลเทศาภิบาล และจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคออกเป็นจังหวัด และอำเภอ เมืองจันทบุรีจึงมีฐานะเป็นจังหวัดที่สำคัญ จังหวัดหนึ่งทางชายแดนฝั่งทะเลตะวันออก โดยในปัจจุบันนี้มีเนื้อที่ประมาณ 3,782,500 ไร่ หรือ 6,052 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ คือ อำเภอเมืองจันทบุรี อำเภอท่าใหม่ อำเภอขลุง อำเภอมะขาม อำเภอแหลมสิงห์ และอำเภอโป่งน้ำร้อน ทั้ง 6 อำเภอนี้แบ่งออกเป็น 62 ตำบล 576 หมู่บ้าน 3 เทศบาล และ 9 สุขาภิบาล ในปี พ.ศ.2521 ได้มีการย้ายที่ทำการจากศาลากลางหลังเก่าไปอยู่ที่ศาลากลางหลังใหม่ ถนนเลียบริน ตำบลวัดใหม่ จนกระทั่งทุกวันนี้

ภาคผนวก ข.
แบบสัมภาษณ์บุคคลทางวัฒนธรรม

ภาคผนวก ข.
แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่1 ด้านบุคคล

1. ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
2. เกิดวันที่ (วัน/ เดือน/ ปี).....
3. อยู่บ้านเลขที่.....
4. บิดาชื่อ.....
5. มารดาชื่อ.....
6. สัญชาติ.....นับถือศาสนา.....
7. สถานะภาพ.....
8. คู่สมรสชื่อ.....อายุ.....ปี
9. บุตร.....คน
10. บุตรชื่อ.....ทำงาน/ เรียน.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของช่อง

1. จำนวนสมาชิกหมู่บ้านของ อำเภอตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี จำนวน.....คน
เพศชาย.....คน เพศหญิง.....คน

[illegible]

ที่	รายละเอียดของสมาชิกหมู่บ้านของ	เพศ		สถานภาพสมรส			การศึกษา				การทำงาน	
		ชาย	หญิง	โสด	แต่งงาน	หย่าร้าง	ต่ำกว่าป.4	จบป.4	จบป.6	อื่นๆ	ทำงาน	ไม่ทำงาน
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												
14												
15												

2. ข้อมูลด้านวัฒนธรรม

2.1 ความเชื่อ ค่านิยม

ก. มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่อง ผี อย่างไรบ้าง

.....

ข. มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่อง การรักษาโรค อย่างไรบ้าง

.....

ค. มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่อง คนทอ้ง อย่างไรบ้าง

.....

2.2 ภาษา เพลง การละเล่นต่าง ๆ

ก. มีประเพณีอะไรบ้าง

.....

ข. มีดนตรี หรือการร้องเพลงในประเพณีต่าง ๆ อะไรบ้าง

.....

ค. ให้ร้องเพลงต่าง ๆ

.....

ง. งานประเพณีต่าง ๆ จะมีขึ้นในเดือนใดบ้าง

.....

จ. พิธีกรรมที่สำคัญที่สุดของชาวซอง

.....

ฉ. เครื่องดนตรีของชาวซองมีอะไรบ้าง

.....

ช. เรื่องราวในเนื้อเพลงเกี่ยวกับอะไร

.....

ซ. มีหน่วยงานใดให้ความช่วยเหลือ และพัฒนาหมู่บ้านซอง

.....

ณ. ปัจจุบันมีการสืบทอดประเพณี วัฒนธรรม ดนตรีของชาวซองหรือไม่ อย่างไร

.....

ภาคผนวก ค.
โรงเรียนคลองพลูวิทยา

ภาคผนวก ค.
โรงเรียนคลองพลูวิทยา

ภาพประกอบ 49 ศูนย์วัฒนธรรมของ โรงเรียนคลองพลูวิทยา

ภาพประกอบ 50 ศูนย์วัฒนธรรมของ โรงเรียนคลองพลูวิทยา

ภาพประกอบ 51 ภาพชาวชนในอดีตจากศูนย์วัฒนธรรมของ

ภาพประกอบ 52 ศูนย์วัฒนธรรมของ โรงเรียนคลองพลูวิทยา

ภาพประกอบ 53 โรงเรียนคลองพลูวิทยา

ภาพประกอบ 54 การประกอบพิธีไหว้ครู

ภาพประกอบ 55 การประกอบพิธีไหว้ครู

ภาพประกอบ 56 เครื่องดนตรีประกอบการไหว้ครู

ภาพประกอบ 57 ดอกไม้ รูปเทียนประกอบการไหว้ครู

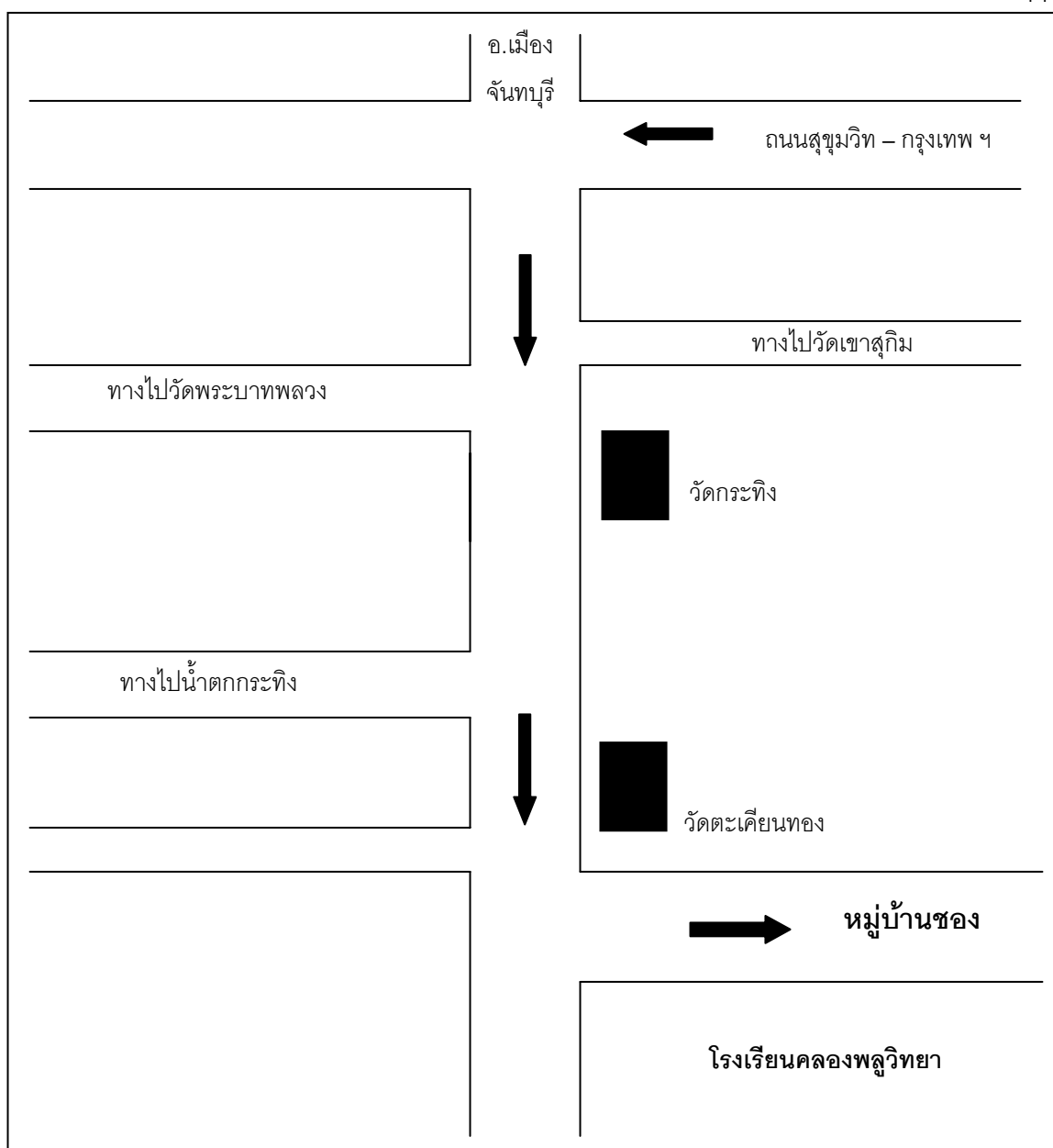
ภาพประกอบ 58 นักเรียนจากโรงเรียนคลองพลูวิทยาคม

ภาพประกอบ 59 การแสดงยั่วยุของนักเรียนโรงเรียนคลองพลูวิทยาคม

ภาพประกอบ 60 การแสดงยั่วยุของนักเรียนโรงเรียนคลองพลูวิทยาคม

ภาพประกอบ 61 แผนที่หมู่บ้านซอง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาวชนิษฐา หอมแท้

วันเดือนปีเกิด

วันพุธที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2522

สถานที่เกิด

โรงพยาบาลศิริราช

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 46/24 ซอย 6 หมู่บ้านเมืองแก้ว

ถนน บางนา-ตราด ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี

จังหวัดสมุทรปราการ 10540

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน

อาจารย์

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โครงการการศึกษานานาชาติ สาธิตเกษตรไอพี

ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2533

วุฒิมัธยมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จากโรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์

พ.ศ. 2540

วุฒิมัธยมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

จาก โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ในพระบรมราชูปถัมภ์

พ.ศ. 2544

วุฒิมัธยมศึกษา การศึกษบัณฑิต (กศ.บ.)

สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พ.ศ. 2549

วุฒิมัธยมศึกษา ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ศป.ม.)

สาขามานุษยดุริยางควิทยา

จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร